

THE INFLIGHT MAGAZINE

your complimentary copy

176 (4) / 2025

ON BULGARIA
AIR

Financially
Repressed

ФИНАНСОВО РЕПРЕСИРАНИ

A Tale of
Two Schisms

ПРИКАЗКА ЗА ДВЕ СХИЗМИ

Paris

ПАРИЖ ЗА ПРОФЕСИОНАЛИСТИ

**HEALTHY BY
NATURE**

Simeon Assenov, Marketing Manager of Valentis Bulgaria
Симеон Асенов, маркетинг директор на "Валентис България"

OVER A
MILLION
READERS
PER YEAR!

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

СТЯГАЙ КУФАРИТЕ С VISA И ЦКБ

Използвай своята Visa от ЦКБ и спечели незабравимо
пътешествие за двама или куфар Samsonite!

Направи поне 10 плащания с твоята Visa от ЦКБ между 01.04 и 31.05.2025 г.
и автоматично влизаш в томболата за една от 5 екскурзии за двама
всяка на стойност 5000 лв. или един от 5 куфара Samsonite!

Плащай с телефон и удвои шансовете си - всяко мобилно плащане се брои за две!
Научи повече на www.ccbank.bg

ОТКРИЙ ИСПАНИЯ С "БЪЛГАРИЯ ЕЪР"

Това лято пътувайте до слънчева Испания бързо, удобно и на изгодни цени с националния авиопревозвач. С кампанията си „Открий Испания“ през новия сезон „България Еър“ ви отвежда до едни от най-вдъхновяващите испански дестинации – Барселона, Палма де Майорка и Малага. Време е за нови приключения, средиземноморско слънце и незабравими преживявания.

БАРСЕЛОНА – градът на великия архитект Гауди, безкрайните плажове и динамичния нощен живот. Разходете се по Ла Рамбла, наслади се на шедеврите на модернизма и усетете пулса на каталунската столица. Барселона предлага несравнимо съчетание между култура, забавления и гастрономически изкушения.

МАЙОРКА – магнетичен островен рай на спокойствие, красиви плажове, ефектни коктейли, и нито следа от стрес и

напрежение. Тук ви очакват очарователни исторически забележителности, изтънчена кухня и чудесни възможности за разходки сред природата.

МАЛАГА – градът на Пикасо, на гревната история и автентичните испански вкусове. Опознайте стария град, насладете се на панорамните гледки и се отдайте на андалусийската кулинарна наслада. Малката перла на Коста дел Сол съчетава богато културно наследство с модерни развлечения и топъл средиземноморски климат.

Полетите от София до трите дестинации се изпълняват всеки вторник и събота през летния сезон, на цени от 129 евро с включени 10 kg ръчен багаж, безплатен check-in, напитки и храна на борда. "България Еър" продължава да лети и до испанската столица Мадрид пет пъти в седмицата, на цени от 115 евро.

DISCOVER SPAIN WITH "BULGARIA AIR"

This summer, travel to sunny Spain quickly, comfortably and at great prices with the national air carrier. With its "Discover Spain" campaign in the new season, "Bulgaria Air" takes you to some of the most inspiring Spanish destinations: Barcelona, Palma de Mallorca and Malaga. It's time for new adventures, Mediterranean sun and unforgettable experiences.

BARCELONA - the city of the great architect Gaudi, endless beaches and dynamic nightlife. Stroll along La Rambla, enjoy the masterpieces of modernism and feel the pulse of the Catalan capital. Barcelona offers an incomparable combination of culture, entertainment and gastronomic delights.

MALLORCA - a magnetic island paradise of tranquility, beautiful beaches, spectacular cocktails, and not a trace of stress and tension. Here you will find fascinating historical sights, exquisite cuisine and wonderful opportunities for walks in nature.

MALAGA - the city of Picasso, ancient history and authentic Spanish flavours. Explore the old town, enjoy the panoramic views and indulge in Andalusian culinary delights. The little pearl of the Costa del Sol combines a rich cultural heritage with modern entertainment and a warm Mediterranean climate.

Flights from Sofia to the three destinations operate every Tuesday and Saturday during the summer season, at prices from 129 euros including 10 kg of hand luggage, free check-in, drinks and food on board. "Bulgaria Air" continues to fly to the Spanish capital Madrid five times a week, at prices from 115 euros. ■

ОТКРИЙ ИСПАНИЯ

България Еър те отвежда до Барселона, Палма де Майорка и Малага, за да се потопиш в ритъма на испанската култура и природа!

- Лети всеки вторник и събота през летния сезон на цени от €129
- Целогодишни полети до Магриг на цени от €115
- Икономична класа с включен ръчен багаж и кетъринг
- Опция за UPGRADE до бизнес класа

**9 | BUSINESS
ECONOMY**

**10 | Финансово
репресируани**

Европа се нуждае от
стотици милиарди
инвестиции. Зачестяват
идеите тези пари да
дойдат от спестяванията
на гражданите ѝ

33 | POLITICS

**40 | Приказка за две
схизми**

Християнството щеше
да е най-голямата
религия на планетата -
ако беше една религия.
Защо опитите за
сближаване и обединение
съвсем пресъхнаха?

**57 | SCIENCE
TECHNOLOGY**

**60 | Българската
здравна политика
лекува, вместо
да предпазва**

Симеон Асенов,
маркетинг директор на
Valentis България, пред
THE INFLIGHT MAGAZINE

**83 | TRAVEL
LIFESTYLE**

**86 | Париж за
професионалисти**

Има една проста
тайна как да усетите
истинското очарование
на Града на светлината:
никога не правете това,
което правят туристите

14 | Financially Repressed

46 | A Tale Of Two Schisms

**64 | Bulgaria's Health
Policy Is Entirely
Focused On Therapy,
Not Prevention**

86 | Paris For Professionals

**16 | Ще прави ли България
електромобили?**

**18 | Will Bulgaria Start
Producing EVs?**

**20 | Слънчево
затъмнение**

22 | Eclipsed by the Sun

**28 | Война срещу
туристите**

30 | The War On Tourism

36 | Папата на този свят

38 | The Pope of This World

**50 | Фотографите
на годината
Photographers
of the Year**

**58 | Нашествието
на гъбичките**

The Fungus Incursion

**70 | Пазителят на
планетата**

**74 | The Guardian
of the Planet**

**76 | Завърщането на
призрака**

**80 | The Return
of the Ghost**

**84 | Афиш
Poster**

**100 | Как да пътувате
безопасно?
How To Travel Safely?**

**107 | Кратка история на
удоволствието
A Short History of
Pleasure**

**114 | Кошмарът
на Дракула**

116 | Dracula's Nightmare

Фотография на корицата: МИРА ДЕРМЕНДЖИЕВА
Cover photography MIRA DERMENDZHEVA

THE INFLIGHT MAGAZINE

БОРДНОТО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР ИМА СРЕДНА МЕСЕЧНА АУДИТОРИЯ
ОТ НАД 100 000 ДУШИ, ИЛИ НАД МИЛИОН ЧИТАТЕЛИ ГОДИШНО

THE INFLIGHT MAGAZINE ENJOYS AN AVERAGE MONTHLY AUDIENCE
OF MORE THAN 100,000 PEOPLE, OR OVER A MILLION READERS PER YEAR

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Константин Томов
ktomov@bulgariaonair.bg

EDITOR-IN-CHIEF
Konstantin Tomov
ktomov@bulgariaonair.bg

ПРЕВОДАЧИ
Global Club

TRANSLATORS
Global Club

АВТОРИ
Бойко Василев
Димитър Кьосемарлиев
Емил Иванов
Ивайло Петров
Калин Ангелов
Калин Николов
Петър Йовчев

CONTRIBUTORS
Boyko Vassilev
Dimitar Kyossemariiev
Emil Ivanov
Ivaylo Petrov
Kalin Angelov
Kalin Nikolov
Petar Yovchev

ДИЗАЙН
BRAND NEW design
ИЗДАТЕЛ
ИНВЕСТИР МЕДИА ГРУП

DESIGN
BRAND NEW design
PUBLISHER
INVESTOR MEDIA GROUP

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
Виктория Мумкова

CEO
Victoria Mitkova

РЕДАКЦИОНЕН АДРЕС
1540 София, бул. Брюксел 1
office@bulgariaonair.bg
тел.: 02 448 40 70
www.bgonair.bg

EDITORIAL ADDRESS
1540 Sofia, 1 Brussels Blvd.
office@bulgariaonair.bg
phone: (+359) 2 448 40 70
www.bgonair.bg

БАНКОВА СМЕТКА

BANK ACCOUNT

IBAN: BG57 CECB 9790 1019 1023 03
BIC: CECB BGSF
Банка „ЦКБ“ АД – клон Варна
ISSN 1314-2216

Съгласно чл.7а, ал.1 от Закона за задължителното депозитиране на печатни и други произведения и за обявяване на разпространителите и доставчиците на медийни услуги (изм. и доп.ДВ бр.94 от 13.11.2018г.) действителен собственик на дружеството издател на списание "България он ер" е "Инвестор.БГ" АД, който публично дружество по Закона за публично предлагане на ценни книжа и е под надзора на Комисията за финансов надзор.

CONTRIBUTORS АВТОРИ

БОЙКО ВАСИЛЕВ е един от най-уважаваните телевизионни журналисти в България, водещ и продуцент на "Панорама" по БНТ. Доктор по социология, възпитаник на Софийския университет, специализирал е в Хайделберг, Германия. Автор е на десетки документални филми, включително "Деца на бащите", за който получи Голямата награда "Робер Шуман" за 2007 година.

BOYKO VASSILEV is one of Bulgaria's most renowned television journalists, and the host and producer of the talk show Panorama (broadcast on the National Bulgarian Television). He holds a Ph.D. in sociology, is a Sofia University alumnus, and has specialized in Heidelberg, Germany. He has authored dozens of documentaries, including The Children of the Fathers, for which he received Bulgaria's 2007 Robert Schuman Journalism Award.

ИВАЙЛО НИКОЛОВ е независим икономист с професионален опит и интереси, свързани с политиките на икономическия преход, развитието на финансовата система, институционалните промени и европейската интеграция на България. Доктор по икономика, обучавал се в Bank of England, Европейската централна банка и Федералния резерв.

IVAYLO NIKOLOV is an independent economist with professional experience and interests related to economic transition policies, financial system development, institutional changes and Bulgaria's European integration. He holds a PhD in Economics and has trained at the Bank of England, the European Central Bank and the Federal Reserve.

BMW X2 СЕГА С МЕСЕЧНА ВНОСКА ОТ 530 ЛВ. С ДДС.

За повече информация и оферта, моля свържете се с нашите търговски екипи от М Кар Груп.

М Кар Варна

9023, Варна
бул. "Вл.Варненчик" 320
contact@bmw-mcarvarna.bg
www.bmw-mcarvarna.bg
Тел.: +359 52 918 208

М Кар Плевен

5800, Плевен
кв. "Дружба" 1
contact@bmw-mcarpleven.bg
www.bmw-mcarpleven.bg
Тел.: +359 64 970 804

М Кар Пловдив

4003, Пловдив
бул. "Карловско шосе"
contact@bmw-mcar.bg
www.bmw-mcar.bg
Тел.: +359 32 571 296

М Кар София

1407, София
бул. "Черни връх" 53
contact@bmw-mcarsofia.bg
www.bmw-mcarsofia.bg
Тел.: +359 2 49 28 335

X2 sDrive20i: Разход на гориво, комбиниран по WLTP в л/100 км: 6,3–5,8; емисии на CO₂, комбинирани по WLTP в г/км: 143–131

ДИРЕКТНО ОТ ВАРНА ДО ПАРИЖ С "БЪЛГАРИЯ ЕЪР" DIRECT FROM VARNA TO PARIS WITH BULGARIA AIR

За новия пролетно-летен сезон "България Еър" разширява мрежата си от международни линии, оперирани от летище Варна. От 17 април за пръв път започват директни полети Варна - Париж - Варна, които ще се изпълняват до летище "Шарл дьо Гол" два пъти седмично - в понеделник и четвъртък. Цените са от 169 евро за едноръчен билет в икономична класа. Полетите до Париж предлагат и удобни връзки до цял свят.

На 17 април ще бъде възобновена и директната връзка между Варна и Франкфурт. Сезонната линия е планирана с две честоти седмично - в понеделник и четвъртък, а цените в икономична класа започват от 149 евро в посока.

От 15 юни „България Еър“ възобновява и директната си линия Варна – Прага – Варна с полети в сряда и неделя. Цените за едноръчен билет в икономична класа започват от 119 евро в посока.

Полетите от Варна до трите дестинации ще се изпълняват с най-новите допълнения във въздушния флот на „България Еър“ - комфортните самолети Airbus A220. В тарифата на икономична класа са включени 10 kg ръчен багаж, заедно с дамска чанта или лаптоп, както и кетъринг на борда с топъл сандвич, шоколадче, топли и студени напитки. Повече информация - на www.air.bg.

For the new spring-summer season, Bulgaria Air is expanding its network of international routes operated from Varna Airport. From April 17, direct flights Varna - Paris - Varna will start for the first time. They will operate to Charles de Gaulle Airport twice a week - on Mondays and Thursdays. Prices start from 169 euros for a one-way ticket in economy class. Flights to Paris also offer convenient connections to the whole world. On April 17, the direct connection between Varna and Frankfurt will also be resumed. The seasonal route is planned with two frequencies per week - on Mondays and Thursdays, and prices in economy class start from 149 euros per direction.

From June 15, Bulgaria Air is also resuming its direct route Varna - Prague - Varna with flights on Wednesdays and Sundays. Prices for a one-way ticket in economy class start from 119 euros.

Flights from Varna to the three destinations will be operated with the latest additions to the Bulgaria Air fleet - the comfortable Airbus A220 aircraft. The economy class fare includes 10 kg of hand luggage, along with a handbag or laptop, as well as on-board catering with a hot sandwich, chocolate, hot and cold drinks. More information - at www.air.bg. ■

"БЪЛГАРИЯ ЕЪР" ПОЛУЧИ СЕДМИЯ СИ AIRBUS A220-300

BULGARIA AIR RECEIVES SEVENTH AIRBUS A220-300

На 15 март "България Еър" посрещна седмия си нов самолет Airbus A220-300, директно от производствената база на Airbus в Монреал, Канада. Националният превозвач продължава да обновява флота си с модерни, икономични и екологични самолети.

Машините от семейството на Airbus A220, които авиокомпанията въвежда от 2023 насам, предлагат по-просторна и тиха кабина, адаптивна климатизация и усъвършенствана осветителна система. Те осигуряват и повече удобство на борда благодарение на по-широките седалки в икономична класа, по-големите прозорци и най-големите багажни отделения в своя клас.

On March 15, Bulgaria Air welcomed its seventh new Airbus A220-300 aircraft, directly from Airbus' production base in Montreal, Canada. The national carrier continues to renew its fleet with modern, economical and environmentally friendly aircraft.

The Airbus A220 family aircraft, which the airline has been introducing since 2023, offer a more spacious and quiet cabin, adaptive air conditioning and an advanced lighting system. They also provide more comfort on board thanks to wider economy class seats, larger windows and the largest luggage compartments in their class.

SPRING HOLIDAYS AT

★★★★★

PRIMORETZ

GRAND HOTEL & SPA
SINCE 1959

Book now your special time!

+359 56 8 12345
info@hotelprimoretz.bg

DESTINATION BURGAS
SEA GARDEN

WWW.HOTELPRIMORETZ.BG

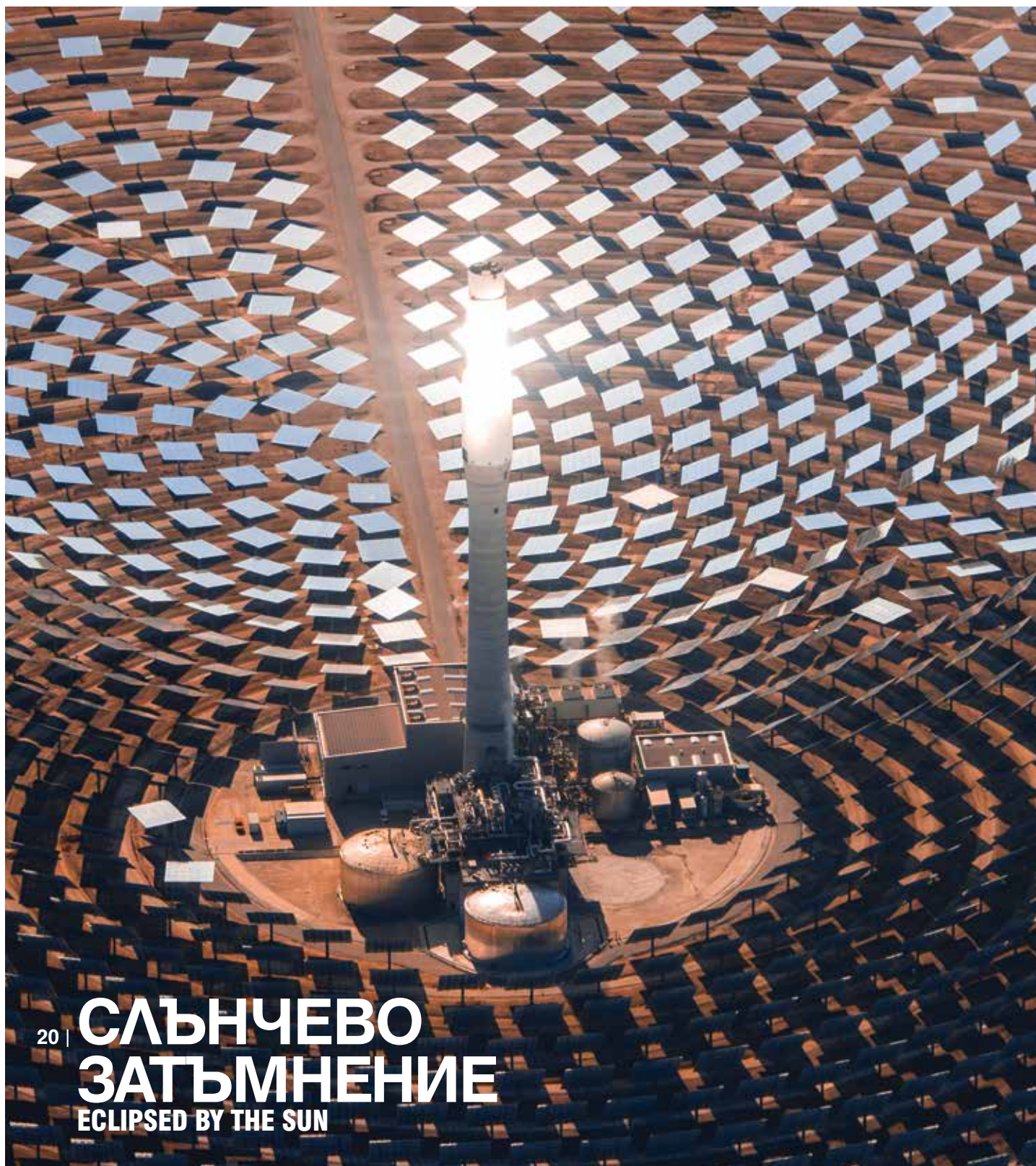
You dream it. We craft it.

Introducing Bang & Olufsen Atelier

SOFIA, 53, CHERNI VRAH BLV.
+359 2 8073757
SOFIA@BEOSTORES.COM
WWW.BEOSTORES.BG

B&
O

20 | **СЛЪНЧЕВО
ЗАТЪМНЕНИЕ**
ECLIPSED BY THE SUN

10 | **ФИНАНСОВО РЕПРЕСИРАНИ**
FINANCIALLY REPRESSED

28 | **ВОЙНА СРЕЩУ ТУРИСТИТЕ**
THE WAR ON TOURISM

ФИНАНСОВО РЕПРЕСИРАНИ

Европа се нуждае от стотици милиарди инвестиции в конкурентност и въоръжаване. Напоследък зачестяват идеите тези пари да дойдат от спестяванията на гражданите ѝ

Текст ИВАЙЛО НИКОЛОВ / Фотография ISTOCK

Ако някой започне упорито да те съветва какво да правиш със спестяванията си, може би е подозрително. Съмненията нарастват, ако това го прави държавата.

ОТ НЯКОЛКО МЕСЕЦА ЕВРОПА ЗАПОЧНА ДА ГОВОРИ,

че се нуждае от пари. Много пари. Но не за изплащане на огромните държавни дългове или покриване на постоянните бюджетни дефицити в някои държави, а за инвестиции, повишаване на икономическата конкурентоспособност, „зелен преход“, а отскоро – и за въоръжаване.

Докато водещите европейски политици аргументират нуждата от нови публични разходи, от другата страна на уравнението възниква въпросът кой ще ги финансира. Каква част от сметката биха платили европейските спестители?

Прозрението, че е необходимо колосално нарастване на публичните разходи, се отключи миналата година от един обемист документ – прословутият доклад на Марио Драги. Той анализира как може да се подобри европейската конкурентоспособност и изчислява, че за целта ще трябват допълнителни 800 милиарда евро годишно. Няколко месеца по-късно, подтикната от промените геополитически приоритети на новата администрация в САЩ, Европейската комисия направи нов анализ. Сега тя стигна до извода, че Европейският съюз трябва да развие собствен капацитет за отбрана, за което ще се нуждае от 800 милиарда евро (случайно съвпадение на числата) през следващите четири години.

Възможностите на европейските бюджети обаче са ограничени, меко казано. Внушителните средства, необходими за новите планове на Европейския съюз, ще изискват преди всичко нови заеми.

ЗА ДА СТАНЕ ВЪЗМОЖНО ТОВА, ръководителите на Европейския съюз в своите екзистенциални търсения бързо стигнаха до идеята, че прилагането на съществуващите фискални правила ще трябва да се поразхлаби. Затова се предлага държавите-членки да могат да харчат допълнително за отбрана до 1.5% от brutния вътрешен продукт годишно, без това да се брои за нарушение на правилата за бюджетните дефицити.

Така очертаните планове изглеждат правдоподобни, стига да се намери кой да купува новия дълг, с който ЕС да модернизира икономиката си и да постигне желаната устойчивост (или „стратегически суверенитет“, казано на брюкселски език). Съдейки по опита от годините след глобалната финансова криза и криза-

та в еврозоната, Европейската централна банка би била първият заподозрян голям купувач. Анализатори обаче смятат, че сега това е по-малко вероятно, или поне не в мащабите от близкото минало. Подобно завършване на ЕЦБ към масирани покупки на държавни ценни книжа, издадени от правителства в еврозоната, би увеличило паричното предлагане до силно проинфлационни размери.

ЗАТОВА БРЮКСЕЛ ТРЕСКАВО ПРОУЧВА как да бъдат привлечени ресурси от частния сектор. Частните капитали теоретично могат да осигурят стотици милиарди, без увеличаване на дълговата тежест на правителствата.

Конюнктурата изглежда благоприятна за стимулиране на големите европейски институционални инвеститори да се пренасочат към финансиране на европейски проекти. Световните финансови пазари са притиснати от несигурност, има страхове за забавяне на американската икономика и спад на цените на финансови активи там. Еврото поскъпна спрямо долара до най-високото си ниво от три години насам. Това са стимули за европейските банки, пенсионни фондове и застрахователи да ликвидират инвестиции в чужбина, в частност на американските пазари, и да ги връщат в Европа.

"ФИНАНСОВА РЕПРЕСИЯ". Но ще бъде ли очакваната доходност от инвестиции в Европейския съюз достатъчна, за да осигури сериозно нарастване на частното финансиране?

Ако чисто пазарният интерес не достига, в Брюксел може да потърсят и други начини. Икономическата история познава практики, познати под името „финансова репресия“.

Този нелицеприятен термин, въведен през 1973 година от американския икономист Роналд Маккинън, описва мерки и политики, чрез които правителствата „мотивират“ финансиране от страна на частния сектор. Това става чрез насърчаване на инвестиции в определени активи (например с регулации), ограничаване на инвестиционните алтернативи, тавани на лихвите, поддържане на ниски лихвени проценти в номинално изражение или контрол върху прехвърлянето на капитали в чужбина. Така правителствата се финансират по-евтино и по-лесно обслужват натрупания дълг. Ако лихвените проценти бъдат отрицателни в реално изражение, на практика инвеститорите (спестителите) в държавни ценни книжа прехвърлят средства към държавата едновременно.

Стратезите в Европейската комисия вече са забелязали, че има един потенциален източник на ресурс, който може да бъде разработен – индивидуалните спестявания на гражданите. Според доклада на Драги европейските домакинства имат спестявания на обща стойност около 1.4 трилиона евро

В ТРАДИЦИОННИЯ СИ ВИД финансовата репресия канализира ресурси за закупуване на държавни дългови инструменти. Но по аналогичен начин може да се „насърчават“ инвестиции в частни проекти в определени сектори, толерирани от държавата. Например някои промени във финансовите регулации през последните години стимулират банки и институционални инвеститори да насочват по-голяма част от портфейлите си към инвестиции, определяни като „зелени“ или „устойчиви“.

Така границите между поощрения, натиск или задължения могат да бъдат доста размити.

Ако въпреки всичко обаче пазарните стимули или познатите форми на финансова репресия пак се окажат недостатъчни за финансиране на новите европейски разходи, какво още да се опита?

СТРАТЕЗИТЕ В ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ вече са забелязали, че има един потенциален източник на ресурс, който може да бъде разработен – индивидуалните спестявания на гражданите. Според доклада на Драги европейските домакинства имат спестявания на обща стойност около 1.4 трилиона евро. Вече се оформят идеи как те да бъдат пренасочени към инвестиции, подпомагащи нови-

те икономически и военни планове.

За целта неотдавна Европейската комисия обяви началото на нов амбициозен проект, т.нар. Съюз на спестяванията и инвестициите.

Идеята е облечена в най-рационални съображения. Трябва да отпаднат националните разделения и различия в регулациите, надзорните практики и организацията на финансовите пазари в рамките на Европейския съюз. Благородната цел е да се създадат условия за безпрепятствени инвестиции отвъд националните граници, така че спестителите да инвестират в компании от други държави-членки, а самите компании да набират средства от индивидуални инвеститори в целия ЕС. Не на последно място, европейските граждани трябва да имат достъп до повече и по-разнообразни инвестиционни инструменти, от които да реализират доходност за своите спестявания, която да бъде по-висока от лихвите по банковите депозити. Европейската комисия цитира данни, че около 10 трилиона евро на европейските граждани и фирми сега стоят като депозити в банки.

КОНЦЕПЦИЯТА ЗА СЪЮЗ НА СПЕСТЯВАНИЯТА и инвестициите прелива от положителни мотиви и оптимизъм. Ин-

вестирането на спестяванията на гражданите, пряко от тях или опосредствено чрез банки и пенсионни фондове, ще бъде стимулирано от очакваната доходност. И ще става доброволно, разбира се.

Въпреки възвишените цели обаче, тези идеи срещат и скептицизъм. Прокрадва се подозрение, че под повърхността се крие друга първопричина – желанието на европейските лидери буквално да изгребат и най-отдалечените сейфове и всички спестявания на гражданите, за да финансират грандиозни проекти, които са мотивирани по-скоро политически, а не икономически. Вместо да разчитат само на пазарните стимули, ще се изкушат ли европейските политици да прибегнат до форми на мека или по-твърда принуда (например с промени в регулациите) за насочване на спестяванията към определени инвестиции?

Ако практиката разкрие подобно нещо, това ще нанесе удар върху доверието в европейската финансова система. Евроскептиците и противниците на задълбочаващата се евроинтеграция ще получат нови аргументи.

Засега обаче няма доказателства, че Европейският съюз би се превърнал в арена на експерименти с някакъв нов вид „нежна“ финансова репресия, фокусирана върху индивидуалните спестявания. ■

FINANCIALLY REPRESSED

Europe needs hundreds of billions of investments in competitiveness and armaments. Recently, there have been increasing ideas that this money should come from the savings of its citizens

By IVAYLO NIKOLOV / Photography iSTOCK

If someone starts persistently advising you what to do with your savings, it might be suspicious. Doubts grow if the state does it.

FOR A FEW MONTHS NOW, EUROPE HAS STARTED SAYING it needs money. A lot of money. However not for paying off huge state debts or covering persistent budget deficits in some countries, but for investments, increasing economic competitiveness, a "green transition" and, more recently, armaments.

While Europe's leading politicians argue for the need for new public spending, on the other side of the equation is the question of who will finance it. How much of the bill would European savers foot?

The insight that a colossal increase in public spending is needed was unlocked last year by a voluminous document – the notorious Mario Draghi report. It analysed how European competitiveness could be improved and estimated that this would require an additional €800 billion a year. A few months later, prompted by the changed geopolitical priorities of the new US administration, the European Commission produced a new analysis. It has now concluded that the European Union must develop its own defence capacity, for which it will need EUR 800 billion (coincidence of numbers) over the next four years.

However, the capacity of European budgets is limited, to say the least. The impressive resources needed for the European Union's new plans will require, above all, new borrowing.

TO MAKE THIS POSSIBLE, the leaders of the European Union, in their existential quest, quickly came to the idea that enforcing existing fiscal rules would have to be loosened. Therefore, it is proposed that member states could spend up to an additional 1.5 per cent of gross domestic product per year on defence, without this counting as a violation of budget deficit rules.

The plans thus outlined seem plausible, as long as someone is found to buy the new debt with which the EU can modernise its economy and achieve the desired sustainability (or "strategic sovereignty", in Brussels parlance). Judging by the experience of the years following the global financial crisis and the eurozone crisis, the European Central Bank would be the first suspect big buyer. Analysts, however, believe this is less likely now, or at least not on the scale of the recent past. Such a return by the ECB to massive purchases of government securities issued by euro area governments would increase the money supply to highly inflationary proportions.

THEREFORE, BRUSSELS FRANTICALLY RE-SEARCHES how to draw resources from the private sector. In theory, private capital may provide hundreds of billions without increasing government's debt burden.

The conjuncture seems favourable to stimulate large European institutional investors to shift to financing European projects. Global financial markets are squeezed by uncertainty, there are fears of a slowdown in the US economy and a fall in financial asset prices there. The euro has appreciated against the dollar to its highest level in three years. These are incentives for European banks, pension funds and insurers to liquidate investments abroad, in particular in US markets, and return them to Europe.

FINANCIAL REPRESSION. But will the expected return on investment in the European Union be sufficient to ensure a serious increase in private financing?

If pure market interest falls short, Brussels may look for other ways. Economic history is familiar with practices known as "financial repression".

This unflattering term, coined in 1973 by the American economist Ronald McKinnon, describes measures and policies by which governments 'incentivise' private sector financing. This is done by encouraging investment

in certain assets (e.g. through regulations), restricting investment alternatives, capping interest rates, keeping interest rates low in nominal terms or controlling the transfer of capital abroad. This makes it cheaper for governments to finance themselves and easier to service their accumulated debt. If interest rates are negative in real terms, in practice investors (savers) in government securities transfer funds to the government one way.

In its traditional form, financial repression channels resources to purchase government debt instruments. But it can similarly "encourage" investment in private projects in certain sectors tolerated by the state. For example, some changes in financial regulations in recent years have encouraged banks and institutional investors to direct a greater proportion of their portfolios towards investments defined as 'green' or 'sustainable'.

Thus, the lines between incentives, pressures or obligations can be quite blurred.

But if market incentives or familiar forms of financial repression still prove insufficient to finance the new European spending, what else is there to try?

STRATEGISTS IN THE EUROPEAN COMMISSION have already noticed that there is one

potential resource that could be used – the individual savings of citizens. According to the Draghi report, European households have savings totalling around EUR 1.4 trillion. Ideas on ways of redirecting these to investments that support the new economic and military plans are already taking shape. For this purpose, the European Commission recently announced the launch of an ambitious new project, the so-called Savings and Investment Union.

The idea is dressed up in the most rational terms. National divisions and differences in regulations, supervisory practices, and the organisation of financial markets within the European Union must be abolished. The noble aim is to create the conditions for unhindered investment across national borders, so that savers invest in companies from other Member States and the companies themselves raise funds from individual investors throughout the EU. Last but not least, European citizens must have access to more and more diverse investment instruments from which to earn a return on their savings that is higher than the interest rates on bank deposits. The European Commission quotes figures that around EUR 10 trillion of European citizens' and businesses' money is now sitting as deposits in banks.

THE CONCEPT OF A SAVINGS AND INVESTMENT UNION overflows with positive motives and optimism. Investing with the savings of the citizens – directly or indirectly through banks and pension funds will be stimulated by the expected returns. And it will be done voluntarily, of course.

However, despite the uplifting aims, these ideas are also met with scepticism. There is a sneaking suspicion that there is another root cause lurking beneath the surface – the desire of European leaders to literally scoop up the most remote safe deposit boxes and all the savings of citizens in order to finance grandiose projects that are politically rather than economically motivated. Instead of relying on market incentives alone, will European policymakers be tempted to resort to forms of soft or harder coercion (e.g. with changes in regulations) to channel savings into certain investments?

If practice reveals such a thing, it would deal a blow to confidence in the European financial system. Eurosceptics and opponents of deepening euro-integration will have new arguments.

So far, however, there is no evidence that the European Union would become an arena for experimentation with some new kind of 'gentle' financial repression focused on individual savings. ■

БЪЛГАРИЯ ЗАПОЧВА ДА ПРОИЗВЕЖДА ЕЛЕКТРОМОБИЛИ?

Преговорите са напреднали, потвърди президентът на GWM International пред Automea.bg

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография ISTOCK

В България съвсем скоро може да започне серийно производство на електрически автомобили, потвърди Паркър Ши, президент на GWM за международните операции, в интервю за Automea.bg. Става дума за актуални и бъдещи модели на Ora, електрическата марка на GWM, която споделя платформа и задвижване с актуалните електрически Mini Cooper и Mini Aceman. Планът е електромобилите да се сглобяват в понастоящем неактивния завод в Баховица край Ловеч, където в миналото се правеха пикапите Great Wall Steed. Това ще позволи на GWM да избегне високите вносни мита на ЕС за електрически автомобили от Китай, но дори и митата да отпадат, компанията пак е твърдо решена да развива стратегия за локални производства по цял свят, подчерта Ши.

"НЕЗАВИСИМО ДАЛИ ИМА ТЪРГОВСКА ВОЙНА, ИЛИ НЯМА, ние трябва да излезем навън, да инвестираме", каза Паркър

Ши пред Automea.bg. "Всъщност именно търговската война показва, че нашата стратегия е правилна. Ако има издигната стена, не можеш да я прескочиш. Но ако имаш местно производство от гругата страна, всичко е наред. Създаваш работни места, плащаш данъци там. Всички ще те обичат". Очакванията и на Ши, и на основателя на GWM Уей Джанджън са отношенията между Китай и Европейския съюз да се подобрят чувствително. "На фона на търговската война със САЩ вярвам, че нашите отношения с Европа ще станат още по-добри", каза в отговор на въпрос на Automea.bg Уей, чието лично състояние според Bloomberg надхвърля 12 млрд. долара.

ЗАВОДЪТ В БАХОВИЦА БЕ ПОСТРОЕН ОТ "ЛИТЕКС МОТОРС" за сглобка на няколко стари модела на Great Wall в началото на миналото десетилетие. По-късно производството спря заради новите екологични стандарти на ЕС, а и защото китайските

компании като цяло отложиха експанзията си в Европа. Понастоящем предприятието се управлява от "Българска автомобилна индустрия", вносител на GWM у нас, но за бъдещото подновяване на производство е регистрирана "Грейт Уол Мотор България". И двете фирми са еднолична собственост на Антон Димитров.

В КИТАЙ "ГРЕЙТ УОЛ" СЕ РЕБРАНДИРА КАТО GWM. Компанията си остава най-големият производител на SUV модели в страната, като притежава общо пет марки под шапката GWM: Haval, за SUV модели с конвенционално и хибридно задвижване; Wey, която прави премиум модели; Ora, за електрически автомобили; Tank, за големи офроудъри; и накрая SOUO, за луксозни мотоциклети. Освен това GWM притежава 50% от джойнт-венчъра Spotlight, гругите 50% са на BMW Group. Spotlight произвежда два електрически модела на MINI върху платформата на Ora: Cooper E/SE и Aceman. Дъщерни компании на GWM са също Svolt, един от големите производители на батерии в Китай, и Finest, която разработва двигатели с вътрешно горене, хибридни системи, трансмисии и силова електроника. През миналата година GWM е произвела 1.24 милиона автомобили - повече от Mazda, Subaru или Volvo, и е изнесла зад граница над една четвърт от тях. Компанията купи завода на Mercedes в Бразилия и тези на General Motors в Индия и Тайланд. Освен това построи своя собствена производствена мощност в Русия, най-големия експортен пазар за момента.

"ПРЕГОВАРЯМЕ С НАШИЯ БЪЛГАРСКИ ПАРТНЬОР, проверяваме кои модели бихме могли да сглобяваме там. Работим върху бизнес плана", уточни Паркър Ши. "Не сме изцяло готови от наша страна: нужна ни е гама, която да напълни салоните на гилърите. Не можеш да продаваш само една кола. Трябва да планираме 3 до 5 различни модела за това производство". Компанията има над дузина нови модели, планирани за следващите три години. Производството в Ловеч няма да бъде по познатия модел с готови комплекти - Knock-Down Kits. В съвременната епоха е по-лесно и изгодно компонентите да пристигат поотделно. Тук е мястото да напомним, че България никога не е имала пълноценно производство на автомобили, а само сглобка от готови комплекти - такъв бе случаят с Vulgarrenault, с производството на "Москвич" в Ловеч, с мимолетната авантюра на Rover във Варна и това на Great Wall в Баховица. В последните години обаче автомобилният сектор в България се разви много и в страната вече се произвеждат софтуер и компоненти за някои от най-големите автомобилни производители. ■

Паркър Ши, президент на GWM International
Parker Shi, GMW International's president

КОЛЕЛА

автомобилно предаване
с Константин Томов

всяка
събота

21:30

Bloomberg
TV Bulgaria

всяка
неделя

16:00

ON
AIR

 www.automedia.bg

BULGARIA TO START PRODUCING ELECTRIC CARS?

Negotiations are advanced, the president of GWM International confirmed to Automea.bg

By KALIN ANGELOV / Photography ISTOCK

Serial production of electric cars may begin in Bulgaria very soon, confirmed Parker Shi, president of GWM for international operations, in an interview with Automea.bg. We are talking about current and future models of Ora, GWM's electric brand, which shares a platform and drivetrain with the current electric Mini Cooper and Mini Aceman. The plan is to assemble the electric cars at the currently inactive plant in Bahovitsa near Lovech, where Great Wall Steed pickups were made in the past. This will allow GWM to avoid the high EU import duties on electric cars from China, but even if the duties are lifted, the company is still determined to develop a strategy for local production worldwide, Shi emphasised.

"REGARDLESS OF WHETHER THERE IS A TRADE WAR or not, we have to go out and

invest," Parker Shi told Automea.bg. "In fact, the trade war shows that our strategy is right. If there is a wall, you can't jump over it. But if you have local production on the other side, everything is fine. You create jobs, you pay taxes there. Everybody loves you." Both Shi and GWM founder Wei Jianjun expect relations between China and the European Union to improve significantly. "Against the backdrop of the trade war with the US, I believe that our relations with Europe will become even better," Wei, whose personal fortune, according to Bloomberg, exceeds \$12 billion, said in response to a question from Automea.bg.

The Bahovitsa plant was built by Litex Motors to assemble several old Great Wall models at the beginning of the last decade. Later, production stopped due to new EU environmental standards, and also because Chinese

companies in general postponed their expansion in Europe. Currently, the enterprise is managed by "Bulgarian Automotive Industry", the importer of GWM in our country, but "Great Wall Motor Bulgaria" has been registered for the future resumption of production. Both companies are the sole property of Andon Dimitrov.

In China, Great Wall Motor has rebranded itself as GWM. The company remains the country's largest SUV manufacturer, with five brands under the GWM umbrella: Haval, for conventional and hybrid SUVs; Wey, which makes premium models; Ora, for electric cars; Tank, for large off-road-ers; and finally SOUO, for luxury motorcycles. GWM also owns 50% of the Spotlight joint venture, the other 50% being held by BMW Group. Spotlight produces two electric MINI models on the Ora platform: the Cooper E/SE and the Aceman. GWM also has subsidiaries including Svolt, one of China's largest battery manufacturers, and Finest, which develops internal combustion engines, hybrid systems, transmissions and power electronics. Last year, GWM produced 1.24 million vehicles - more than Mazda, Subaru or Volvo - and exported more than a quarter of them abroad. The company bought Mercedes' plants in Brazil and General Motors' plants in India and Thailand. It has also built its own production facility in Russia, its largest export market at the moment.

"WE ARE NEGOTIATING WITH OUR BULGARIAN PARTNER, checking which models we could assemble there. We are working on the business plan," Parker Shi specified. "We are not completely ready on our side: we need a range that will fill the showrooms of dealers. You cannot sell just one car. We need to plan 3 to 5 different models for this production." The company has over a dozen new models planned for the next three years. Production in Lovech will not be based on the familiar model of Knock-Down Kits. In the modern era, it is easier and more profitable for components to arrive separately. Here it is worth recalling that Bulgaria has never had a full-fledged production of cars, but only an assembly of ready-made kits - such was the case with Bulgarrenault, with the production of "Moskvich" in Lovech, with the fleeting adventure of Rover in Varna and that of Great Wall in Bahovitsa. In recent years, however, the automotive sector in Bulgaria has developed greatly, and the country now produces software and components for some of the largest car manufacturers. ■

Прототип на нов електрически модел на Haval, който може да се прави в България
A prototype of a new electric SUV by the Haval brand, that can potentially be made in Bulgaria

»»CLICK TO »»PAY

ЕВОЛЮЦИЯТА НА ОНЛАЙН ПАЗАРУВАНЕТО

Бързи, лесни и сигурни
плащания

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

СЛЪНЧЕВО ЗАТЪМНЕНИЕ

Коласът на електрическата мрежа в Испания и Португалия е предупреждение за възобновяемите амбиции на Европа

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография iSTOCK

Доскоро това бе сценарий за фантастичен филм: срив на цялата електрическа мрежа, който потапя в хаос градове и цели държави. Само причините варираха: от необикновено мощни слънчеви бури до терористи с хакерски познания.

НА 28 АПРИЛ, 33 МИНУТИ СЛЕД ПЛАДНЕ, фантастичният сценарий се превърна в реалност за десетки милиони хора в Испания, Португалия и някои райони на южна Франция. Електропреносната мрежа на Иберийския полуостров се срина заради рязък спад в честотата, и остави без електричество испанци и португалци за около 10 часа (някои градове - и за повече). Щетите все още се изчисляват, но при всички случаи ще са огромни. Седем души в Испания и един в Португалия са загинали в злополуки, причинени от прекъсването на тока.

За разлика от холивудските продукции обаче, в този случай причините далеч не са ясни. Специална комисия разследва инцидента, разбира се, но ще мине доста време, преди тя да предложи официално обяснение. Дотогава се разпространяват няколко основни теории - и повечето от тях звучат притеснително за амбициите на Европа да премине към въглеродно неутрална енергетика.

СПОРЕД НАЙ-ПОПУЛЯРНОТО ОБЯСНЕНИЕ, споделяно от експерти и от бивши членове на испанския енергиен регулатор, основната причина за срива е необичайно големият дял на слънчевата енергия в

енергийния микс на 28 април. По пладне над 55% от цялата генерация на електроенергия в страната се е падала на соларните централи. Тъкмо тогава 15 гигавата мощности се изключиха от мрежата в рамките на едва пет секунди, предизвиквайки колапса.

Операторите на електропреносни мрежи трябва непрекъснато да балансират между промените в производството и потреблението на енергия, и да се стремят да поддържат относително постоянна честота (в Европа - 50 херца), за да не се стига до повреди на устройства, системи и цели сектори от мрежата. Доскоро това бе относително безпроблемно, защото производството на атомните, въглищните и газовите електроцентрали е предвидимо и може бързо да се намали или увеличи при нужда. При генерацията от възобновяеми източници - особено слънце и вятър - няма такава предвидимост. Две трети от испанската генерация на електроенергия идва от неконтролируеми ресурси, обяснява Андре Мерлен, бивш шеф на френския оператор RTE, пред The Financial Times. "Тези неконтролируеми ресурси... не допринасят за стабилността на електрическата система".

ТОВА ЗА МОМЕНТА Е САМО ХИПОТЕЗА, разбира се. Дори седмица след инцидента, все още не се знае дори точната последователност на събитията. Според испанския регулатор, към 12:30 часа към мрежата са били подавани 32 гигавата

електроенергия при потребление от 25 гигавата. Около 2.6 гигавата са били изнесени към Португалия, 0.87 гигавата - към Франция, 0.78 гигавата - към Мароко. Оставащите около 3 гигавата са използвани за съхранение на енергия чрез помпено-акулиращи ВЕЦ (подобни на "Чаира" в България). Над половината от подаваната към мрежата енергия е идвала от фотоволтаични и други соларни централи. После изведнъж подаването се е сринало, а с това - и цялата система. Но данните не са надеждни, защото и самите механизми за мониторинг на системата са прекъснали заедно с нея. Известни са само последствията. Всички влакове на испанския железопътен оператор Renfe спряха; наложи се около 35,000 пътници да бъдат спасявани от по-затъмнените точки по жп мрежата. Летище Баракс, едно от трите най-големи в Европа по пътнически поток, остана без енергия. Едва по-късно през деня то поднови работа, но само с една пета от капацитета си. Четирите функциониращи ядрени реактора на Испания също спряха заради срива на мрежата (останалите три по това време бяха изключени за поддръжка). Сгромолясаха се телекомуникационните мрежи - по данни на Netblocks, интернет трафикът в Испания вечерта на 28 април е бил едва 17% от нормалния. Банките спряха работа, включително и онлайн.

НЕМАЛКО ЕКСПЕРТИ СЕ ИЗКАЗАХА В СЪЩИЯ ДУХ като Андре Мерлен: че на Испания ѝ липсват достатъчно "твърди" гене-

пиращи мощности, тоест ядрени и такива, които разчитат на изкопаеми горива. Хорхе Санс, член на борда на Международната агенция по енергетика (IEA), заяви пред националната испанска телевизия, че мрежата в страната е "зле управлявана" и не разполага с достатъчно буфери за балансиране на системата. Според него сригът вероятно е предизвикан не от недостиг, а от внезапен скок в генерираната енергия от соларни централи. Обикновено при такава ситуация системният оператор просто нарежда на конвенционалните ТЕЦ и АЕЦ да намалят производството си. Но в случая това не е било възможно, защото техният дял и без това е бил твърде малък (само около 5 гигавата от 32). Пикът на соларните мощности е предизвикал дисбаланс и е накарал контролните системи на мрежата да ги изключат, за да предпазят електроуреди и оборудване от повреди. Оттам се е стигнало до рязък недостиг на енергия в системата. Хипотезата на Мерлен звучи малко по-различно: според него е имало не внезапен скок, а внезапен спад в генерацията от соларните централи. Възможно е това да се дължи на рязкото заоблачаване в югозападните райони на страната, където концентрацията на соларни мощности е най-голяма. Двете обяснения звучат диаметрално противоположно, но всъщност описват един и същи проблем: прекалено голям дял на енергията от слънце и вятър, без достатъчно конвенционални мощности за балансирането на флукуациите.

Беатрис Коредор, изпълнителен директор на националния мрежов оператор Red Eléctrica, отхвърля това обяснение. Според нея е лъжа, че нарастващият дял на възобновяемите източници "е направил системата по-уязвима". Но всъщност енергийната мрежа имаше подобни проблеми и в началото на април, когато за няколко часа бяха спрени високоскоростните влакове на Renfe. В собствения годишен доклад на Red Eléctrica за 2024 е отбелязано, че прекъсванията на електроподаването, предизвикани "от високия дял на възобновяемите източници", без достатъчно "необходими технически средства за адекватен отговор", представляват риск за системата.

ЕВРОПА В ПОСЛЕДНИТЕ ДЕСЕТИЛИТИЯ усилено налага възобновяемите източници, и най-вече слънцето и вятърът, като сред-

ство не само срещу климатичните промени, но и срещу прекомерната зависимост на континента от вноса на изкопаеми горива. По данни на IEA, през 2024 Европейският съюз е водещ по дял на "зелената" енергетика - с общо 72.3% дял на нискоемисионните централи (48.7% от възобновяеми източници, включително водноелектроенергетични централи, и 23.6% ядрена енергетика). За сравнение в САЩ този процент е 41.2, а в Китай - 38.3.

Испания е сред европейските лидери във въвеждането на соларни и вятърни мощности - те са генерирали общо 116 тераватчаса през 2023 година по данни на Energy Institute (повече имат само Германия - 253 тераватчаса, и Великобритания - 130 тераватчаса. България е на опашката със 7 тераватчаса). Правителството на Педро Санчес в Мадрид декларира амбиция да увеличи производството на енергия от ВЕИ до 80% от общата към 2030 година. Това е разбираемо, защото слънцето и вятърът намаляват зависимостта от вноса на петрол и природен газ, осигуряват по-евтина електроенергия и правят бизнеса по-конкурентен. Но с увеличаването на дела им расте и нуждата от балансиращи мощности. Санчес вече си навлеche доста критики с плановете постепенно да изведе от употреба ядрените мощности на страната. Ако иска да има стабилна мрежа, Европа всъщност трябва все повече да разчита на АЕЦ - или да инвестира в батерии и други решения за съхранение на енергия, които обаче са чувствително по-скъпи. ■

НИСКОЕМИСИОННАТА ЕНЕРГЕТИКА В БЪЛГАРИЯ BULGARIA'S LOW-EMISSION ENERGY SECTOR

	1994	2004	2014	2023
Ядрена / Nuclear	15.3	16.8	15.9	16.2
Слънчева / Solar	-	-	1.3	3.4
ВЕЦ / Hydro	1.3	3.1	4.6	3.1
Биомаса / Biomass	-	-	0.2	1.9
Вятърна / Wind	-	^	1.3	1.6

В тераватчасове, данни на Energy Institute
Twh, Energy Institute data

SOLAR ECLIPSE

The collapse of the power grid in Spain and Portugal is a warning for Europe's renewable ambitions

By KALIN ANGELOV / Photography ISTOCK

Until recently, this was a scenario for a sci-fi movie: the collapse of the power grid, plunging cities and entire countries into chaos. Only the reasons varied: from unusually powerful solar storms to terrorists with hacking skills.

ON APRIL 28, AT 33 MINUTES AFTER NOON, the fantasy scenario became reality for tens of millions of people in Spain, Portugal and some areas of southern France. The power grid on the Iberian Peninsula collapsed due to a sharp drop in frequency, leaving Spaniards and Portuguese without electricity for about 10 hours (some cities, for more). The damage is still being calculated, but in any case, it will be enormous. Seven people in Spain and one in Portugal

have died in accidents caused by the power outage.

Unlike Hollywood productions, however, in this case the reasons are far from clear. A special commission is investigating the incident, of course, but it will be a long time before it offers an official explanation. Until then, several main theories are circulating - and most of them sound worrying for Europe's ambitions to switch to carbon-neutral energy.

ACCORDING TO THE MOST POPULAR EXPLANATION, shared by experts and former members of the Spanish energy regulator, the main cause of the collapse was the unusually large share of solar generation in the energy mix on April 28. At noon, more than

55% of all electricity generation in the country was accounted for by solar power plants. It was then that 15 gigawatts of capacity disconnected from the grid in just five seconds, causing the collapse.

Grid operators must constantly balance changes in energy production and consumption, and strive to maintain a relatively constant frequency (in Europe, 50 hertz) to avoid damage to devices, systems and entire sectors of the grid. Until recently, this was relatively easy because the output of nuclear, coal and gas-fired power plants is predictable and can be quickly reduced or increased as needed. Renewable generation - especially solar and wind - has no such predictability. Two-thirds of Spain's electricity generation comes from uncontrollable ►

MAZDA CX-80

8-степенен автоматик, 4x4, 6+1 места

Изберете между:

Diesel

3.3L, 6 цилиндъра, M-HYBRID 48V, 254+17 КС, 550+153Nm

Plug-in Hybrid

327КС, 62км пробег на ток, 6.8 сек 0-100км/ч

mazda.bg

CRAFTED IN JAPAN

DRIVE TOGETHER

► resources, André Merlin, former head of French broadcaster RTE, told The Financial Times. "These uncontrollable resources... do not contribute to the stability of the electricity system."

THIS IS JUST A HYPOTHESIS FOR NOW, of course. Even a week after the incident, the exact sequence of events is still unknown. According to the Spanish regulator, by 12:30 p.m., 32 gigawatts of electricity had been fed into the grid, with a consumption of 25 gigawatts. About 2.6 gigawatts were exported to Portugal, 0.87 gigawatts to France, and 0.78 gigawatts to Morocco. The remaining 3 gigawatts were used for energy storage through pumped-storage hydroelectric power plants (similar to the "Chaira" in Bulgaria). Over half of the energy fed into the grid came from photovoltaic and other solar power plants. Then suddenly the feed collapsed, and the entire system followed. But the data is not reliable, because the system's monitoring mechanisms themselves also stopped. Only the consequences are known. All trains of the Spanish railway operator Renfe stopped; some 35,000 passengers had to be rescued from the more remote parts of the railway network. Barajas Airport, one of the three largest in Europe by passenger traffic, was left without power. It only resumed operations later in the day, at only a fifth of its capacity. Spain's four operating nuclear reactors also shut down due to the grid failure (the other three were already down for maintenance at the time). Telecommunications networks collapsed - according to Netblocks, internet traffic in Spain on the evening of April 28 was only 17% of normal. Banks stopped working, including online.

MANY EXPERTS HAVE EXPRESSED the same opinion as André Merlin: that Spain lacks sufficient "firm" generating capacity, that is, nuclear and those that rely on fossil fuels. Jorge Sanz, a board member of the International Energy Agency (IEA), told Spanish national television that the country's grid was "poorly managed" and lacked sufficient buffers to balance the system. According to him, the collapse was probably caused not by a shortage, but by a sudden surge in energy generated by solar plants. Normally, in such a situation, the system operator simply orders conventional thermal and nuclear power plants to reduce their production. But in this case, this was not possible because their share was already too small (only about 5 gigawatts out of 32). The peak in solar power created an imbalance and caused the grid's control systems to turn them off to protect electrical appliances and equipment from damage. From there, a sharp shortage of energy in the system occurred.

All trains of the Spanish railway operator Renfe stopped; some 35,000 passengers had to be rescued from the more remote parts of the railway network. Barajas Airport, one of the three largest in Europe, was left without power

ЕНЕРГИЙНИЯТ МИКС НА ЕВРОПА EUROPE'S ENERGY MIX		
	2022	2023
ВЕИ / Renewables	1043.7	1130.6
Атомна енергия / Nuclear	742.2	735.9
Хидро / Hydro	564.1	638.7
Природен газ / Natural Gas	749.7	636.9
Въглища / Coal	658.8	529.9
Петрол / Oil	58.1	53.3
ОБЩО / TOTAL	3899.4	3805.1
В тераватчасове, данни на Energy Institute Twh, Energy Institute data		

ЕНЕРАЦИЯ ОТ ВЕИ, 2023 (без ВЕЦ) RES GENERATION, 2023 (excl. hydro)	
Общо Европа / Total Europe	1131
Германия / Germany	253
Великобритания / UK	130
Испания / Spain	116
Франция / 84	
Италия / Italy	75
Турция / Turkey	74
Нидерландия / Netherlands	58
Швеция / Sweden	49
Полша / Poland	44
Дания / Denmark	30
...	
България / Bulgaria	7
В тераватчасове, данни на Energy Institute Twh, Energy Institute data	

Merlin's hypothesis sounds a little different: according to him, there was not a sudden surge, but a sudden drop in generation from solar plants. This could be due to the sudden cloud cover in the southwest of the country, where solar power is most concentrated. The two explanations sound diametrically opposed, but they actually describe the same problem: too much solar and wind power, without enough conventional power to balance out fluctuations. Beatriz Corredor, CEO of the national grid operator Red Eléctrica, rejects this explanation. She says it is a lie that the growing share of renewables "has made the system more vulnerable." But the grid was also experiencing similar problems in early April, when Renfe's high-speed trains were halted for several hours. Red Eléctrica's own annual report for 2024 noted that power outages caused "by the high share of renewables" without enough "necessary technical means to respond adequately" posed a risk to the system.

IN RECENT DECADES, EUROPE has been aggressively promoting renewable energy sources, especially solar and wind, as a means not only to combat climate change but also to lower the continent's excessive dependence on imported fossil fuels. According to IEA data, in 2024 the European Union was leading in the share of "green" energy - with a total of 72.3% of low-emission power plants (48.7% from renewable sources, including hydroelectric power plants, and 23.6% nuclear power). For comparison, in the USA this percentage is 41.2, and in China, 38.3.

Spain is among the European leaders in the introduction of solar and wind power - they generated a total of 116 terawatt hours in 2023, according to data from the Energy Institute (only Germany - 253 terawatt hours, and the UK - 130 terawatt hours, had more. Bulgaria was near the bottom with 7 twh). The government of Pedro Sánchez in Madrid has declared an ambition to increase energy production from renewable sources to 80% of the total by 2030. This is understandable, because the sun and wind reduce dependence on imported oil and natural gas, provide cheaper electricity and make business more competitive. But as their share increases, the need for balancing capacity also grows. Sánchez has already drawn a lot of criticism with plans to gradually phase out the country's nuclear power. If it wants to have a stable grid, Europe must actually rely increasingly on nuclear power plants - or invest in batteries and other energy storage solutions, which are significantly more expensive. ■

NATUZZI
ITALIA

Прегърнете
Комфорта и Уелнеса
с Mindful 365

COM
FORT
NESS

Проектиран за хармонията на тялото, ума и душата.
Открийте Mindful 365 и философията за Комфорт и Уелнес от Natuzzi Italia.

SELAMORE

ул. Никола Вапцаров 5, Варна, 9010.

Natuzzi Italia Sofia

бул. Симеоновско шосе 14, София, 1700.

DESTINAZIONE: ITALIA ВЕЧЕ ГОВОРИШ ЕЗИКА

РИМ И МИЛАНО

ПЪТУВАЙ ДО ИТАЛИЯ В 3 ЛЕСНИ СЪПКИ:

1. Избери *su destinazione* от сайта - Рим или Милано
2. Потърси своя *perfetto* полет на удобна за теб дата
3. Пригответи се за *pasta, amore* и *avventura* в италиански стил

STS. CONSTANTINE AND HELENA RESORT

ENJOY THE BULGARIAN BLACK SEA COAST LIKE NEVER BEFORE.

STUNNING SEA-VIEWS • HEALING THERMAL WATERS • CENTURIES-OLD NATURE • PREMIUM ACCOMMODATION

Explore more at:

www.visitstconstantine.bg

ASTOR GARDEN
HOTEL
Sts. Constantine and Helena Resort

ASTOR GARDEN
HOTEL
Sts. Constantine and Helena Resort

ensana
AQUAHOUSE HOTEL

AZALIA
HOTEL BALNEO & SPA
★★★★

PRIMORSKI
HOTEL & SHOPPING CENTER

TOURISTS
GO HOME

ВОЙНА СРЕЩУ ТУРИСТИТЕ

Небивалите човешки потоци създават сериозни проблеми от Атина и Барселона до Мачу Пикчу и Еверест

Текст КАЛИН НИКОЛОВ / Фотография ISTOCK

През 1802, когато поръчал на инженерите Дьо Сесар и Дийон да построят нов метален мост над Сена, Наполеон настоял съоръжението да може да издържи преминаването на цяла армия при нужда. Пон гез-ар, Мостът на изкуствата, любимото място на Балзак в Париж, наистина е устоял на доста изпитания. Единственото, което проектантите му не са предвидили, е глупостта на туристите. През 2015 легендарният мост се сгромоляса под тежестта на десетките хиляди катинари, заключени върху парапетите му от влюбени двойки от цял свят. Нелепата "традиция" е всъщност изобретена от предприемчивите търговци, които продават катинарите - но на туристите не им трябва много убеждаване. А самият брой на туристите през XXI век е вече такъв, че има разрушителния потенциал на природно бедствие.

ПОСТОЯННОТО УВЕЛИЧАВАНЕ на туристическите потоци придобива вече опасни размери. Преди няколко години Oxford Dictionary дори направи "свърхтуризъм" (overtourism) своя дума на годината. По данни на Световната организация по туризъм към ООН, през 2024 броят на международ-

ните туристи е бил 1.4 милиарда - все още минимално под рекорда от 2019 (но повече от цялото население на планетата през 1878, годината на Освобождението на България). Сравнете това с 1950 година, когато международните туристи са били едва 25 милиона души.

Приходите от международен туризъм обаче растат до небивалата сума от 1.6 трилиона долара. На много места по света вълните от туристи водят до сериозни проблеми - екологични, инфраструктурни, социални. В градове като Барселона и Атина местните хора все по-ожесточено протестират срещу туристическото цунами, което предизвиква кризи с електричеството и питейната вода, и увеличава драстично цените на жилищата за местните хора. В Барселона само паркът Гуел, създаден от Антонио Гауди, привлича над 9.3 милиона души годишно. В резултат мястото, замислено някога като отворено пространство, където местните хора да отдихват и да общуват, е вече затворена атракция, която продава билети.

ВЪВ ВЕНЕЦИЯ ПОТОКЪТ от приходящи все повече отблъсква местните жители и ги кара да се преселват в градове с по-нормален ритъм на живот. Градът в лагуна е

загубил над 120,000 жители за последния половин век, а миналата година за пръв път от XVII век насам населението падна под 50,000 души. В Рим толкова много хора седат на прочутите Испански стълби, че задниците им протриват камъка с темпо от няколко милиметра годишно. Затова сядането вече е забранено и се наказва с глоба до 400 евро. В Австрия живописното селце Халшат има 780 постоянни жители - и средно по 10,000 посетители всеки ден. Тадж Махал в Индия глобява туристите, които се заседят повече от три часа. В Перу посетителите на Мачу Пикчу са ограничени до 5000 дневно - но ЮНЕСКО твърди, че трябва да спаднат до поне 2500, за да има шанс каменните руини да оцелеят. Дори и най-дивите кътчета на планетата страдат от туристическия бум. На Еверест опашките от катерачи са понякога толкова дълги, че предизвикват опасни забавяния и дори смъртни случаи. Антарктида миналата година е била посетена от 122 072 туристи - повече от всички хора, стъпили там през XIX и XX век.

ВПРОЧЕМ ЕРОЗИЯТА НА ПРИРОДНИТЕ или архитектурни прелести не е най-сериозният проблем от свърхтуризма. Много градове страдат от все по-загълбочаващи се

кризи за жилища покрай него. Отклоняването на жилища за краткосрочни наеми (тип Airbnb) повишава и цените на имотите, и наемите. В Атина покрай туристическия прилив жилищата са посъкпнали с над 30% за последните три години, на фона на понижаващи се цени в не толкова популярните градове на Гърция. В Барселона последното airbnb ще затвори през 2028, когато изтече лицензът му: градските власти вече забраняват отдаването на жилища на туристи, и направиха отстъпка само за онези в заварено положение. Заради туризма наемите в главния град на Каталуня са скочили с 68% за последното десетилетие, а цените на жилищата - с 38%. В Ню Йорк понастоящем наемането на жилище за по-малко от месец е възможно само ако жилището е специално регистрирано с тази цел (броят на свободните лицензи е ограничен), и ако собственикът му си живее в него и отдава само част под наем. "Домовете ни трябва да са за нюйоркчани. За туристите са хотелите", заяви през 2021 Бен Калос, един от общинските съветници, предложили тази забрана.

РАЗБИРА СЕ, ВСИЧКИ ТЕЗИ ВЪЗРАЖЕНИЯ не могат да оборят най-големия коз в полза на туризма: той носи пари. И работни

места. Във Франция 1.34 милиона души са заети в туристическия сектор, ако се върва на UNWTO. В Испания - 2.6 милиона. В Япония - над 5 и половина милиона. През 2023 приходите на испанците от туризъм са почти 73 милиарда евро, на Великобритания - 68 милиарда, на Франция - 59.7 милиарда. Гърция е получила от туристите 18.6 милиарда евро (с внушителен принос на българите, разбира се). Нито една градска управа не би поискала да се откаже напълно от такава златна кокошка. Затова напоследък основните усилия са насочени другояче: да се превъзпитат туристите.

НАЙ-ПОСЕЩАВАНЕТЕ СТРАНИ THE MOST VISITED COUNTRIES

1. Франция / France	102.1
2. Испания / Spain	93.8
3. САЩ / US	72.4
4. Турция / Turkey	60.6
5. Мексико / Mexico	45.0
6. Германия / Germany	37.5
7. Япония / Japan	36.8
8. Гърция / Greece	36.0
9. Тайланд / Thailand	35.6
10. Австрия / Austria	32.2
...	
25. България / Bulgaria	8.6

Млн. посетители, данни за UNWTO за 2024
Mn visitors, UNWTO data for 2024

ПРЕДИ МЕСЕЦ ЖИТЕЛИТЕ НА ТЕНЕРИФЕ

и Гран Канария, най-посещаваните от Канарските острови, излязоха на протест с плакати "Туристите, уважавай земята ми!". Подобни кампании провеждат властите в Малта, Атина, Малага, Ница. Туристите, които се опитват да разберат и да спазят местните порядки, са добре дошли; туристите, които се наливат по цял ден с алкохол, оставят след себе си боклук и създават проблеми, са все по-показно нежелани. "Туристите винаги са били възприемани като външни, като чужди", обяснява Карина Рен, професор от Олборгския университет и специалист по туризма, пред BBC. "Сега се е променило само едно нещо: обемът. Туристите не се държат по-зле, отколкото преди - просто вече има много повече от тях". ■

THE WAR ON TOURISM

Unprecedented human flows are creating serious problems everywhere:
from Athens and Barcelona to Machu Picchu and Everest

By KALIN NIKOLOV / Photography ISTOCK

In 1802, when he commissioned engineers De Cessart and Dillon to build a new metal bridge over the Seine, Napoleon insisted that the structure be able to withstand the passage of an entire army if necessary. Pont des Arts, Balzac's favourite place in Paris, has indeed withstood many tests. The only thing its designers did not foresee was the stupidity of tourists. In 2015, the legendary bridge collapsed under the weight of tens of thousands of padlocks locked onto its railings by couples in love from all over the world. The ridiculous "tradition" was actually invented by enterprising merchants who sell the padlocks - but tourists didn't need much convincing. And the sheer number of tourists in the 21st century is such that it has the destructive potential of a natural disaster.

THE CONSTANT INCREASE IN TOURIST FLOWS is already taking on dangerous proportions. A few years ago, the Oxford Dictionary even made "overtourism" its word of the year. According to the UN World Tourism Organisation, in 2024 the number of international tourists was 1.4 billion - still slightly below the record

of 2019 (but more than the entire population of the planet in 1878, the year of the Liberation of Bulgaria). Compare this with 1950, when international tourists were only 25 million people. Income from international tourism is growing to an unprecedented amount of 1.6 trillion dollars. In many places around the world, waves of tourists are leading to serious problems - ecological, infrastructural, and social. In cities like Barcelona and Athens, locals are increasingly protesting the tourist tsunami, which is causing electricity and water shortages and driving up housing prices for locals. In Barcelona, Antoni Gaudí's Park Güell alone attracts over 9.3 million visitors a year. As a result, what was once intended as an open space for locals to relax and socialise is now a closed, ticketed attraction.

IN VENICE, THE INFLUX OF VISITORS is increasingly alienating locals, forcing them to move to more normal places. The lagoon city has lost more than 120,000 residents in the past half century, and last year the population fell below 50,000 for the first time since the 1700s. In Rome, so many people sit on the famous Span-

ish Steps that their bottoms are rubbing against the stone at a rate of a few millimeters per year. That's why sitting is now banned and punishable by a fine of up to 400 euros. In Austria, the picturesque village of Hallstatt has 780 permanent residents - and an average of 10,000 visitors every day. The Taj Mahal in India fines tourists who stay for more than three hours. In Peru, visitors to Machu Picchu are limited to 5,000 per day - but UNESCO says they need to drop to at least 2,500 if the stone ruins are to have any chance of survival. Even the wildest corners of the planet are suffering from the tourist boom. On Everest, the queues of climbers are sometimes so long that they cause dangerous delays and even deaths. Antarctica was visited by 122,072 tourists last year - more than all the people who set foot there in the 19th and 20th centuries, combined.

HOWEVER, THE EROSION OF NATURAL or architectural charms is not the most serious problem of overtourism. Many cities are suffering from ever-deepening housing crises along the way. The diversion of housing for short-term

rentals (like Airbnb) is raising both property prices and rents. In Athens, housing prices have risen by more than 30% in the past three years due to the tourist influx, against a backdrop of falling prices in less popular cities in Greece. In Barcelona, the last Airbnb will close in 2028, when its license expires: the city authorities have already banned renting out housing to tourists, and made a temporary concession only for those in a precarious situation. Tourism has pushed rents in Catalonia's capital up 68% in the past decade, and home prices up 38%. In New York City, renting a home for less than a month is currently only possible if the home is specifically registered for that purpose (there are limited permits available), and if the owner lives in it and only rents out part of it. "Our homes should be for New Yorkers. For tourists, there are hotels" said Ben Kallos, one of the city councilors who proposed the ban, in 2021.

OF COURSE, ALL THESE OBJECTIONS CANNOT overturn the biggest trump card in favor of tourism: it brings money. And jobs. In France, 1.34 million people are employed in

the tourism sector, according to the UNWTO. In Spain, 2.6 million. In Japan, over 5.5 million. In 2023, the Spanish income from tourism is almost 73 billion euros, the UK - 68 billion, France - 59.7 billion. Greece has re-

НАЙ-ПОСЕЩАВАНИТЕ ГРАДОВЕ THE MOST VISITED CITIES

1. Банкок / Bangkok	32.4
2. Истанбул / Istanbul	23.0
3. Лондон / London	21.7
4. Хонконг / Hong Kong	20.5
5. Мекa / Мекка	19.3
6. Анталия / Antalya	19.3
7. Дубай / Dubai	18.2
8. Макао / Macao	18.0
9. Париж / Paris	17.4
10. Куала Лумпур / Kuala Lumpur	16.5

Мил. посетители, данни за UNWTO за 2024

Mn visitors, UNWTO data for 2024

ceived 18.6 billion euros from tourists (with an impressive contribution from Bulgarians, of course). No city government would want to completely give up such a golden goose. Therefore, recently, the main efforts have been directed elsewhere: to re-educate tourists.

A MONTH AGO, RESIDENTS OF TENERIFE and Gran Canaria, the most visited of the Canary Islands, went to protest with posters "Tourists, respect my land!". Similar campaigns are being carried out by the authorities in Malta, Athens, Malaga, and Nice. Tourists who try to understand and respect local rules are welcome; tourists who drink alcohol all day, leave behind garbage and create problems are increasingly blatantly unwanted. "Tourists have always been seen as outsiders, as foreigners," Karina Ren, a professor at Aalborg University and a tourism expert, told the BBC. "Now the only thing that has changed is the volume. Tourists are not behaving any worse than before - there are just a lot more of them. ■"

КОСМОНАВТ, ПРИНЦЕСА? ДЕЦАТА ВЕЧЕ МЕЧТАЯТ ДА СТАНАТ ВЛОГЪРИ

Принцеса, президент, космонавт? През последния половин век отговорът на въпроса "какъв искаш да станеш, когато пораснеш" неизменно включваше някое от тези три. Но вече не. Ако се съди по проучване на платформата Whop сред т. нар. поколение Алфа (родените от 2010 насам), шокиращите две трети от децата вече си мечтаят един ден да станат... знаменитости в социалните мрежи.

Ако разгледаме резултатите от допитването до децата между 12- и 15-годишна възраст, най-голям дял от тях - 32% - искат да станат влогъри в YouTube. На второ място по популярност е професията "създател на съдържание в TikTok" - предпочитан избор на 21% от децата. Други 15% искат да бъдат "професионални стриймъри на съдържание онлайн". 19% мечтаят да разработват видеоигри. Някои от децата са давали повече от един отговор.

От традиционните професии относителна популярност запазва лекар/медицинска сестра - мечта за 20% от децата. Приблизително едно от седем запитани деца е

склонно също да бъде художник, музикант или учител. Изненадващо, професионален спортист е изборът само на 16% от запитаните. "Поколението Алфа е отраснало, гледайки как влогъри правят много доходни кариери в YouTube", коментира Камерън Зуб от Whop пред списание Fortune. "За разлика от кинозвездите и професионалните спортисти, тези дигитални персонажи изглеждат по-близки и достъпни, така че кариерата на YouTube знаменитост изглежда постижима за децата". Точната дефиниция на "поколението Алфа" варира според различните експерти, но най-често се приема, че това са родените между началото на 2010 и 2024. Родените през 2025 вече се смятат за поколение Бета. Преди това идва поколението Z - от втората половина на 90-те до около 2010, поколението Y (т. нар. millennials) - от началото на 80-те до около 1996, поколението X - от средата на 60-те до 1980, поколението на беими бумърите - от 1946 до 1964, и "тихото поколение", родено между двете световни войни. ■

ASTRONAUT, PRINCESS? KIDS NOW DREAM OF BECOMING VLOGGERS

A princess, a president, an astronaut? For the past half century, the answer to the question "what do you want to be when you grow up" has invariably included one of these three. But not anymore. According to a survey by the Whop platform among the so-called Generation Alphas (those born since 2010), a shocking two-thirds of children already dream of one day becoming... a social media celebrity. If we look at the results of the survey of children between the ages of 12 and 15, the largest share of them - 32% - want to become YouTube vloggers. Second in popularity is the profession of "TikTok content creator" - the preferred choice of 21% of children. Another 15% want to be "professional online content streamers". 19% dream of developing video games. Some children gave more than one answer.

Of the traditional professions, being a doctor/nurse remains relatively popular - a dream for 20% of children. Approximately one in seven children surveyed also tend to be an artist, musician or teacher. Surprisingly, being a professional athlete is the choice of only 16% of those surveyed. "Generation Alpha has grown up watching vloggers make very lucrative careers on YouTube," Cameron Zoub of Whop told Fortune magazine. "Unlike movie stars and professional athletes, these digital personas seem more approachable and accessible, so a career as a YouTube celebrity seems achievable for children."

The exact definition of "Generation Alpha" varies among experts, but it is most often assumed that it describes those born between the beginning of 2010 and 2024. Those born in 2025 are already considered Generation Beta. Before that comes Generation Z - from the second half of the 1990s to around 2010, Generation Y (the so-called millennials) - from the early 1980s to around 1996, Generation X - from the mid-1960s to 1980, the Baby Boomer generation - from 1946 to 1964, and the "silent generation" born between the two world wars. ■

36 | **ПАПАТА НА ТОЗИ СВЯТ**
THE POPE OF THIS WORLD

40 | **ПРИКАЗКА ЗА ДВЕ СХИЗМИ**
A TALE OF TWO SCHISMS

50 | **ФОТОГРАФИТЕ НА ГОДИНАТА**
PHOTOGRAPHERS OF THE YEAR

БЪЛГАРИЯ ПАК ЩЕ ДАВА ВОДА НА ГЪРЦИЯ

BULGARIA TO SUPPLY WATER TO GREECE AGAIN

София и Атина сключиха споразумение по тема, която остана почти незабелязана у нас, но бе въпрос на живот и смърт за хиляди фермери в североизточна Гърция. Двете страни се договориха България да продължи да предоставя вода на гръцкия регион Еврос, както правеше от 60-те години насам. Договорът е за срок от пет години.

Еврос е най-източният регион на континентална Гърция с областен център Александруполис, и носи името си от старото название на река Марица. В него живеят около 144,000 души. От 1964 година насам, те разчитат на България за вода за пиене и напояване, защото в региона няма никакви съществени водохранилища. България бе задължена да предоставя по 186 милиона кубически метра вода годишно на южната си съседка като част от репарациите след Втората световна война. 60-годишният им срок обаче изтече миналата година и предизвика паника сред фермерите в Еврос. За да принудят правителството в Атина към по-бързи действия, те дори организираха пътни блокади през януари.

От българското външно министерство потвърдиха, че е постигнато споразумение за предоставяне на вода от системата на река Арда за региона на Еврос. Точните количества обаче ще се уточняват ежегодно с отчитане на собствените нужди на България. Договорът също задължава гръцката страна да модернизира и разшири своите водохранилища, за да не е изцяло зависима от България. "Надявахме се на по-дългосрочно споразумение, но поне е намерено решение. Тревожихме се, защото напоятният сезон вече започна", заяви Димитрис Дракудис, шеф на местната фермерска асоциация, пред Kathimerini.

Sofia and Athens have reached an agreement on a subject that has gone almost unnoticed in our country, but was a matter of life and death for thousands of farmers in northeastern Greece. The two countries agreed that Bulgaria would continue to supply water to the Greek region of Evros, as it has been doing since the 1960s. The agreement is for five years.

Evros is the easternmost region (nomos) of mainland Greece with the regional centre of Alexandroupolis, and is named after the old name for the Maritsa River. It is home to about 144,000 people. Since 1964, they have relied on Bulgaria for drinking and irrigation water, because there are no significant reservoirs in the region. Bulgaria was obliged to provide 186 million cubic meters of water annually to its southern neighbour as part of reparations after World War II. However, their 60-year term expired last year, causing panic among farmers in Evros. To force the government in Athens to act more quickly, they even organised roadblocks in January.

The Bulgarian Foreign Ministry confirmed that an agreement had been reached to provide water from the Arda River system to the Evros region. However, the exact quantities will be specified annually, considering Bulgaria's own needs. The agreement also obliges the Greek side to modernise and expand its reservoirs so that it is not completely dependent on Bulgaria. "We were hoping for a longer-term agreement, but at least a solution has been found. We were worried because the irrigation season has already started," Dimitris Drakoudis, head of the local farmers' association, told Kathimerini. ■

БЕЗРАБОТИЦАТА ПРОДЪЛЖАВА ДА СПАДА

UNEMPLOYMENT CONTINUES TO FALL

България е сред малкото страни в ЕС, в които безработицата е намаляла от февруари до март 2025. В края на третия месец безработните у нас са 3.8% - един от най-ниските показатели в историята.

В целия съюз с по-малък дял на незаетите са само Германия (3.5%), Словения (3.2%), Малта (2.8%), Полша (2.7%) и рекордьорът Чехия (2.6%). Най-висока е безработицата в Испания (10.9%), Финландия (9.1%) и Гърция (9%).

По данни на Eurostat, в края на март безработните в България са били около 114,000 души - в сравнение със 139,000 година по-рано.

Средно за ЕС безработицата е 6.2%, което прави 12.9 милиона незаети.

Безработицата сред младежите до 25-годишна възраст е 14.2% средно за ЕС, като варира между 6.5% в Германия и 26.6% в Испания. В България 11% от младите са без работа.

Bulgaria is among the few countries in the EU where unemployment has decreased from February to March 2025. At the end of the third month, the share of unemployed in the country was 3.8% - one of the lowest indicators in history.

In the entire Union, only Germany (3.5%), Slovenia (3.2%), Malta (2.8%), Poland (2.7%) and the record holder Czechia (2.6%) have a lower share of unemployed people. The highest unemployment rates are in Spain (10.9%), Finland (9.1%) and Greece (9%).

According to Eurostat, at the end of March, the unemployed in Bulgaria were about 114,000 people - compared to 139,000 a year earlier.

The average unemployment rate for the EU is 6.2%, which makes 12.9 million unemployed.

Unemployment among young people under 25 is 14.2% on average for the EU, varying between 6.5% in Germany and 26.6% in Spain. In Bulgaria, 11% of young people are unemployed. ■

бяхме деца.

*Бяхме, но времето лети.
Планирай бъдещето с пенсионноосигурителна
компания „Съгласие“*

Професионален фонд
Универсален фонд
Добровolen фонд

 СЪГЛАСИЕ
ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНА КОМПАНИЯ

С ПОГЛЕД КЪМ ТВОЕТО БЪДЕЩЕ!

ПАПАТА НА ТОЗИ СВЯТ

Франциск мразеше социалните мрежи, но, колкото и да е парадоксално, бе идеалният духовен глава за ерата на Facebook и TikTok

Текст БОЙКО ВАСИЛЕВ / Фотография iSTOCK

Това е първият папа йезуит, първият от нас. И ще бъде последният". Висшият представител на йезуитския орден от една централно-европейска страна се усмихна и продължи. "Ще видите. Той ще бъде различен. Няма да се хареса на всички." Беше 2013, Франциск току-що бе избран.

ЙЕЗУИТИТЕ ИМАТ ДВУСМИСЛЕНА СЛАВА; не само Христо Ботев възкликва "син на Лойола и брат на Юга". Орденът, основан от Игнасио (Игнатий) де Лойола е критикуван още от създаването си, заради своята упоритост, богатство и използването на името на Спасителя: "Общество на Исус". Но, обичани или не, през XVII век йезуитите бяха главният мускул на Контрареформацията; те спасиха католицизма. Грабнаха от Реформацията нейното оръжие – науката и образованието – и го обърнаха срещу нея.

Разпространявайки вярата, йезуитите изучаваха внимателно чуждите култури. Отвориха вратите на Китай. Писаха японски и вьетнамски граматики. Но най-мощно се разгърнаха в Новия свят, където често бранеха местните народи от алчността на колонизаторите. Гледали ли сте "Мисията" (1986) с Робърт де Ниро и Джереми Айърнс? В паразвайската джунгла йезуитският свещеник печели сърцата на индианците гуарани – за да загине с тях от куршумите на "своите" европейци.

ТАЗИ СРЕДА РОДИ ПАПА ФРАНЦИСК, първия с това име.

Формиран от различни, често противоположни традиции, той събираше парадокси и противоположности. Родната Аржентина го научи, че десните диктатури са зло – но не по-малко зло са левите терористи, които воюват срещу тях. Като свещеник не можа да се опълчи срещу военната хун-

та, но осъзна вината си и я носеше цял живот. "Теологията на освобождението", създадена в Латинска Америка, му подсказва, че църквата трябва да се върне при бедните и страдащите. Познанството с великия писател Хорхе Луис Борхес го поведе по магическите пътища на литературата.

Но изборът на небесен покровител разкри най-добре образа на папата. Св. Франциск, светецът на бедните, понякога смятан за опозиция в католическата църква (в "Името на розата" от Умберто Еко францисканците са "добрите", доминиканците – "лошите"), знаел езика на зверовете и птиците: затова покровителства екологията. Така грижата за планетата беязна силно понтификата на папа Франциск.

ВПРОЧЕМ, В "ИМЕТО НА РОЗАТА" един от "най-лошите" е слепият библиотекар отец Хорхе от Бургос, прозрачна алюзия за Борхес. "Мразите ли Борхес", попитах

Еко през 2004. "Как така? Аз го обожавам!", сепна се писателят-учен. И аз трепнах, бях получил важен урок: играта със символите няма нищо общо с чувствата. Но после Умберто Еко си върна прословутото чувство за хумор. На въпроса "Каква е тайната на успеха по телевизията?", той отвърна: "Да не се появяваш по телевизията".

Спомних си тези думи, когато почина папата. Франциск не гледаше телевизия, бе дал обет. Не харесваше и социалните медии, които сеят разделение и омраза. В София призова своите скандиращи почитатели да замълчат за миг и да чуят сърцето си. И парадоксално – тъкмо затова стана най-подходящият лидер за епохата на телевизията и социалните медии. Неговото присъствие-отсъствие, неговите необичайни думи и странни движения, неговите парадокси и противоположности, вдъхновили Паоло Сорентино за сериала "Младият папа", го направиха

истинска звезда в ерата на постмодерния разум.

ЗА ДЕСНИТЕ ТОЙ БЕ ПРЕКАЛЕНО ЛЯВ, за левите – твърде десен. Утеши хомосексуалните, но не премахна целибата на свещениците, даже най-лесното не стори – не даде право на разведените да получават причастие. Обаждаше се всяка вечер на мисията в Газа, но думите му за ползата от бялото знаме ядосаха привържениците на Украйна. Мнозина казваха, че е любимият папа на некаатолиците. Големият процент от католическото паство беше по-консервативно от него. Нареккоха го "реформатор". Но той не бе Белардо от сериала, а Берголио от живия живот. Не беше реформатор на дело, а на жестове, пози и думи. Вие ще наречете това "лицемерие". И няма да сте прави. В нашия свят жестът е по-важен от делото. Постването в социалната мрежа замества действието. Кажеш ли го, все

едно си го извършил. Привидността замества съдържанието. Нещо повече, тя Е съдържанието.

ЕДИН ФИЛОСОФ, ПРИЕЛ КАТОЛИЦИЗМА, канадецът Маршал Маклуън (1911 – 1980) го каза с едно сложно изречение: "the Medium is the Message", "съобщението е средството". Не е важен самият текст, а медията, каналът, който го излъчва. Посланието на медиите е самото им съществуване, а не съдържанието, което предават. Фотомонтажът на Доналд Тръмп с папски одежди не означава, че той е папа или иска да стане папа. Важното е, че снимката я поставя самият Тръмп. Това е новината. Затова не гледайте какво е свършил Франциск. Този папа беше послание сам по себе си – за едни чудесно, за други плашещо. На объркания и разделен медиен свят той каза: трябва да си различен, пъстър, странен, за да те чуят. А чуят ли те, все едно са повярвали. ■

THE POPE OF THIS WORLD

Francis hated social networks, but, paradoxically, he was the ideal spiritual leader for the Facebook and TikTok age

By BOYKO VASILEV / Photography iSTOCK

This is the first Jesuit pope, the first among us. And he will be the last." The highest representative of the Jesuit order from a Central European country smiled and continued. "You will see. It will be different. He won't appeal to everyone." It was 2013, Francis had just been elected.

THE JESUITS HAVE AN AMBIGUOUS REPUTATION; it was not by chance that Bulgarian poet Hristo Botev exclaimed, "son of Loyola and brother of Judas." The order, established by Ignacio (Ignatius) de Loyola is criticised since its foundation because of its stubbornness, wealth, and use of the Saviour's name: "Society of Jesus." But, loved or not, in the seventeenth century the Jesuits were the main muscle of the Counter-Reformation; they saved Catholicism. They snatched from the Reformation its weapons – science and education – and turned them against it.

Spreading the belief, the Jesuits carefully studied foreign cultures. They opened the doors to China. They wrote Japanese and Vietnamese grammars. But they deployed most powerfully

in the New World, where they often protected native people from the greed of colonisers. Have you seen *The Mission* (1986) with Robert De Niro and Jeremy Irons? In the Paraguayan jungle, a Jesuit priest wins the hearts of the Guarani Indians – only to perish with them at the bullets of "his" Europeans.

THIS ENVIRONMENT GAVE BIRTH TO POPE FRANCIS, the first of this name.

Formed by different, often opposing traditions, he gathered paradoxes and opposites. His homeland, Argentina, taught him that right-wing dictatorships are evil – but no less evil are the left-wing terrorists who wage war against them. As a priest, he couldn't stand up against the military junta, but he realised his guilt and carried it all his life. The "liberation theology" established in Latin America suggested to him that the church should return to the poor and suffering. His acquaintance with the great writer Jorge Luis Borges led him down the magical paths of literature.

But the choice of a heavenly patron revealed best the image of the Pope. St. Francis, the

saint of the poor, sometimes considered the opposition in the Catholic Church (in *The Name of the Rose* by Umberto Eco, the Franciscans are the "good", the Dominicans the "bad"), knew the language of beasts and birds: that is why he patronized ecology. Thus care for the planet marked strongly the pontificate of Pope Francis.

BY THE WAY, IN "THE NAME OF THE ROSE" one of the "bad characters" is the blind librarian – Father Jorge de Burgos, a transparent allusion to Borges. "Do you hate Borges," I asked Eco in 2005. "How so? I love him!" – the writer and scholar was startled. I flinched. I had learned an important lesson: playing with symbols has nothing to do with feelings. But then Umberto Eco regained his famous sense of humor. To the question, "What's the secret of success on TV?" he replied, "Not appearing on TV." I remembered those words when the pope deceased. Francis did not watch TV. He had made a vow. He didn't like social media, which sow division and hatred. In Sofia, he urged his chanting admirers to be silent for a

moment and listen to their hearts. And paradoxically – that is precisely why he became the most appropriate leader for the age of television and social media. His presence-absence, his unusual words and strange movements, his paradoxes and contradictions, which inspired Paolo Sorrentino for the series "The Young Pope", made him a true star in the era of the postmodern mind.

TO THE RIGHTS HE WAS TOO LEFT, to the lefts – he was too right. He comforted homosexuals, but he did not abolish celibacy for priests. He didn't even do the easiest thing – give divorced people the right to receive communion. He mentioned the Gaza mission every night, but his words about the usefulness of the white flag angered supporters of Ukraine. Many said he was the favourite pope of non-Catholics. A large percentage of the Catholic congregation was more conservative than him. They called him a "reformer." However, he was not the Belardo of the show, but the Bergoglio of real life. He was not a reformer in deed, but in gestures, postures, and words. You would

call that 'hypocrisy'. And you would be wrong. In our world, gesture is more important than deed. Social media posting replaces action. If you say it, then it must have happened. Appearance replaces content. Moreover, it IS the content.

A PHILOSOPHER, WHO CONVERTED TO CATHOLICISM, the Canadian Marshall McLuhan (1911 – 1980) said it in a complex sentence, "the Medium is the Message". It is not the text itself that is important, but the media, the channel that transmits it. The message of the media is its very existence, not the content it conveys. The photo montage of Donald Trump in papal vestments does not mean that he is the Pope or wants to become Pope. What matters is that Trump himself posted the photo. This is the news.

So don't look at what Francis has done. This pope was a message himself – wonderful for some, frightening for others. To the confused and divided media world, he said: you have to be different, colorful, strange, to be heard. And when they hear you, it's as if they believed you. ■

Силата на информацията

НОВИ ЕКСПЕРТНИ КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ОТ АПИС

АПИС ЕВРОПА предлага новите си експертни консултантски услуги, които могат да подпомогнат бизнеса Ви в следните области:

- **Мерки срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма** – подготовка на документация за съответствие с изискванията на ЗМИП (Закон за мерките срещу изпирането на пари) и свързаните с него нормативни актове, както и обучения за ангажирания персонал. Изготвянето на вътрешните правила по ЗМИП и другите документи са на цена от 500 до 800 лв. без ДДС, а при изготвянето и на оценка на риска цените започват от 700 лв. без ДДС и се определят съобразно сложността и желаното време за изпълнение. Наред с това ви предлагаме онлайн обучения на персонала на цена от 200 лв. без ДДС при участие в предварително обявени дати за групово обучение, а при нужда от индивидуални и вътрешнофирмени обучения цената е по договаряне.
- **Корпоративна социална отговорност и ESG стандарти** (Environmental, social and corporate governance – околна среда, социални въпроси и управление). В тази насока ви предлагаме консултации и разработване на политики за устойчиво корпоративно и социално управление, които отговарят на съвременните изисквания за прозрачност, етика и социална отговорност. Пълният пакет документи, които предлагаме, индивидуализирани съобразно всеки клиент, може да разгледате тук. Изготвената документация покрива двата сегмента на устойчивостта – социално управление и корпоративно управление, като цената на документите от всеки сегмент е от 1500 лв. без ДДС, а при закупуването и на двата цената е от 2700 лв. без ДДС и се определя съобразно осъществяваната дейност, структурата на организацията и наличната вътрешнофирмена документация. При необходимост може да се изготвят специфицирани отделни или група документи, като в тези случаи цената е по договаряне. Гореописаните услуги допълват и досега предлаганите от АПИС услуги по съответствие в следните направления:
- **Защита на личните данни (GDPR)** – персонализирани обучения и консултации, свързани с прилагането на Общия регламент относно защитата на данните, включително подготовка на необходимата документация и адаптиране на вътрешните процедури към изискванията на регулацията.
- **Защита на лицата, подаващи сигнали (ЗЗЛСПОИН)** – изготвяне на вътрешни правила, процедури и обучения за организациите, които трябва да осигурят ефективен механизъм за приемане и обработка на сигнали за нарушения.
- **Превенция на корупцията** – разработване на политики и процедури за укрепване на антикорупционните механизми в публичния сектор и бизнеса, в съответствие с националната стратегия за борба с корупцията и международните стандарти.

За допълнителна информация относно експертните услуги на АПИС, вижте на www.apis.bg. Можете да се свържете с нас на тел.: 02/980 48 27, 02/923 98 00, или e-mail: office@apis.bg

ПРИКАЗКА ЗА ДВЕ СХИЗМИ

Християнството щеше да е най-голямата религия на планетата - ако беше една религия. Защо опитите за сближаване и обединение съвсем пресъхнаха?

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография iSTOCK

Живеем в първата наистина атеистична цивилизация в историята на човечеството, казваше Вацлав Хавел - цивилизация, която е загубила връзката си с безкрайното и вечното. Оставеният от религиите вакуум води до криза на глобалната отговорност и го хипертрофирало

преследване на индивидуални интереси. Според Ален де Ботон религията ни дава не само моралната рамка, но и чувство за цел и смисъл, както и за принадлежност към общност. В седмиците, когато все още най-популярната религия на планетата се готви да посрещне новия си най-влиятелен лидер, въпросите за ролята

на вярата в съвременния свят логично са особено актуални. Кой ще е новият папа? Ще има ли волята и силата да направи реформите, от които предшествениците му предпазливо стояха настрана? Има ли надежда прогължавашото хиляда години разцепление в християнския свят да бъде преодоляно? И могат ли остарелите догми да

се трансформират в една нова, модерна, гъвкава религия за XXI век? Все въпроси, на които отговорът е "надали".

НА ТЕОРИЯ, ХРИСТИЯНСТВОТО ВСЕ ОЩЕ

Е най-популярната религия на планетата - тя обхваща над 2.3 милиарда души. Ислямът има 1.9 милиарда последователи,

хиндуизмът - 1.2 милиарда, будизмът - половин милиард. Но има една уловка: християнството всъщност отдавна не е една религия, а много. Папа Франциск, който си отиде на 21 април, бе духовен водач на около 1.33 милиарда католици по цял свят. Но не и на православните, протестантите и десетките други по-малки течения.

Разделението между католици и православни е най-старото и драматичното: то датира от Великата схизма през 1054 година. През 2005, докато Йозеф Рацингер бе избран за папа и прие името Бенедикт XVI, имаше съществен оптимизъм, че раздорът най-после може да бъде преодолян и че може най-малкото да се направят ►

► първите крачки към евентуалното бъдещо обединение на християнския свят. Днес, докато очакваме конклавът на кардиналите да избере наследника на Франциск, на никого и през ум не му минава подобен сценарий.

СЪВРЕМЕННИЯТ ЧОВЕК, КОЙТО ОПРЕДЕЛЯ СЕБЕ СИ като християнин - ако не като вяра, то като културни и морални ценности - трудно би схванал причините за Великата схизма. Политическите и икономическите интриги от оная епоха отгавна са се разпадали на прах; непреодолимите теологически спорове - като дали Светият дух произлиза от Отца и Сина, или само от Отца; или като дали за светото причастие да се използва квасен, или не-квасен хляб - днес ще се сторят на мнозина твърде абсурдни основания за събитие с толкова епични последици. В епоха, в която вярата като цяло е в отстъпление, а християнството губи демографското състезание с исляма, продължаването на такива спорове изглежда нелепо.

Много хора и от двете страни на барикадата са го разбирали ясно. Още през 1965, тогавашният папа Павел VI и Вселенският патриарх Атинагорас отмениха анатемите от 1054 - акт без съществени реални последици, но с дълбок символизъм. През 1995 Йоан-Павел II прие патриарх Вартоломей във Ватикана и двамата декларираха желание да отворят "пътя към възстановяване на пълното общение". Рацингер, който наследил Йоан-Павел II, взе името Бенедикт най-вече в чест на Бенедикт XV, последния папа, протегнал сериозно ръка към Изтока. Дори и Франциск продължи тази дипломатия и се срещна с множество от главите на православната църква, като българския патриарх Неофит и руския Кирил.

ВСИЧКИ ТЕЗИ УСИЛИЯ ВЕЧЕ СА САМО СПОМЕН. Във Ватикана имат далеч по-непосредствени проблеми за решаване. А междувременно в православния свят настъпи нова схизма - вътрешна. Отново със съществена българска следа.

Някои историци твърдят, че споровете кой да държи контрола върху покръстените от Борис I българи са задълбочили разриба между Рим и Константинопол, и са допринесли да се стигне в крайна сметка до Великата схизма. Ролята на българите в актуалната православна схизма е доста по-непосредствена: през 2016 именно Светият синод отказа в последния момент да участва в подготвяния с години събор на всички православни църкви в Крит. Отсъствието на Българската православна църква даде извинение и на руския патри-

Много хора и от двете страни на барикадата са го разбирали ясно. Още през 1965, тогавашният папа Павел VI и Вселенският патриарх Атинагорас отмениха анатемите от 1054 - акт без съществени реални последици, но с дълбок символизъм. През 1995 Йоан-Павел II прие патриарх Вартоломей във Ватикана и двамата декларираха желание да отворят "пътя към възстановяване на пълното общение"

арх и на силно зависимите от него патриарси на Антиохия и Грузия също да бойкотират уж историческия събор.

РУСКАТА ПАТРИАРШИЯ СЕ ГОРДЕЕ с най-голямото паство в православния свят - макар че е съвсем груг въпрос каква част от тези 100 милиона деклариращи християни под опеката ѝ са действително вярващи (въпрос, валиден и за всички останали религии в наши дни). И все по-категорично отхвърля ролята на Вселенския патриарх в Константинопол като "първ сред равни".

А след като през 2019 Вартоломей официално призна автокефалния статут на новосъздадената Украинска православна църква, схизмата между Вселенската и Руската патриархии вече окончателно е факт. В тази ситуация всякакви идеи за затопляне на отношенията с Рим са изтикани на най-заден план.

ВЪВ ВАТИКАНА СЪЩО ИМАТ ДРУГИ, по-непосредствени проблеми за решаване. Вече няколко десетилетия Римокатолическата църква отлага реформи, които са от жизнено значение, ако тя иска да запази влиянието си и през XXI век. Папи като Йоан-Павел II и Франциск бяха кумири на младите, но всъщност в църковните дела бяха подчертано консервативни. По тяхно време площадите бяха пълни с вярващи, но църквите си останаха все така празни. По площадите идваха онези, които списание Рапогата нарече "новите християни" - младежите, които бяха готови да бодърстват по цяла нощ заради папата и които плакаха с искрени сълзи след кончината му, но които същевременно използват презервативи, практикуват извънбрачен секс, отнасят се толерантно към хомосексуализма, пренебрегват постите и празниците на светците. За тях християнството все повече се превръща от религия в морална система. Ентусиазмът съществува, но доктрината, в която той би трябвало да се влее, е в криза, остаряла е и не привлича душите (едва през 1992 Ватиканът призна правотата на Галилей, че Земята се върти около Слънцето).

В СЪЩОТО ВРЕМЕ ОБАЧЕ СЪПРОТИВАТА в самата църква срещу всякакви реформи си остава силна. Влиятелният кардинал Герхард Мюлер предупреди в разговор с The Times, че църквата рискува "разцепление", ако отново избере папа, който предпочита "милостията пред догмата" и е склонен да разтегне доктрината до толкова, че да включи в нея разведените или хомосексуалистите. В същото време следващият Свети отец трябва да направи нещо по въпроса за финансите: всяка година Ватиканът има дефицит от порядъка на 80-100 милиона евро, което го прави доста зависим от богатите дарители от консервативни католически геоцези като Северна Америка. И в същото време харчи милиони за съмнителни инвестиционни проекти (от недвижими имоти до финансиране на Rocketman, биографичния филм за Елтън Джон). Папа Франциск стори много, за да върне църквата при малкия човек, при бедните и угнетените. Но погребението му бе доминирано от хора с лични самолети, пристигнали с конвои от бронирани мерцедеси... ■

Надеждни куриерски услуги за страната и чужбина

Доставяме пратки навсякъде
в България на следващия
работен ден, за по-малките
населени места - по график.

Заедно с **GLS** доставяме колетни
пратки навсякъде в Европа.

ПРАВОСЛАВНИТЕ ПАТРИАРСИ

ORTHODOX PATRIARCHS

АНТИОХИЯ (34). Най-старата православна патриаршия в света се смята за директен приемник на църквата, създадена в града от светите апостоли Петър и Павел (според Евангелието от Лука тъкмо тук се е родил терминът "християнин"). През XIV век седалището ѝ е изместено от Антиохия в Дамаск. Днес паството обхваща близо милион и половина вярващи в Сирия и Ливан. Патриархът Йоан X е родом от Латакия, Сирия.

ANTIOCH (34). The oldest Orthodox patriarchate in the world is considered to be the direct successor of the church founded in the city by the holy apostles Peter and Paul (according to the Gospel of Luke, it was here that the term "Christian" was born). In the 14th century, its seat was moved from Antioch to Damascus. Today, the congregation includes nearly one and a half million believers in Syria and Lebanon. Patriarch John X was a native of Latakia, Syria.

АЛЕКСАНДРИЯ (42). Традиционно се смята, че е основана от Св. Марк, евангелист и апостол. След схизма на църковния събор през 451 година обаче по-голямата част от християните в Египет преминават към т.нар. Коптска църква. Днес паството на александрийския патриарх Теодор е около 300 000 души в Египет, срещу около 12 млн. за коптската църква.

ALEXANDRIA (42). Traditionally, it is believed to have been founded by St. Mark, the evangelist and apostle. However, after the schism of the church council in 451, the majority of Christians in Egypt switched to the so-called Coptic Church. Today, the congregation of Patriarch Theodore of Alexandria is about 300,000 people in Egypt, compared to about 12 million for the Coptic Church.

КОНСТАНТИНОПОЛ (330). Константинополският, или Вселенски патриарх, се смята за "пръв сред равни" - символичен духовен лидер на всички православни, без да има директна власт над останалите патриарси. През 330 получава независимост от митрополита на Хераклея, а през 381 официално е признат за четвъртата патриаршия след Антиохия, Александрия и Рим. Днешният патриарх Вартоломей I е по рождение грък от остров Имброс (сега Гьокчеада, Турция).

CONSTANTINOPLE (330). The Patriarch of Constantinople, or Ecumenical Patriarch, is considered "first among equals" - a symbolic spiritual leader of all Orthodox, without direct authority over the other patriarchs. In 330, he gained independence from the Metropolitan of Heraclea, and in 381, he was officially recognised as the fourth patriarchate after Antioch, Alexandria, and Rome. The current Patriarch Bartholomew I is a Greek by birth from the island of Imbros (now Gökçeada, Turkey).

ЙЕРУСАЛИМ (451). Смята се, че християнската църква е основана тук на Петдесетница през 33 година, когато Светият дух се явил на апостолите. Официално епископът на Йерусалим получава патриаршески сан на Халкедонския църковен събор през 451. Днешният патриарх Теофил III е грък, родом от Месения. Паството му е около 500 000 вярващи.

JERUSALEM (451). It is believed that the Christian church was founded here on Pentecost in 33 AD, when the Holy Spirit appeared to the apostles. The Bishop of Jerusalem was officially granted the patriarchal rank at the Council of Chalcedon in 451. The current Patriarch Theophilos III is a Greek, originally from Messenia. His congregation is about 500,000 believers.

БЪЛГАРИЯ (927). Най-старата православна църква в славянския свят, на която цар Борис издейства автономия от Константинопол още през 870 година, а през 927 първосвещеникът ѝ получава патриаршеско достойнство. Днес български патриарх е Даниил, а паството му е от близо 8 милиона души в България и в българската диаспора по цял свят.

BULGARIA (927). The oldest Orthodox church in the Slavic world, for which Tsar Boris achieved autonomy from Constantinople as early as 870, and in 927, its high priest received patriarchal dignity. Today, the Bulgarian patriarch is Daniel, and his congregation is nearly 8 million people in Bulgaria and in the Bulgarian diaspora around the world.

ГРУЗИЯ (1010). Християнството се разпространява в днешните грузински земи в началото на IV век от Св. Нино - дъщерята на римски генерал, тачена днес от грузинската църква като равна на апостолите. Първоначално грузинският архиепископ е подчинен на Антиохийския патриарх, но през 486 получава частична автономия, а от 1010 година е издигнат до патриаршески сан. От 1977 постът е зает от Илия II, паството му се изчислява на около 3.5 млн. души.

GEORGIA (1010). Christianity spread to today's Georgian lands at the beginning of the 4th century by St. Nino, the daughter of a Roman general, revered today by the Georgian church as equal to the apostles. Initially, the Georgian archbishop was subordinate to the Patriarch of Antioch, but in 486 he received partial autonomy, and in 1010 he was elevated to the rank of patriarch. Since 1977, the post has been held by Ilia II. His congregation is estimated at about 3.5 million people.

СЪРБИЯ (1346). Сръбската църква, втора в славянския свят след българската, получава автокефален статут при Св. Сава през 1219, а от 1346 първосвещеникът ѝ е с патриаршески сан. Днешният патриарх Порфирий е на поста от 2021, бивш главен капелан на сръбската армия. Паството му е около 8 млн. души по цял свят.

SERBIA (1346). The Serbian Church, second in the Slavic world after the Bulgarian, received autocephalous status under St. Sava in 1219, and since 1346 its high priest has had the rank of patriarch. The current Patriarch Porfiry has held the post since 2021, a former chief chaplain of the Serbian army. His congregation is about 8 million people worldwide.

РУСИЯ (1589). Руската църква е една от най-младите, но и най-голямата в православния свят - с близо 150 милиона души паство. Основана е през 1325, когато митрополит Пётр премества седалището си от Владимир в Москва, а през 1589 Борис Годунов издейства за московския митрополит Йов патриаршеско достойнство. От 2009 постът е зает от патриарх Кирил, по рождение Владимир Гундяев.

RUSSIA (1589). The Russian Church is one of the youngest, but also the largest in the Orthodox world - with a congregation of about 100 million people. It was founded in 1325, when Metropolitan Peter moved his seat from Vladimir to Moscow, and in 1589 Boris Godunov obtained patriarchal dignity for the Moscow Metropolitan Job. Since 2009 the post has been occupied by Patriarch Kirill, born Vladimir Gundyayev.

РУМЪНИЯ (1925). Румънската православна църква, която днес има около 17 милиона вярващи, е създадена през 1872 от обединението на митрополиите на Влашко и Молдова. От 1925 година първосвещеникът ѝ е признат за патриарх. Днешният патриарх Даниел е изтъкнат теолог, с докторат от Страсбургския университет.

ROMANIA (1925). The Romanian Orthodox Church, which today has about 17 million believers, was created in 1872 by the unification of the metropolitanates of Wallachia and Moldavia. Since 1925, its high priest has been recognised as a patriarch. The current patriarch, Daniel, is a distinguished theologian with a doctorate from the University of Strasbourg.

АРХИЕПИСКОПИ. Освен деветимата патриарси, в православния свят има още шест автокефални църкви, водени от архиепископи: Кипърската (призната през 478 година), Гръцката (1850), Полската (1924), Албанската (1937), Чешката и Словашката (1988) и Православната църква в Америка (1970).

ARCHBISHOPS. In addition to the nine patriarchs, there are six other autocephalous churches in the Orthodox world led by archbishops: the Cypriot (recognized in 478), the Greek (1850), the Polish (1924), the Albanian (1937), the Czech and Slovak (1988), and the Orthodox Church in America (1970).

A TALE OF TWO SCHISMS

Christianity would be the largest religion on the planet - if it were one religion.
Why have attempts at rapprochement and unification completely dried up?

By KALIN ANGELOV / Photography iSTOCK

We live in the first truly atheistic civilisation in the history of mankind, Vaclav Havel once said - a civilisation that has lost its connection with the infinite and eternal. The vacuum left by religions leads to a crisis of global responsibility and to the hypertrophied pursuit of individual interests. According to Alain de Botton, religion gives us not only a moral framework but also a sense of purpose and meaning, as well as belonging to a community. In the weeks when the still most popular religion on the planet is preparing to welcome its new most influential figure, questions about the role of faith in the modern world are logically particularly relevant. Who will be the new pope? Will he have the will and the strength to make the reforms that his predecessors cautiously stayed away from? Is there any hope that the thousand-year-old division in Christendom can be overcome? And can outdated dogmas be transformed into a new, modern, flexible religion for the 21st century? All questions to which the answer is "hardly."

IN THEORY, CHRISTIANITY IS STILL THE MOST POPULAR religion on the planet - it encompasses more than 2.3 billion peo-

ple. Islam has 1.9 billion followers, Hinduism - 1.2 billion, Buddhism - half a billion. But there is a catch: Christianity has long been, in fact, not one religion, but many. Pope Francis, who passed away on April 21, was the spiritual leader of some 1.33 billion Catholics worldwide. But not the Orthodox, Protestants and dozens of other smaller movements. The division between Catholics and Orthodox is the oldest and most dramatic: it dates back to the Great Schism in 1054. In 2005, when Joseph Ratzinger was elected pope and took the name Benedict XVI, there was considerable optimism that the schism could finally be overcome and that at least the first steps could be taken towards a possible future unification of the Christian world. Today, as we await the conclave of cardinals to elect Francis' successor, no one is even thinking of such a scenario.

A MODERN PERSON WHO DEFINES HIMSELF as Christian - if not in terms of faith, then in terms of cultural and moral values - would have difficulty grasping the reasons for the Great Schism. The political and economic intrigues of that era have long since crumbled to dust; the insurmountable theological disputes - such as whether the Holy

Spirit proceeds from the Father and the Son, or from the Father alone; or whether leavened or unleavened bread should be used for Holy Communion - would seem to many today to be absurd grounds for an event with such epic consequences. In an age when faith as a whole is in decline and Christianity is losing the demographic race to Islam, the continuation of such disputes seems ridiculous.

Many people on both sides of the barricade understood this clearly. As early as 1965, the then Pope Paul VI and the Ecumenical Patriarch Athenagoras lifted the anathemas of 1054 - an act with no real consequences but with profound symbolism. In 1995, John Paul II received Patriarch Bartholomew in the Vatican, and the two declared their desire to open "the path to the restoration of full communion." Ratzinger, who succeeded John Paul II, took the name Benedict primarily in honor of Benedict XV, the last pope to reach out seriously to the East. Even Francis has continued this diplomacy and met with many of the heads of the Orthodox Church, such as the Bulgarian Patriarch Neophyte and the Russian Kirill.

ALL THESE EFFORTS ARE NOW JUST A MEMORY. The Vatican has far more imme-

За съвременните християни е може би малко странно, че едно от главните различия между източната и западната църква е в спора дали да се използва квасен, или неквасен хляб за причастието. It may come as a bit of a surprise to modern Christians that one of the main differences between the Eastern and Western churches was the debate over whether to use leavened or unleavened bread for communion.

diate problems to solve. Meanwhile, a new schism has arisen in the Orthodox world - an internal one. Once again, it has a significant Bulgarian trace.

Some historians claim that the disputes over who should have control over the Bulgarians baptized by Boris I have deepened the rift between Rome and Constantinople, and have contributed to the eventual Great Schism. The role of the Bulgarians in the current Orthodox schism is much more immediate: in 2016, it was the Bulgarian Holy Synod that refused at the last minute to participate in the council of all Orthodox churches in Crete, which had been prepared for years. The absence of the Bulgarian Orthodox Church gave an excuse to the Russian patriarch and the patriarchs of Antioch and Georgia, who were heavily dependent on him, to also boycott the supposedly historic council.

The Russian Patriarchate boasts the largest congregation in the Orthodox world - although it is another matter entirely how many of the 100 million professed Christians under its care are actual believers (a question that is also valid for all other religions these days). And it has increasingly categorically rejected the role of the Ecu-

menical Patriarch in Constantinople as "first among equals". After Bartholomew officially recognised the autocephalous status of the newly created Ukrainian Orthodox Church in 2019, the schism between the Ecumenical and Russian Patriarchates is now a fact. In this situation, any ideas about warming relations with Rome have been pushed to the background.

THE VATICAN ALSO HAS OTHER, MORE IMMEDIATE PROBLEMS to solve. For several decades now, the Roman Catholic Church has been postponing reforms that are vital if it is to maintain its influence in the 21st century. Popes like John Paul II and Francis were idols of the young, but in fact, they were markedly conservative in church affairs. In their time, the squares were full of believers, but the churches remained empty. Those who came to the squares, whom Panorama magazine called "new Christians" - young people who were ready to stay up all night for the pope and who cried with sincere tears after his death, but who at the same time use condoms, practice extramarital sex, are tolerant of homosexuality, ignore fasts and feasts of saints. For them, Christianity is increasingly turning from a religion into a

moral system. The enthusiasm exists, but the doctrine into which it should flow is in crisis, outdated and does not attract souls (it was only in 1992 that the Vatican recognised Galileo's rightness that the Earth revolves around the Sun).

AT THE SAME TIME, HOWEVER, the resistance within the church itself to any reforms remains strong. Influential Cardinal Gerhard Muller warned in an interview with The Times that the church risks a "splitting" if it elects another pope who prefers "merry over dogma" and is willing to stretch doctrine to include the divorced or homosexual. At the same time, the next Holy Father must do something about finances: the Vatican runs a deficit of 80-100 million euros every year, making it heavily dependent on wealthy donors from conservative Catholic dioceses such as North America. And at the same time, it spends millions on dubious investment projects (from real estate to financing Rocketman, the biopic about Elton John). Pope Francis has done much to bring the church back to the common man, to the poor and the oppressed. But his funeral was dominated by people on private jets, arriving in convoys of armored Mercedes... ■

ВАРНА ЛЕТИ

ДО
ПАРИЖ
ФРАНКФУРТ
ПРАГА

Директни полети от Варна до Париж,
Франкфурт и Прага!

- Два удобни полета седмично
- Париж и Франкфурт от 17 април
- Прага от 15 юни

TECH OF TOMORROW

събитие на investor.bg

17.06.
INTER EXPO CENTER

INVESTOR
MEDIA **PRO**

ФОТОГРАФИТЕ НА ГОДИНАТА

PHOTOGRAPHERS OF THE YEAR

Вече в 18-ата си година, Sony World Photography Awards се утвърди като един от най-престижните конкурси за фотография в света. В тазгодишното издание журито получи над 420,000 различни снимки. В предишните броеве ви запознахме с отличените фотографии на национално ниво. Сега можете да видите и наградените за професионална фотография, начело с големия победител, носител на наградата от 25,000 щатски долара.

Now in its 18th year, the Sony World Photography Awards is one of the most prestigious photography competitions around the globe. In 2024, organizers received almost 420,000 entries. In previous issues, we introduced you to the nationally recognized photographs. Now you can see the professional photography award winners, including the Photographer of the year, who won the \$25,000 prize.

Илюзията на антропоцена, от Зед Нелсън - Фотограф на годината за 2025
The Anthropocene Illusion, by Zed Nelson - World Photographer of the Year 2025

Затъмнение на движението, от Даниел Диан-Джи Ву
Eclipse of Motion, by Daniel Dian-Ji Wu

Без име, от К. М. Асат. Вандализиран портрет на основателя на Бангладеш шейх Муджубур Рахман
 Untitled, by K M Asad. A vandalised mural of Bangladesh's founding father, Sheikh Mujibur Rahman

Зимна мумия, от Паскал Боденон. Възрастен женски овцебик
 Winter Mummy, by Pascal Beaudenon. An adult female musk ox

Апокалипсис, от Лало де Алмеида. Голям пожар напредва през Пантанал в Бразилия - най-голямата тропическа блатиста местност в света
 Apocalypse, by Lalo de Almeida. A large firebreak advances over the Pantanal in Brazil - the largest tropical wetland on the planet

Тбуридя ла Шут, от Оливер Уния. Традиционно състезание по езда в Мароко
 Tbourida La Chute, by Oliver Unia. A traditional riding event in Morocco

Тоалетните на Токио, от Улана Свитуха. 16 световноизвестни архитекти участваха в The Tokyo Toilet Project, за да заличат лошия имидж на обществените тоалетни
 Tokyo Toilets, by Ulana Switucha. The Tokyo Toilet Project saw 16 famous architects try to erase the negative image of public restrooms

Край на патриархата, от Шантал Пинци. Шампионката на Индия по скейтборг
Shred the Patriarchy, by Chantal Pinzi. This girl is India's skateboard champion

Урбанизация, от Сейдо Кино. Не всички във Фукуяма са щастливи от построяването на нов стоманодобивен завод
Urbanisation, by Seido Kino. Not everyone in Fukuyama is happy with the construction of a new steelwork facility

Неозаглавена, от Микаела Валдивия Медина. Сутриен виси от оградата на женски затвор в Чили
Untitled, by Micaela Valdivia Medina. Support between the spikes at San Miguel Women's Penitentiary Centre in Chile

Автобусната спирка, от Лора Панак. Проект Надежда е младежки център в Кейптаун, Южна Африка, осигуряващ на младите безопасно място за общуване
The Bus Stop, by Laura Pannack. Project Hope is a youth centre in Cape Town, SA, that offers young people a safe place to unite

Разделена младост, от Тоби Бингер. Поредица за разделението в Белфаст, Северна Ирландия
Divided Youth, by Toby Binder. Series dedicated to the division of Belfast in Northern Ireland

Честване на афро-бразилския фестивал Йеманжа, от Гай Крайст
Yemanja's Celebration, by Gui Christ. Yemanja is an Afro-Brazilian religious festival

Още чакам, поредица от Петер Франк
Still Waiting, Series by Peter Franck

Преди полет, космодром Байконур, от Рианън Адам
Preflight, Baikonur Cosmodrome, by Rhiannon Adam

Височинен голф, от Майкъл Дън. Игра в Ла Пас,
Боливия, на 3600 м над морското равнище
High Altitude Golf, by Michael Dunn. Playing near La
Paz, Bolivia, at 3600 m above sea level

Отмиване на тъканите, от Николас Гариго Угет
Washing Fibres, by Nicolas Garrido Huguet

ЗАСТРАХОВАЙТЕ СВОЯ ДОМ НА ПРОМОЦИОНАЛНА ПРОЛЕТНА ЦЕНА!

Погрижете се за спокойствието и сигурността на Вашия дом и имущество със застраховка „Защитена фамилия“

Армеец

Винаги с Вас!

ЗАСТРАХОВАЙТЕ СВОЯ ДОМ НА ПРОМОЦИОНАЛНА ПРОЛЕТНА ЦЕНА. ПОГРИЖЕТЕ СЕ ЗА СПОКОЙСТВИЕТО И СИГУРНОСТТА НА ВАШИЯ ДОМ И ИМУЩЕСТВО СЪС ЗАСТРАХОВКА „ЗАЩИТЕНА ФАМИЛИЯ“.

Какви са предимствата, предлагани от ЗАД „АРМЕЕЦ“:

- 20% отстъпка от застрахователната премия;
- Застрахователно покритие, изцяло съобразено с Вашето жилище и имуществото Ви;
- Бърза процедура и експертна консултация при сключване на застраховката;
- Възможност за избор на застрахователните рискове;
- Покритие срещу кражба чрез взлом и кражба с техническо средство до 14 000 лева без опис на имуществото;
- Навременно изплащане на щетите в случай на застрахователно събитие;
- Осигурен генонощен асистанс център на телефон: **0 700 1 3939**.

Къде можете да сключите застраховка „ЗАЩИТЕНА ФАМИЛИЯ“?

- В офисите на ЗАД „Армеец“;
- При застрахователните брокери и агенти, които са партньори на компанията.

ПРОМОЦИЯТА Е ВАЛИДНА ОТ 01.03 ДО 31.05.2025г.

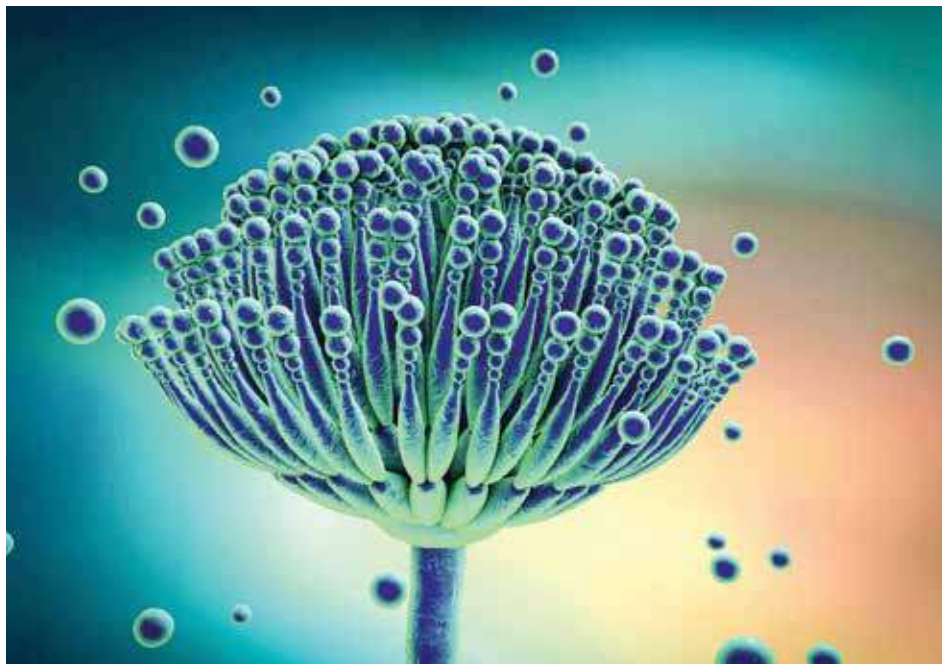
76 | **ЗАВРЪЩАНЕТО НА
ПРИЗРАКА**
THE RETURN OF THE GHOST

60 | **ИНТЕРВЮ: СИМЕОН АСЕНОВ**
INTERVIEW: SIMEON ASSENOV

70 | **ПАЗИТЕЛЯТ НА ПЛАНЕТАТА**
THE GUARDIAN OF THE PLANET

ЗАТОПЛЯНЕТО НОСИ БУМ НА ГЪБИЧНИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ

WARMING BRINGS A BOOM IN FUNGAL DISEASES

Повишаването на средните температури в Европа носи със себе си риска от бум в някои предизвиквани от гъбички заболявания, предупреждават учени. Според резултатите от изследването, проведено от Университета на Манчестър, през следващите петнайсет години разпространението на патогена *Aspergillus flavus* в Европа ще се увеличи с 16%, което излага над милион хора допълнително на риск от заболявания. Този вид гъбички предизвикват кожни проблеми, но и опасни болести на дихателните пътища. Освен това поразяват фуража за животните.

Друга опасна гъбичка, *Aspergillus fumigatus*, може да увеличи разпространението си в Европа с над 77 процента. Според учените това са особено тревожни новини заради все по-масовата резистентност към антигъбичните медикаменти, а и защото здравните системи в Европа не са подготвени с диагностични тестове и лечения за гъбични инфекции.

И двата споменати вида гъбички произвеждат т. нар. афлатоксин - едновременно отрова и карциноген. Веществото се натрупва в някои храни, например в ядките. Освен това предизвикват група заболявания, познати под общото наименование "аспергилоза". Най-честите прояви са трудни за лечение синусни инфекции. При хора с отслабена имунна система (примерно прекарвали химиотерапия, страдащи от СПИН или употребяващи имунопотискащи препарати), гъбичната инфекция може да излезе извън дихателните пътища и да поразява и други тъкани.

The rise in average temperatures in Europe carries with it the risk of a boom in some fungal diseases, scientists warn. According to the results of a study conducted by the University of Manchester, over the next fifteen years the prevalence of the pathogen *Aspergillus flavus* in Europe will increase by 16%, which puts more than a million people at risk of disease. This type of fungus causes skin problems, but also dangerous respiratory diseases. It also infects animal feed.

Another dangerous fungus, *Aspergillus fumigatus*, could increase its prevalence in Europe by more than 77 percent. According to scientists, this is particularly worrying news because of the increasingly widespread resistance to antifungal drugs, and because health systems in Europe are not equipped with diagnostic tests and treatments for fungal infections.

Both types of fungi produce the so-called aflatoxin - both a poison and a carcinogen. The substance accumulates in some foods, such as nuts. It also causes a group of diseases known collectively as "aspergillosis." The most common manifestations are difficult-to-treat sinus infections. In people with weakened immune systems (such as those undergoing chemotherapy, suffering from AIDS or taking immunosuppressants), the fungal infection can go beyond the respiratory tract and affect other tissues. ■

80% ОТ ЛЕКАРСТВОТА В ЕС СА ОТ КИТАЙ

80% OF MEDICINES IN THE EU COME FROM CHINA

Плановите на ЕС да подсигури собствено производство на всички критични суровини засега не носят особен плод - поне ако се съди по решението на последния голям производител на антибиотици да изнесе фабриките си от Дания в Китай. След години на загуба, компанията Xellia Pharmaceuticals обяви, че единственият ѝ шанс да се справи с китайската конкуренция е да произвежда в Азия. Xellia произвежда ванкомицин хидрохлорид - основна съставка на някои от най-ключовите антибиотици. Около 80% от активните вещества в европейските лекарства вече идват от Китай, твърди Михаел Кохер, шефът на Xellia. Ако и без това претоварените европейски здравни системи не успеят да повишат цените на генеричните медикаменти, единственият начин да се загържат производства в Европа е с директни субсидии, смята Кохер, цитиран от FT.

The EU's plans to ensure its own production of all critical raw materials have so far not borne much fruit - at least if we are to judge by the decision of the last major antibiotic manufacturer to move its factories from Denmark to China. After years of losses, the company Xellia Pharmaceuticals announced that its only chance to cope with Chinese competition is to manufacture in Asia. Xellia produces vancomycin hydrochloride - a key ingredient in some of the most crucial antibiotics.

Around 80% of the active ingredients in European medicines already come from China, says Michael Kocher, the boss of Xellia. If already overburdened European healthcare systems fail to raise the prices of generic medicines, the only way to keep production in Europe is through direct subsidies, Kocher believes, quoted by the FT. ■

DETELINA'S

nuts and dried fruits

HAPPY
EASTER

БЪЛГАРСКАТА ЗДРАВНА ПОЛИТИКА Е ИЗЦЯЛО НАСОЧЕНА КЪМ ТЕРАПИЯ, ВМЕСТО КЪМ ПРЕДПАЗВАНЕ

Симеон Асенов, маркетинг директор на Valentis България, през THE INFLIGHT MAGAZINE

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография МИРА ДЕРМЕНДЖИЕВА

Valentis определя себе си като компания, фокусирана върху това да помага на хората да запазват здравето си по най-естествения възможен начин. Какво точно значи това? Кои са основните ви сфери на дейност?

Valentis най-добре се описва от собственото си име, което в превод от латински означава "да бъдеш здрав и силен". Тези два аспекта на живота са в основата на всичките ни продукти, и въобще на цялата идея на компанията. Основните принципи при подготовката на продуктите ни са подсилване на естествените възможности на организма и водене на здравословен начин на живот, който да предпазва от развитието на заболявания. Затова в сайтовете ни и навсякъде в комуникацията ни се появява нещо като мото: ние създаваме продукти, които да отдалечават човека от лекарска грижа. Не защото не вярваме в нея, разбира се - точно обратното. А защото смятаме, че превенцията е най-ефективният начин.

Кои са най-важните продукти в гамата ви в момента?

Витамин D е една тема, която много се развива в България напоследък, и то до голяма степен благодарение на някои от продуктите ни, най-вече с бранда Oilesep. Преди години, когато го въвеждахме в България и правехме анализи на пазара, този на витамин D изглеждаше силно недоразвит. Имаше един основен играч в лицето на най-

стария лекарствен продукт с витамин D.

Оттогава обаче изключително много се разви културата за прием на витамин D сред българското население - в унисон със световната тенденция да се изследват по-задълбочено ползите от него за превенция на различни заболявания. И, разбира се, пандемията Covid-19 допълнително повиши интереса към темата за витамин D.

Covid промени нагласите на хората в много отношения: от по-задълбочената грижа за собственото здраве до растящата роля на работата от къщи. Какво беше отражението върху вашия бизнес?

Ковидната обстановка беше предизвикателство за всички. За нашата линия на бизнес имаше положителен ефект - консумацията на продуктите ни се увеличи, много хора се убедили, че единственият адекватен подход срещу заболяването е превенцията.

Преболеждането от Covid също бе съпроводено от трайни здравословни рискове. На всички се наложи да обогатят здравната си култура на тема предпазване и профилактика.

Дълготрайни ли ще се окажат тези ефекти според вас?

Смятам, че вече започваме да се връщаме към навиците си отпреди пандемията. Спомените за нея започват да поизбледняват. Но въпреки това хората като цяло вече имат по-висока здравна култура. И обръщат повече ►

► внимание на профилактиката и на т. нар. "допълващо лечение", с качествени хранителни добавки, молекули, извлечени от природната среда, и така нататък. Това ще остане като дълготраен ефект.

"Извлечени от природата" е само част от вашата дейност. Друга част са нанотехнологиите, каква е ролята им днес?

Нашият почерк в производството на хранителни добавки винаги е бил "да откраднем от природата" - да извлечем нужната лечебна молекула в чист вид, така че да я затворим в една съвременна фармацевтична форма.

Нанотехнологиите играят роля в много производствени сегменти. Ние специално успяхме да патентоваме технология за ефективно усвояване на натурални молекули чрез наноразмерни транспортни носители. Те се усвояват директно в клетките и са в състояние да ограничат почти напълно всякакви странични ефекти, които традиционните лекарствени форми със същото съдържание биха оказали. В същото време в пъти увеличават усвояването на въпросните вещества: визираме витамин В, витамин D, желязо... Получихме патент и той ни гарантира качеството на формата.

Дефицитът на витамин D става все по-сериозен проблем в последните години заради заседялия живот и, не на последно място, заради замърсения въздух в големи градове като София, което пречи на естествения му синтез от слънчевата светлина. Какви са рисковете от недостига на витамин D?

Най-преките рискове от дефицита на витамин D са известни отдавна. Директните му ефекти са върху скелетното и костното здраве. Традиционно много дълго време се е разглеждал единствено по този начин: за превенция на костни деформации при деца. Хората изначално се раждат с дефицит на много нутриенти, витамин D е един от тях. Бебетата не ги излагаме на пряка слънчева светлина, така че да го добият по естествен път. Те разчитат най-вече на запаса, който техните майки им осигуряват.

Напоследък обаче се установи и ролята на витамин D при много други заболявания: автоимунни, онкологични, някои сърдечно-съдови... Изобщо витамин D се изследва изключително много като пряк или косвен фактор за заболяванията. Ясно е, че трябва да поддържа адекватни стойности на витамин D. Затова и ние като компания се стараем диалогът ни с пациентите да преминава през медицински специалисти - лекари и фармацевти, които да разкриват кога има полза от допълнителни количества. Не защитаваме това всички на всяка цена и на своя глава да приемат витамини и

други вещества, без да уточнят дали имат нужда от тях.

Доколко ефективни са синтетичните витамини като заместник на естествените източници?

Това зависи от много неща. Първо, от лекарствената форма: дали е таблетка, емулсия, наночастица, която я пренася, капсула, течна форма. Всяка от тях има различен потенциал на усвояване. Общо взето, при сухите таблетки се смята, че около 20% от съдържанието се усвоява от организма. Докато при наночастиците от типа на липозоми - това, което ние разработихме - усвояването е от 60 до 100 процента. Второ, това зависи и от самото вещество - дали е мастноразтворимо, водоразтворимо... При мастноразтворимите витамини - D, K, A, E - има нужда от някакъв допълнителен транспорт. Затова се съветва да се приемат по време на хранене, в идеалния случай с по-мазни храни. А и самият организъм си има лимити на усвояване - в обичайния случай той задържа

само това, от което има нужда.

Има ли и такива витамини, които могат да се натрупат в опасни количества в организма?

Разбира се. Злоупотребата с всичко носи рискове. Още в древността хората са разбрали, че всяко вещество може да е и лекарство, и отрова - всичко се определя от дозата. Има и случаи, когато е нежелателно да се приемат допълнителни витамини и минерали. Затова, когато човек се готви да приема такива вещества, е добре да го консултира с лекар.

Към какви нови продукти е насочена стратегията за развитие на Valentis в следващите години?

Компанията има широка гама от продукти на световно ниво - около 300 разработки в различни области на здравето. Но е любопитно, че във всяка страна, където присъства Valentis, във фокус са различни продукти. В България витамин D е тема, която

ние само доразвихме. Но има и продукти, които до преди нас бяха напълно непознати тук, дори за медицинските специалисти. Такава непозната тема у нас бе витамин K2. А това е изключително интересна молекула с огромни научни проучвания зад нея, която всъщност промени представите на много лекари и фармацевти. Друга такава тема, развита от нас, е натокиназата. Това е фибринолитичен ензим, който по много естествен начин се справя с разграждането на тромби в кръвта, и то без да създава странични ефекти като кървене например - ефекти, с които хората, нуждаещи се от антикоагуланти и антиагреганти, са свикнали за съжаление. Така че ние се стараем на първо време да доставяме продуктите, от които България има нужда - които още не са достатъчно познати.

Медикаментите за отслабване са сочени като "следващото голямо нещо" във фармацевтичния бизнес. Преувеличени ли са очакванията към тях според вас?

Не мисля. Затлъстяването вече изпревари много заболявания като основен здра-

ветвал всеки, който има възможност, да посети балтийските страни и да види, че манталитетът там е съвсем различен от нашия. В България имаме и натрупани здравни рискове покрай застаряването на населението, и не особено добра здравна култура. Това е видно най-малкото от наситената реклама на псевдолекарствени продукти и хранителни добавки, която тече непрекъснато по медиите. Основният рекламодагел в България в момента са фармацевтичните компании - тъкмо заради тези натрупани здравни рискове. В държавите с по-различна култура на водене на живот хората са насочени повече към предпазване от заболяванията, а не към лекуването им.

Тук става дума и за държавна политика...

Със сигурност. Нашата държавна политика е изцяло насочена към терапия, а не към предпазване. В редица европейски държави, както и в страните от Далечния изток, е точно обратното - здравната политика в огромна степен е насочена към превенция и профилактика.

"В България имаме натрупани здравни рискове покрай застаряването на населението, и не особено добра здравна култура. Това е видно най-малкото от наситената реклама на псевдолекарствени продукти и хранителни добавки, която тече непрекъснато по медиите"

вен риск за следващите 20-30 години. Опасностите от затлъстяването се смятат вече за по-високи дори от тези от тютюнопушенето и онкологичните заболявания. В последните месеци по различни конференции чуваме, че затлъстяването е здравен риск номер 1. Затова големият фармацевтичен бизнес има всички основания да развива продукти в тази област. Но все още е много рано да се каже какви евентуални рискове ще носи широката употреба на тези продукти. Лошо лекарство няма - но има неправилна употреба на лекарства.

В страни като Литва, родината на Valentis, потреблението на медикаменти спада от година на година. В България расте. Страната ни е всъщност един от най-добрите фармацевтични пазари в Европа, съобразено с броя на населението. Защо е така? Причините със сигурност са много и комплексни. Споменаваме Литва - бих посъ-

Още от атаките на Уолстрийт срещу Herbalife преги повече от десетилетие, производителите на хранителни добавки са подложени на доста повече подозрения от останалите фармацевтични компании. Има ли и недобросъвестни участници на пазара? Какво трябва да знаят хората, когато избират хранителни добавки?

На първо място трябва да проучат производителя. Бих посъветвал хората внимателно да четат дали на опаковките пише "произведено от", или "произведено за". Голяма част от добавките всъщност изобщо не се произвеждат от компаниите, чиито марки носят - те са само търговски посредници, а производителят остава скрит някъде отзад. Подозренията, които споменахте, са разбираеми, защото в този сегмент могат да участват както изключително качествени компании, с дългогодишна история и всички възможни сертификати за качество, така и абсолютно гаражни производители, разчитащи на реклама и на ефектен дизайн

на опаковките, за да заблудят потребителя. И на местно ниво политиката ни като регулация също подлежи на сериозно подобрене. Българската агенция за безопасност на храните е основният орган, който трябва да регулира този пазар и да регистрира хранителните добавки. Но БАБХ няма дори самосезиращи се функции - трябва да разчита на останалите бизнес оператори да го сезират за съмнения в концентрации, дози и евентуална липса на разрешение за продукти, които са в търговската и аптекната мрежа. Сега на практика предпазването от недобросъвестни продукти е отговорност почти единствено на крайния потребител.

Виждаме все повече препятствия в собствената доскоро глобална търговия. Като имаме предвид, че повечето гиганти в сектора на хранителните добавки са от Северна Америка, какъв ефект може да даде въвеждането на защитни мита върху вашия бизнес?

Не мисля, че ще е съществен. Доста по-значим ефект имаше войната в Украйна, която усложни и много удължи транспортните коридори, отрази се и на цените на доста суровини. Не мисля, че на българския пазар има много американски оператори. По-често явление са азиатските компании, които се брандират като европейски - което означава автоматично по-компромисно качество на продуктите.

България е една от най-богатите на дивни билки страни в Европа, но много производители в този сегмент се оплакват от липса на работна ръка, на квалифицирани берачи. Има ли интерес на Valentis към производство тук или към суровини от България?

Със сигурност, но това засяга други линии на компанията. Като цяло имаме интерес да развиваме инвестициите си в региона, проучвахме различни местни компании, с които можем да си партнираме. За съжаление обаче много малко компании имат този стандарт на производство и този набор от сертификати, които за нас са изключително важни. Швейцарската ни регистрация изисква всеки произведен продукт от всяка партия да минава качествен контрол в Швейцария. Всички тези стандарти за нас са огромно предимство, защото ни дават сигурност в промотирането на продуктите. Но също създават и пречка да си партнираме с всяка компания - тя трябва да е сертифицирана на същото ниво. А и, доколкото знам, преработващите билки компании в България са почти изцяло насочени към износ. И това е разбираемо, защото в някои случаи качеството на българските билки е най-доброто. ■

BULGARIA'S HEALTH POLICY IS ENTIRELY FOCUSED ON THERAPY, NOT PREVENTION

Simeon Asenov, Marketing Manager of Valentis Bulgaria, talks to THE INFLIGHT MAGAZINE

By KONSTANTIN TOMOV / Photography MIRA DERMENDZHEVA

Valentis defines itself as a company focused on helping people maintain their health in the most natural way possible. What exactly does this mean? What are your main areas of activity?

Valentis is best described by its name, which, translated from Latin, means "to be healthy and strong". These two aspects of life are the basis of all our products, and in general, the whole idea of the company. The main principles in the preparation of our products are strengthening the natural capabilities of the body and leading a healthy lifestyle that prevents the development of diseases.

That is why something like a motto appears on our sites and everywhere in our communication: we create products that keep people away from medical care. Not because we don't believe in it, of course - quite the opposite - but because we believe that prevention is the most effective way.

What are the most important products in your range at the moment?

Vitamin D is a topic that has been developing a lot in Bulgaria recently, largely thanks to some of our products, especially with the Oilesen brand. Years ago, when we introduced it to Bulgaria and did market analy-

ses, the vitamin D market seemed very underdeveloped. There was just one main player, represented by the oldest medical product with vitamin D.

Since then, however, the culture of taking vitamin D has developed enormously among the Bulgarian population, in line with the global trend to investigate in depth its benefits for the prevention of various diseases. And, of course, the Covid-19 pandemic has further increased interest in the topic of vitamin D.

Covid has changed people's attitudes in many ways: from taking more thorough care of their own health to the growing role of working from home. What was the impact on your business?

The Covid situation was a challenge for everyone. For our line of business, however, it had a positive effect - the consumption of our products increased. Many people became convinced that the only adequate approach against the disease is prevention. Recovering from Covid was also accompanied by permanent health risks. Everyone had to enrich their health culture on the topic of prevention and prophylaxis.

Will these effects be long-lasting, in your opinion?

I think that we are already starting to return to our pre-pandemic habits. Memories of it are starting to fade. But despite this, people in general already have a higher health culture. They pay more attention to prevention and the so-called "complementary treatment", with quality nutritional supplements, molecules extracted from the natural environment, and so on. This will remain as a long-lasting effect.

"Extracted from nature" is only part of your business. Another part is nanotechnology; what is its role today?

Our trade mark in the production of nutritional supplements has always been "to steal from nature" - to extract the necessary healing molecule in its pure form, and to enclose it in a modern pharmaceutical form.

Nanotechnology plays a role in many production segments. We have specifically managed to patent a technology for the effective absorption of natural molecules through nano-sized transport carriers. They are absorbed directly into the cells and can almost completely limit any side effects that traditional dosage forms with the same content would have. At the same time, they increase the absorption of the substances in question many times: we are referring ►

► to vitamin B, vitamin D, iron... We have received a patent, and it guarantees us the quality of the form.

Vitamin D deficiency has become an increasingly serious problem in recent years due to sedentary lifestyles and, not least, air pollution in large cities like Sofia, which prevents its natural synthesis from sunlight. What are the risks of vitamin D deficiency?

The most direct risks of vitamin D deficiency have been known for a long time. Its immediate effects are on skeletal and bone health. Traditionally, for a very long time, it has been considered only in this way: for the prevention of bone deformities in children. People are initially born with a deficiency of many nutrients, vitamin D being one of them. We do not expose babies to direct sunlight so that they can obtain it naturally. They rely mainly on the supply that their mothers provide them.

Recently, however, the role of vitamin D in many other diseases has also been established: autoimmune, oncological, and some cardiovascular... In general, vitamin D is being studied extensively as a direct or indirect factor in diseases. It is clear that we need to maintain adequate levels of vitamin D. That is why we, as a company, try to ensure that our dialogue with patients goes through medical specialists - doctors and pharmacists, who can reveal when additional amounts are beneficial. We do not advocate that everyone should take vitamins and other substances at all costs and on their own, without checking first whether they need them.

How effective are synthetic vitamins as a substitute for natural sources?

This depends on many things. First, on the dosage form: whether it is a pill, an emulsion, a nanoparticle that carries it, a capsule, or a liquid form. Each of them has a different absorption potential. In general, with dry tablets, it is believed that about 20% of the content is absorbed by the body. While with nanoparticles of the liposome type, like the ones we have developed, the absorption is from 60 to 100 per cent. Secondly, it also depends on the substance itself - whether it is fat-soluble, water-soluble... Fat-soluble vitamins - D, K, A, E - need some additional transport. Therefore, it is advised to take them during meals, ideally with fatty foods. The body itself has its own absorption limits - in the usual case, it retains only what it needs.

Are there any vitamins that can accumulate in dangerous quantities in the body?

Of course. Abuse of everything carries risks. Even in ancient times, people under-

stood that any substance can be both a cure and a poison - everything is determined by the dose. There are also cases when it is undesirable to take additional vitamins and minerals. Therefore, when a person is preparing to take such substances, it is a good idea to consult a doctor.

What new products is Valentis' development strategy focused on in the coming years?

The company has a wide range of products at a global level, with about 300 developments in various areas of healthcare. In each country where Valentis is present,

different products are in focus. In Bulgaria, vitamin D is a topic that we have only further developed. But there are also products that were completely unknown here before us, even to medical specialists. One such unknown topic in our country was vitamin K2. This is an extremely interesting molecule with huge scientific studies behind it, which has actually changed the ideas of many doctors and pharmacists. Another such topic developed by us is nattokinase. This is a fibrinolytic enzyme that, in a very natural way, copes with the breakdown of blood clots, without creating side effects such as bleeding - effects that people who need anticoagulants and antiplatelet agents are unfortunately used to.

So we try to deliver the products that Bulgaria needs, the ones that are not yet well-known here.

Weight loss drugs are being touted as the "next big thing" in the pharmaceutical business. Do you think the expectations for them are exaggerated?

I don't think so. Obesity has already overtaken many diseases as the main health risk for the next 20-30 years. The dangers of obesity are already considered to be higher than those of smoking and cancer. In recent months, at various conferences, we have heard that obesity is the number 1 health risk. Therefore, big pharmaceutical business has every reason to develop products in this area. But it is still too early to say what possible risks the widespread use of these products will bring. There is no such thing as a bad drug - but there is the misuse of drugs.

In countries like Lithuania, Valentis' homeland, the consumption of drugs is falling year by year. In Bulgaria, it is growing. Our country is one of the best pharmaceutical markets in Europe, in proportion to the population. Why is that?

The reasons are certainly many and complex. You mention Lithuania - I would advise anyone who has the opportunity to visit the Baltic countries and see that the mentality there is completely different from ours. In Bulgaria, we also have accumulated health risks due to the ageing population, and a not particularly good health culture. This is evident at least from the saturated advertising of pseudo-medicinal products and food supplements, which is constantly running in the media. The main advertiser in Bulgaria at the moment is pharmaceutical companies, precisely because of these accumulated health risks. In countries with a different lifestyle, people are more focused on preventing diseases, rather than treating them.

"I would advise people to carefully read whether the packaging says "manufactured by" or "manufactured for". A large part of the supplements are actually not manufactured by the companies whose brands they carry - they are only commercial intermediaries, and the manufacturer remains hidden somewhere behind"

This is also a matter of state policy...

Certainly. Our state policy is entirely focused on therapy, not prevention. In a number of European countries, as well as in the Far East, the opposite is true - health policy is largely focused on prevention and prophylaxis.

Ever since Wall Street's attacks on Herbalife more than a decade ago, manufacturers of dietary supplements have been subject to much more suspicion than other pharmaceutical companies. Are there any unscrupulous market participants? What should people know when choosing dietary supplements?

First of all, they should research the manufacturer. I would advise people to carefully read whether the packaging says "manufactured by" or "manufactured for". A large part of the supplements are actually not manufactured by the companies whose brands they carry - they are only commercial intermediaries, and the manufacturer remains hidden somewhere behind. The

suspensions you mentioned are understandable because this segment can include both extremely high-quality companies, with a long history and all possible quality certificates, and garage manufacturers, relying on advertising and spectacular packaging design to mislead the consumer.

At a local level, our policy as a regulation is also subject to serious improvement. The Bulgarian Food Safety Agency is the main body that must regulate this market and register food supplements. But the BFSA does not even have self-referral functions - it must rely on other business operators to notify it of doubts about concentrations, doses and possible lack of permission for products that are in the trade and pharmacy network. Now, in practice, protection from unscrupulous products is almost solely the responsibility of the end consumer.

We are seeing more and more obstacles in global trade. Considering that most of the giants in the food supplement sector are from North America, what effect could the introduction of protective tariffs have on your business?

I don't think it will be significant. The war in Ukraine had a much greater impact, complicating and lengthening transport corridors, and also affecting the prices of many raw materials. I don't think there are many American operators on the Bulgarian market. Asian companies that brand themselves as European are more common, which automatically means a more compromised quality of the products.

Bulgaria is one of the richest countries in Europe in wild herbs, but many producers in this segment complain about a lack of labour, of qualified pickers. Is Valentis interested in production here, or in raw materials from Bulgaria?

Certainly, but this affects other lines of the company. In general, we are interested in developing our investments in the region, we were exploring various local companies with which we could partner. Unfortunately, however, very few companies have this standard of production and this set of certificates, which are extremely important to us. Our Swiss registration requires that every batch of every product must pass quality control in Switzerland. All these standards are a huge advantage for us, because they give us security in promoting the products. But they also create an obstacle to partnering with most companies - they must be certified at the same level. As far as I know, herb processing companies in Bulgaria are almost entirely focused on export. And this is understandable, because in some cases the quality of Bulgarian herbs is the best. ■

ВРАЗВИТИЕ

Новините от пазарите у нас и по света

12:00

Всеки денник

**Bloomberg
TV Bulgaria**

 [bloombergtv.bg](https://www.bloombergtv.bg)

Д-Р АНГЕЛ РАДЕВ: „ТЕХНОЛОГИИТЕ ПОСТАВЯТ НОВИ СТАНДАРТИ В МЕДИЦИНАТА“

Как се роди идеята да основате самостоятелна специализирана клиника за лечение на венозни заболявания?

Обикаляйки по света и трупайки опит от едни от най-големите имена в сферата на венозните заболявания, реших че трябва да създам структура, предлагаща медицина на световно ниво и перфектна организация, защото смятам, че всеки наш пациент заслужава най-добрите постижения на съвременната медицина. Мечтата ми бе да създам клиника, в която пациентите да бъдат лекувани по най-съвременните европейски и световни стандарти в сферата на венозните заболявания. Радвам се, че успяхме да създадем такава атмосфера и среда, в която пациентът не изпитва класическото потискащо усещане, свързано с посещението и престоя в болница.

Как и на какво залагате в развитието на висококачествена медицина?

За нас е изключително важно да не се прави компромис с качеството. Ние подхождаме комплексно, непрекъснато инвестираме в съвременна апаратура и обучения на екипа ни, даващи висока добавена стойност на медицинските ни услуги. Важен елемент от качеството на услугите, които предлагаме, е внедряването и на добавената реалност, която вече е неразделна част от ежедневната ни дейност и спомага за постигането на отлични крайни резултати.

Защо е важно да се прилагат съвременните безкръвни методи за лечение на вени?

Безкръвните методи са световният „златен стандарт“, като при тях няма оперативни разрези, шевове и обезобразяващи белези. Няма необходимост и от прилагането на обща или спинална упойка. Голямо предимство на съвременните методи е и лип-

сата на болничен престой, като повечето ни пациенти още на следващия ден могат да се върнат на работа.

Какъв съвет бихте дали на хората, страдащи от разширени вени?

Съветът ми към тях е да потърсят навременно решение на проблема си, без да се страхуват и без да го отлагат във времето с риск от потенциални усложнения на заболяването. Важно е да знаят, че разширените вени вече не означават операция.

Д-р Ангел Радев е специалист по ангиология и флебология. През 2019 г. основава най-голямата в България специализирана клиника за безкръвно лечение на разширени вени „Varix Clinic – венозен лазерен център“. Създател е на метода склеротерапия с добавена реалност и тумесцентна анестезия (методът TASAR Cryo). Има проведени множество специализации в САЩ, Германия, Австралия, Великобритания, Швейцария, Австрия, Латвия и Унгария. През 2022 г. след специализация в престижната Miyake Clinic в Сао Пауло, Бразилия, въвежда в България криолазерната криосклеротерапия (методът CLaCS) – метод номер 1 в света за лечение на козметични вени и капилари. През 2024 г. успешно завършва специализация в най-авторитетната верига венозни клиники във Великобритания – The Whiteley Clinics по програмата Fellowship in Endovenous Surgery под ръководството на световнопризнания венозен експерт prof. Mark Whiteley. Д-р Радев е член на American Vein and Lymphatic Society и на The College of Phlebology, United Kingdom. Автор е на наръчника за хора, страдащи от венозни заболявания: „Проблемът РАЗШИРЕНИ ВЕНИ. Съвременни неоперативни решения за здрави крака с технологиите на XXI век“.

ПАЗИТЕЛЯТ НА ПЛАНЕТАТА

Човекът, запознал няколко поколения с дивата природа, навърши 99 - и не спира да работи

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотогарафия iSTOCK

Някъде на тавана все още се търкаля една кутия със стари аудиокасетки, на които старателно е записан звукът от телевизионната поредица "Живата планета" на BBC. Излъчването ѝ по българската телевизия ми направи толкова неотразимо впечатление, че трябваше някак да я увековеча при липсата на записващ видеомагнитофон. Оказа се излишно: разказвачът говореше толкова интересно, че и досега помня някои моменти, без помощта на записи.

На 8 май 2025 година въпросният разказвач навърши 99 години - и използва случая да представи "Океан", най-новия си филм. Името му, разбира се, е сър Дейвид Атънбъро. Лицето и гласът на този човек са отлично познати на няколко поколения по целия свят. И вероятно са изиграли ключова роля милиони хора да се заинтересуват от дивата природа и от начините да я опазим. Но дори и най-

ревностните му почитатели вероятно не познават всички удивителни факти за този човек, отдавна провъзгласен за "национално съкровище" във Великобритания.

БРАТ МУ ИМА "ОСКАР"

Сър Дейвид Атънбъро е роден на 8 май 1926 (в една и съща година с с Чък Бери, Фигел Кастро, Майлс Дейвис, Мерилин Монро, Мишел Фуко и Хю Хефнър). Той е средният от трима братя. По-големият, Ричард Атънбъро, се прочу като актьор и кинорежисьор, носител на две награди "Оскар" (за "Ганди") и на 6 Златни глобуса. Най-малкият, Джон, направи кариера в автомобилната индустрия и бе на ръководна позиция в Alfa Romeo.

Бащата Франсис Атънбъро е декан на Лестърския университет, където учат и тримата му сина. По време на Втората световна война семейството се увеличава: родителите на Дейвид осино-

вяват две еврейски момичета, бежанки от Европа.

В НАЧАЛОТО БЯХА САЛАМАНДРИТЕ

Дейвид е на 11, когато сключва договор да доставя саламандри за лабораторията по биология на университета. Таксува ги по 3 пенса единия. Едва по-късно клиентите му научават, че животинките всъщност идват от езерцето в университетския кампус. Година по-късно основената му сестра Мариан му подарила късче кехлибар със затворени в него праисторически насекоми - което 60 години по-късно стана централна тема във филма "The Amber Time Machine".

В BBC НЕ ГО ХАРЕСВАТ ЗАРАДИ...

ГОЛЕМИ ЗЪБИ

Дейвид е твърде млад, за да участва във Втората световна война като брат си Ричард, но служи във флота две години -

между 1947 и 1949. После за кратко работи като редактор на детски книжки, и през 1950 решава да си опита късмета като радиоводещ по BBC. Но не е одобрен. Все пак автобиографията му попада на бюрото на тогавашната шефка на телевизионния отдел на компанията, и Атънбъро е поканен на интервю. До онзи момент е гледал телевизия само веднъж. През 1952 Дейвид вече е назначен на щат като продуцент. Шефката му не желае да се показва на екран, защото смята зъбите му за твърде големи.

СТАВА ВОДЕЩ СЛУЧАЙНО

Малко по-късно Атънбъро се запознава с Джек Лестър от лондонския зоопарк и двамата решават да продуцират Zoo Quest - поредица за най-интересните животни в зоопарка. Лестър обаче се разболява и по принуда водещ става Атънбъро (1954). Това е началото на кариерата му като телевизионен водещ, която ще продължи над 70 години.

ПИОНЕР НА ЦВЕТНАТА ТЕЛЕВИЗИЯ

През 1964 BBC пуска втория си телевизионен канал, но първоначално той не предизвиква почти никакъв интерес. Дейвид Атънбъро е назначен да го ръководи - и прави революция в съдържанието. По негова идея са поръчани легендарни впоследствие програми като Call My Bluff, съществуващото и до днес футболно шоу Match of the Day, The Money Programme. Пак негова идея е да се излъчва по телевизията световният шампионат по снукър - според Атънбъро това ще е добър начин да се рекламира цветната телевизия. Под натиска на сър Дейвид, BBC печели състезанието с германците и първа в Европа въвежда цветната телевизия.

ТОЙ НИ ДАДЕ МОНТУ РЪТНОН

Идеите на Атънбъро са толкова успешни, че през 1969 той е повишен до програмен директор на цялата корпорация.

Негово решение, напук на препоръките на подчинените му, е да гласува доверие на група млади комици, която впоследствие ще стане известна като Monty Python. "В BBC никога не искаше дори да разговаря с нас, с изключение на Дейвид Атънбъро", спомня си Майкъл Палин. Първоначално Monty Python е свряно в нощните часове, защото шефовете на BBC се тревожат от възможния негативен отзвук. "Дейвид ни каза, че колкото повече се опитват да ни попречат, толкова по-култов статут ще си спечелим", спомня си Палин. Още нещо, за което Атънбъро се оказва прав.

ОТКАЗВА ДА СТАНЕ ДИРЕКТОР НА BBC

През 1972 му предлагат най-високия пост в британската телевизия - генерален директор на BBC. Но Дейвид признава пред брат си Ричард, че няма апетит за този пост. Вместо това решава да се оттегли от ръководните функции и да се посвети изцяло на създаването на нов тип▶

► документални поредици за живата природа. Резултатът от тези усилия е Life on Earth (1979) - разтърсващо иновативна програма, използваща най-новите достижения в снимачната техника. После идват The Living Planet, поредицата Life, Planet Earth, The Blue Planet, Our Planet... Дейвид Атънбъро е единственият човек, печелил BAFTA - най-голямата награда за телевизия във Великобритания - в ерата на черно-бялата, цветната, HD и 3D телевизията.

"В НЕОГРАНИЧЕНИЯ РАСТЕЖ ВЯРВАТ САМО ЛУДИТЕ И ИКОНОМИСТИТЕ"

Една от причините за огромната популярност на Атънбъро по света е, че той никога не е влизал в тесногърдия, категоричен тон на обикновените природозащитници. Винаги се е старал да разбере нуждите на различните общности по света. Но в същото време не е спирал да настоява, че човечеството трябва да се вразуми и да ограничи както потреблението, така и размножаването си. "Всеки, който твърди, че може да постигнеш неограничен растеж в една ограничена среда, е или луд, или икономист", е негов прочут цитат. Както и "Алчността не носи непременно радост". Увеличаването и защитаването на правата на жените според Атънбъро е най-прекият път към ограничаване на свръхраждаемостта.

ИЗПИТВА УЖАС ОТ ПЛЪХОВЕ

Сър Дейвид никога не е смятал себе си за любител на животните - от онези, които имат нужда от любимци, които да потупват. "Животинският свят винаги ме е захеметявал със сложността и разнообразието си", казва Атънбъро. На негово име впрочем са наречени над 20 различни растителни и животински вида - от *Nerenthes attenboroughii*, едно от най-големите месоядни растения в света, до *Attenborosaurus conybeari* - изчезнал преди милиони години динозавър. Признава, че изпитва страх от само един животински вид - плъховете.

НАЙ-ПЪТУВАЩИЯТ ЧОВЕК В СВЕТА НЯМА ШОФЬОРСКА КНИЖКА

Атънбъро никога не е имал шофьорска книжка, и не е управлявал автомобил. Не е почитател и на електронната поща - ако искате да му пишете, използвайте обикновено писмо. В същото време нищо чудно той да е най-пътуващият човек на цялата планета. Само за снимките на "Животът на птиците" (The Life of Birds) е изминал 256,500 мили по цял свят - почти 413,000 км. А това е само една от десетките му телевизионни поредици.

Дейвид Атънбъро снима Zoo Quest през 50-те. Личен архив
David Attenborough filming Zoo Quest in the 1950s. Personal archive

ИМА 32 ДОКТОРСКИ ТИТЛИ - И РЕКОРД НА ГИНЕС

Списъкът с наградите на Дейвид Атънбъро е безкраен и включва цели три Емту. Освен това два пъти е удостоен с рицарско звание, и има рекордните 32 докторски титли от различни университети - макар че 30 от тях са почетни (*honoris causa*). Вписан е в Книгата на рекордите на Гинес като телевизионната личност с най-продължителна кариера.

ПРОМЕНИ ЦВЕТА НА ТОПКИТЕ ЗА ТЕНИС

Атънбъро е и причината топките за тенис днес да са жълти или електриково-зелени. Допреди ерата на цветната телевизия, те са били или черни, или бели, в зависимост от корта. Като програмен директор на BBC, сър Дейвид настоял да са жълти, за да се виждат по-добре по екраните на първите цветни телевизори. Промяната тръгнала от Уимбълдън и бързо обхванала всички големи тенис турнири по света, а от 1972 жълтият цвят е официален стандарт на Международната федерация по тенис.

ПРЕКАРА ЖИВОТА СИ С ЕДНА ЖЕНА

Сър Дейвид прекара живота си с една-единствена жена - Джейн Елизабет Орийл, за която се ожени през 1950 и го която остана чак до смъртта ѝ през 1997

от мозъчен кръвоизлив. "Фокусът на моя живот, когото си отиде... Чувствам се изгубен", призна той.

СПУСНА СЕ ДО ДЪНОТО НА ГОЛЕМИЯ БАРИЕРЕН РИФ СЛЕД ОПЕРАЦИЯ

През 2013 лекарите му имплантираха пейсмейкър, а през 2015 претърпя операция за подмяна на капачките и на двете колена. Но това нито за миг не го е спряло да продължава да пътува и да снима. Всъщност само два месеца след операцията той счупи рекорда за най-дълбоко потапяне край Големия бариерен риф в Австралия. "Ако си изкарвах хляб с копаене на възлища, вероятно щях да копнея да се пенсионирам. Но вместо това обикалям света, за да видя възможно най-интересните неща. Какъв късмет имам!", обясни сър Дейвид малко след 89-ия си рожден ден.

ЛЮБИМЕЦ НА ПОКОЛЕНИЯ

Дистрибуторите на "Планета Земя" в Северна Америка предпочетоха да възложат на Морган Фрийман да преозвучи поредицата като далеч по-познат глас за американската публика. Но самият Фрийман е голям почитател на Атънбъро и наскоро го нарече "еден от любимите ми разказвачи". Огромният списък от почитатели на сър Дейвид, поздравили го за рождения ден, се простира от Боно от U2 до Били Айлиш. ■

ЦКБ Сила
пенсионноосигурително
акционерно дружество

С грижа за вас!

ИЗБЕРИ ПОАД „ЦКБ-СИЛА“:

ПЪРВОТО УЧРЕДЕНО В БЪЛГАРИЯ ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО ПРЕЗ ФЕВРУАРИ 1994 Г.

КЪМ 31.12.2024 Г. – С НАД 408 ХИЛЯДИ КЛИЕНТИ И 2.4 МИЛИАРДА ЛВ. УПРАВЛЯВАНИ НЕТНИ АКТИВИ В ПЕНСИОННИТЕ

ФОНДОВЕ (ДАННИ НА КФН: WWW.FSC.BG). ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ДОБРОВОЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД ОТ МАРТ 1996 Г.

ОТ 2019 Г. ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ПРОФЕСИОНАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД, ОТ ОКТОМВРИ 2021 Г. ИЗПЛАЩА ПОЖИЗНЕНИ ПЕНСИИ И РАЗСРОЧЕНИ ПЛАЩАНИЯ НА ОСИГУРЕНИ ЛИЦА В УНИВЕРСАЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД.

*ПОСОЧЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ НЯМАТ ПО НЕОБХОДИМОСТ ВРЪЗКА С БЪДЕЩИ РЕЗУЛТАТИ.

THE GUARDIAN OF THE PLANET

The man who introduced several generations to wildlife turns 99 - and he's still working

By KONSTANTIN TOMOV / Photography iSTOCK

Somewhere in the attic, there's still a box of old audiotapes, on which the sound of the BBC's "Living Planet" television series has been painstakingly recorded. Its broadcast on Bulgarian television made such an irresistible impression on me in the late 1980s that I had to somehow immortalise it in the absence of a VCR. It turned out to be unnecessary: the narrator spoke so interestingly that I still remember some moments, even without the help of recordings.

On May 8, 2025, the narrator in question turned 99 - and he used the occasion to present "Ocean", his latest film. His name, of course, is Sir David Attenborough. The face and voice of this man are well known to several generations around the world. He has probably played a key role in getting millions of people interested in wildlife and how to protect it. But even his most ardent fans probably don't know all the amazing facts about this man, long declared a "national treasure" in Britain.

HIS BROTHER WON TWO OSCARS

Sir David Attenborough was born on May 8, 1926 (the same year as Chuck Berry, Fidel Castro, Miles Davis, Marilyn Monroe, Michel Foucault and Hugh Hefner). He was the middle of three brothers. The eldest, Richard Attenborough, became famous as an actor and film director, winner of two Oscars (for "Gandhi") and 6 Golden Globes. The youngest, John, made a career in the automotive industry and held a management position at Alfa Romeo.

Father Francis Attenborough was the principal of the University of Leicester, where all three of his sons studied. During World War II, the family grew: David's parents adopted two Jewish girls, refugees from Europe.

IN THE BEGINNING, THERE WERE THE NEWTS

David was 11 when he signed a contract to supply salamanders to the university's biology laboratory. He charged them 3 pence each. Only later did his customers learn that the animals actually came from the pond on the university campus. A year later, his adopted sister Marianne gave him a piece of amber with prehistoric insects trapped in it. 60 years later, it became the central theme of the film "The Amber Time Machine".

BBC DIDN'T LIKE HIM BECAUSE OF... BIG TEETH

David was too young to fight in World War II like his brother Richard, but he served in the Navy for two years - between 1947 and 1949. Then he worked briefly as an editor of children's books, and in 1950 he decided to try his luck as a radio presenter for the BBC. But he was rejected. However, his CV ended up on the desk of the then head of the company's television department, and Attenborough was invited for an interview. Up until that point, he had only watched television once. In 1952, David was already appointed as a staff producer. His boss did not want him to appear on screen because she thought his teeth were too big.

BECAME A PRESENTER BY ACCIDENT

A little later, Attenborough met Jack Lester from the London Zoo, and the two decided to produce Zoo Quest - a series about the most interesting animals in the zoo. However, Lester fell ill and Attenborough was forced to become the presenter (1954). This was the beginning of his career as a television anchor, which would last for over 70 years.

PIONEER OF COLOUR TELEVISION

In 1964, the BBC launched its second television channel, but at first it caused almost no interest. David Attenborough was appointed to lead it, and revolutionised the content. His idea was to commission such legendary programs as Call My Bluff, the still-existing football show Match of the Day, Civilisation and The Money Programme. It was also his idea to broadcast the World Snooker Championship on television - according to Attenborough, this would be a good way to advertise colour television. Under pressure from Sir David, the BBC won the competition with the Germans and was the first in Europe to introduce colour television.

HE GAVE US MONTY PYTHON

Attenborough's ideas were so successful that in 1969 he was promoted to director of programming for the entire corporation. His decision, against the advice of his subordinates, was to give a vote of confidence to a group of young comedians who would later become known as

Monty Python. "Nobody in the BBC would even talk to us, except David Attenborough," recalls Michael Palin. Initially, Monty Python was confined to the night hours because BBC bosses were worried about the possible negative impact. "David told us that the more they tried to stop us, the more cult status we would gain," recalls Palin. Another thing about which Attenborough turned out to be right.

REFUSED TO BECOME THE DIRECTOR OF THE BBC

In 1972, he was offered the highest position in British television - director general of the BBC. But David admitted to his brother Richard that he had no appetite for the job. Instead, he decided to step down from his managerial duties and devote himself entirely to creating a new type of documentary series about living nature. The result of these efforts was *Life on Earth* (1979) - a groundbreaking program using the latest advances in filming technology. Then came *The Living Planet*, the *Life* series, *Planet Earth*, *The Blue Planet*, *Our Planet*... David Attenborough is the only person to have won a BAFTA - the highest television award in Britain - in the era of black and white, colour, HD and 3D television.

"ONLY MADMEN AND ECONOMISTS BELIEVE IN UNLIMITED GROWTH"

One of the reasons for Attenborough's immense popularity around the world is that he

never entered the narrow-minded, fanatical tone of ordinary environmentalists. He always tried to understand the needs of different communities around the world. But at the same time, he never stopped insisting that humanity should come to its senses and limit both its consumption and reproduction. "Anyone who claims that you can achieve unlimited growth in a limited environment is either crazy or an economist," is his famous quote. As is "Greed does not necessarily bring joy." Increasing and protecting women's rights, according to Attenborough, is the most direct route to limiting extreme population growth.

HE IS TERRIFIED OF RATS

Sir David has never considered himself an animal lover - one of those who need pets to pat. "The animal world has always stunned me with its complexity and diversity," says Attenborough. In fact, more than 20 different plant and animal species have been named after him - from *Nepenthes attenboroughii*, one of the largest carnivorous plants in the world, to *Attenborosaurus conybeari* - a dinosaur that disappeared millions of years ago. Sir David admits that he is afraid of only one animal species - rats.

THE WORLD'S MOST TRAVELLED PERSON DOESN'T HAVE A DRIVER'S LICENSE

Attenborough has never had a driver's license, and he has never driven a car. He's not a fan of

email either - if you want to write to him, use a regular letter. At the same time, he's probably the most travelled person on the planet. Just for the filming of *"The Life of Birds"*, he travelled 256,500 miles around the world - almost 413,000 km. And this is just one of his dozens of television series.

HE HAS 32 DOCTORATES - AND A GUINNESS WORLD RECORD

David Attenborough's list of awards is endless and includes three Emmys. He has also been knighted twice and has a record 32 doctorates from various universities, although 30 of them are honorary (honoris causa). He is listed in the Guinness Book of Records as the television personality with the longest career.

HE CHANGED THE COLOUR OF THE TENNIS BALLS

Attenborough is also the reason why tennis balls are now yellow or electric green. Before the era of colour television, they were either black or white, depending on the court. As the BBC's director of programming, Sir David insisted on them being yellow so they would be easier to see on the screens of the first colour televisions. The change started at Wimbledon and quickly spread to all major tennis tournaments around the world, and since 1972, yellow has been the official colour standard of the International Tennis Federation.

HE SPENT HIS LIFE WITH ONE WOMAN

Sir David spent his life with only one woman - Jane Elizabeth Oriel, whom he married in 1950 and with whom he remained until her death in 1997 from a cerebral haemorrhage. "The focus of my life, the anchor, is gone... I feel lost," he admitted.

HE WENT DOWN TO THE BOTTOM OF THE GREAT BARRIER REEF AFTER SURGERY

In 2013, doctors implanted a pacemaker, and in 2015, he underwent surgery to replace the caps on both knees. But that hasn't stopped him from continuing to travel and film. In fact, just two months after the operation, he broke the record for the deepest dive off the Great Barrier Reef in Australia. "If I was mining coal for a living, I would probably be longing to retire. But instead, I travel the world to see the most interesting things. Such good fortune!" explained Sir David, shortly after his 89th birthday.

A GENERATIONAL FAVOURITE

The North American distributors of *Planet Earth* chose to hire Morgan Freeman to narrate the series, a voice far more familiar to American audiences. But Freeman himself is a big fan of Attenborough, recently calling him "one of my favourite storytellers." Sir David's long list of birthday wishes includes everyone from U2's Bono to Billie Eilish. ■

ЗАВРЪЩАНЕТО НА ПРИЗРАКА

Най-успешният модел в историята на Rolls-Royce е обновен за 2025. И все така напълно си струва шокиращата цена

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / ROLLS-ROYCE

В цялата история на автомобила това е вероятно единственият модел, който се е срамувал от собствения си успех.

Откакто се появи през 2009, Ghost се утвърди като най-продаваната кола на Rolls-Royce за всички времена - тоест за повече от 120 години. Но точният брой на продажбите си остава ревниво пазена тайна на компанията. Притеснението ѝ от числата е разбираемо: една ексклузивна стока, когато се продава в големи количества, престава да е ексклузивна.

НО КЛИЕНТИТЕ НА GHOST НЯМА ОТ КАКВО да се тревожат, защото за 16 години Rolls-Royce е произвел по-малко бройки от тази кола, отколкото един-единствен завод на Hyundai прави за седмица. Причината за огромния успех на най-люксовата марка в последното десетилетие не е, че колите ѝ са станали по-масови по улиците. А че географията ѝ доста се разшири: вместо основно в САЩ, Западна Европа и Близкия изток, сега тя продава в Източна Европа, в Средна Азия и, разбира се, в Китай. ►

► Автомобилите ѝ си остават все така рядка гледка. Ако изключим специални места като казиното в Монте Карло или някои софийски молове, можете спокойно да не видите нито един Rolls-Royce с очите си през годината. Паркингот на нашия хотел в Южна Франция в момента съдържа цели три, но това е по изключение.

GHOST Е ОСНОВНО ОБНОВЕН ЗА 2025 ГОДИНА - В Rolls-Royce наричат това Series II - но все така продължава да има три съвсем отделни самоличности. Има го обикновения Ghost, доколкото можем да използваме думата "обикновен" за един Rolls-Royce. Има я дългата база, създадена за хора, които все още предпочитат да бъдат возени на задната седалка. И на финала, има го Ghost Black Badge - алтерегото на Ghost, което добавя 29 конски сили към максималната мощност, и един доста по-младежки дизайн.

Най-видимата промяна засяга фаровете, които са с нова форма, леко скосени от вътрешната страна и с нов светлинен подпис. Крайният резултат е доста приятен за око от чисто правоъгълните светлини на досегашния Ghost. Другите новости също са в тази посока: по-малки въздушни отвори отпред, по-компактна решетка. На определени места панелите на корпуса са леко поизгладени. Цялостното впечатление е за един по-елегантен автомобил.

ОЩЕ ПО-СЪЩЕСТВЕНИ СА ПРОМЕНИТЕ вътре. Rolls-Royce никога не е била от марките, бързащи да въвеждат новите технологии: британците винаги са предпочитали да изчакат, докато са сигурни, че новостите вече покриват високите им стандарти. Явно това вече е факт с дигиталните дисплеи. Емблематичните аналогови уреди са си отишли. Обновеният Ghost получава изцяло дигитални прибори, и ново поколение мултимедийна система, същата като в електрическия Spectre. И двете са прибрани под една внушителна ивица закалено стъкло, която пресича цялото табло. Последната една трета от него е за така наречената Илюминирана фаша, която улавя движението на звездното

6749

куб. см работен
обем (V12)
cc displacement (V12)

небе, и за часовника с умаленото копие на Духа на екстаза. Още един пример каква педантичност и внимание към детайла са вложени тук: на дизайнерите им е отнело месеци да намерят оптималната позиция на фигурката и осветлението ѝ, така че отблясъци да не гразнят пътниците в салона.

Базовата аудиосистема е с 18 говорителя и мощност 1400 вата. Специални кухни в алуминиевия корпус на колата се използват като резонатори, а в най-люксовата система Bespoke Audio самият таван се превръща в говорител. Два активни микрофона в салона постоянно следят честотите и пренастройват усилвателя.

Развлекателната система, базирана на Google, вече поддържа до две устройства за стрийминг едновременно, така че всеки от пътниците отзад може да си гледа своя филм.

НЯКОИ НЕЩА ОБАЧЕ СИ ОСТАВАТ като в доброто старо време. Контролът върху климатика е изцяло ръчен, с прости чипки търкалца: синьо за студено, червено за топло. Имате и осем бутона, на всеки от които можете лично да зададете

каква функция да изпълнява - доста удобно.

Мултимедията има ново приложение, наречено Whispers - шепоти. Да влезете в него е несравнимо по-трудно, отколкото в секретните чатове на Пентагона - приложението е достъпно само за хора, които са си купили Rolls-Royce. То не само ви дава дистанционен контрол върху автомобила и достъп до консьерж услуги, но и може да ви свърже с други собственици на RR - най-ексклузивният клуб в света.

Тук е мястото да кажем точно колко ексклузивен. Обикновеният Ghost Серия 2 започва от 275,500 евро без местни данъци и такси. Дългата версия стартира от 306 500 евро. А Black Badge, на който ще обърнем повече внимание след малко, е минимум 327 500 евро. Ако добавите българския ДДС, цената е почти 800,000 лева. И това е преди да посегнете към каталога с цветовете, материалите и екстериорите. В Гугууд има цяла отделна фабрика за тези неща: задоволяване и на най-авангардните желания на клиентите. Само трябва да го поискате. И да го платите. Някои неща са относително достъпни: гвиуцетната тапицерия в угъл-

жения Ghost, който местваме, е скромна четирицифрена сума. За някои клиентски желания цифрите може да станат и седем.

ДЪЛГАТА БАЗА ДОБАВЯ ЦЕЛИ 17 СМ към дължината, които отиват изцяло в пространството на задната седалка. Но това удължаване не се отразява негативно нито на пътното поведение на тази кола, нито на външния дизайн. Въпреки това обаче за същинския тест по мъчително тесните планински пътчета на департаментта Вар избираме не него, а Black Badge. От Rolls-Royce наричат тази кола "другото аз" на Ghost. Дизайн, който да привлече не старите аристократи, а футболните суперзвезди и биткойн милиардерите. Но всъщност главният ѝ прицел са хората, които обичат да шофират.

Англичаните обявиха курс към електрификация, но той няма да засегне тази кола. Тук под капаката е класическият V12 - един от последните шансове да имате такъв двигател в наши дни - с обем 6.75 литра, с 571 коня в обикновената версия. При Black Badge обаче конете са увеличени до 600, а въртящият момент - до 900 Нм.

600

к. с. максимална
мощност
hp maximum power

Джантите са футуристична комбинация от алуминиеви главини, карбонов пръстен и титаниеви спици, заети директно от космическите технологии на NASA. Покривът е изработен от един-единствен къс алуминий благодарение на изключително сложна система за едновременно заваряване. Окачването се самоизравнява за нищожни частици от секундата. Ефектите от всичко това са доста неочаквани.

КОГАТО КАРАТЕ НОРМАЛНО, УСЕЩАНЕТО Е сякаш управлявате много луксозна яхта в много спокойни води. Но когато поускате да настъпите педала, този Ghost се преобразява. Може да не ви се вярва за нещо, което има масата на Партийния дом, но тази кола е всъщност много, много забавна за каране.

Всеки Ghost има стандартно загивжане на четирите колела, което помага много да се овладее тежлото от два тона и половина без пътниците. Окачването ползва и камери, и данни от сателитната навигация, за да предвижда пътя напред. На скоростния лост има и един бутон Low, който в обикновения Ghost просто смъква малко

окачването. Но в Black Badge има съвсем друга функция: скъсява предавателните числа на автоматичната скоростна кутия. И прави тази кола изключително подходяща за планински завойчета.

ЗАДНИТЕ КОЛЕЛА СЪЩО СА ЗАВИВАЩИ - много полезно при тези габарити. При високи скорости те се насочват леко в посоката на завой, което повишава стабилността. При ниски скорости завиват в противоположна посока на предните, за да улеснят маневрирането. Да направиш обратен завой с тази дълга над 5.5 метра кола е по-лесно, отколкото с малолитражка. Доста по-сложно е да напълниш резервоара: той побира цели 100 литра, а средният разход е над 16 литра на 100 км. Дори над 20 на сто, ако изберете планинска отсечка като нас. Но разходите за гориво, естествено, не са средните основни фактора при покупката на един Rolls-Royce.

Важните въпроси са други. Достатъчно луксозен ли е? Ще ви отличи ли от тълпата? Предлага ли усещане като никоя друга кола в света? За новия Ghost отговорът и на трите е един и същ: без канка съмнение. ■

THE RETURN OF THE GHOST

The most successful model in Rolls-Royce history has been updated for 2025. And it's still totally worth the shocking price

By KONSTANTIN TOMOV / Photography ROLLS-ROYCE

In the entire history of the automobile, this is probably the only model that has been ashamed of its own success.

Since its appearance in 2009, the Ghost has established itself as the best-selling Rolls-Royce car of all time - that is, for more than 120 years. But the exact number of sales remains a jealously guarded secret of the company. Its concern with numbers is understandable: an exclusive product, when sold in large quantities, ceases to be exclusive.

HOWEVER, GHOST CUSTOMERS have nothing to worry about: in 16 years, Rolls-Royce has produced fewer units of this car than a single Hyundai plant makes in a week. The reason for the huge success of the most luxurious

brand in the last decade is not that its cars have become more common on the streets. No, its geography has expanded considerably, instead. What used to be a brand focused mainly on the US, Western Europe and the Middle East, is now selling a lot in Eastern Europe, Central Asia and, of course, China. Its cars remain a rare sight. If we exclude special places like the Monte Carlo casino or some Sofia malls, you can safely not see a single Rolls-Royce with your own eyes during the year. The parking lot of our hotel in the south of France currently contains three, but this is an exception.

THE GHOST HAS BEEN MAJORLY UPDATED for 2025 (at Rolls-Royce, they call it 'Series II'), but it continues to have

three very separate identities still. There is the regular Ghost, insofar as we can use the word "regular" for a Rolls-Royce. There is the long-wheelbase, created for people who still prefer to be driven in the back seat. And finally, there is the Ghost Black Badge - the alter ego of the Ghost, which adds 29 horsepower to the maximum power, and a much more youthful appearance.

The most visible change concerns the headlights, which have a new shape, slightly beveled on the inside and with a new light signature. The end result is much more pleasing to the eye than the purely rectangular lights of the previous Ghost. Other innovations are also in this direction: smaller air vents at the front, a more compact grille. In certain places, the body panels are slightly smoother.

The overall impression is of a more elegant car.

THE CHANGES INSIDE are more substantial. Rolls-Royce has never been one of the brands that rushes to introduce new technologies: the British have always preferred to wait until they are sure that the innovations meet their high standards. Apparently, this is already a fact with digital displays. The iconic analog instruments are gone. The updated Ghost gets fully digital instruments and a new generation multimedia system, the same as in the electric Spectre. Both are tucked away under an impressive strip of tempered glass that crosses the entire dashboard. The last third of it is for the so-called Illuminated Fascia, which captures the

900

Нм макс. Въртящ
момент
Nm maximum torque

movement of the starry sky, and for the clock with a miniature copy of the Spirit of Ecstasy. Another example of the meticulousness and attention to detail that has been invested here: it took the designers months to find the optimal position of the figurine and its lighting so that glare does not irritate passengers in the cabin.

The basic audio system has 18 speakers and a power of 1400 watts. Special cavities in the aluminum body of the car are used as resonators, and in the most luxurious Bespoke Audio system, the ceiling itself becomes a speaker. Two active microphones in the cabin constantly monitor frequencies and adjust the amplifier.

The Google-based entertainment sys-

tem now supports up to two streaming devices simultaneously, so each rear passenger can watch their own movie.

SOME THINGS, HOWEVER, REMAIN just like in the good ol' days. The climate control is entirely manual, with simple dials: blue for cold, red for warm. You also have eight buttons, each of which you can personally assign to perform a function - quite convenient.

The multimedia has a new application called Whispers. Getting into it is incomparably more difficult than in the Pentagon's secret chats - the application is available only to people who have bought a Rolls-Royce. It not only gives you remote control of the car and access to concierge services, but can also connect you with other ►

► RR owners - the most exclusive club in the world.

Exactly how exclusive, you might ask. Well, the regular Ghost Series 2 starts at 275,500 euros without local taxes and fees. The long version starts at 306,500 euros. And the Black Badge, which we will pay more attention to in a moment, is a minimum of 327,500 euros. If you add Bulgarian VAT, the price is almost EUR 400,000. And that's before you reach for the catalogue of colours, materials and extras. There is a whole separate factory in Goodwood for these things: satisfying even the most avant-garde wishes of customers. You just have to ask for it. And pay for it. Some things are relatively affordable: the two-tone upholstery in the extended Ghost that we are testing is a modest four-figure sum. For some customer wishes, the figures can be as much as seven.

THE LONG BASE ADDS A WHOLE 17 CM to the length, which goes entirely into the space of the back seat. But this extension does not negatively affect either the road behaviour of this car or the exterior design. However, for the actual test on the excruciatingly narrow mountain roads of the Var department, we chose not it, but the Black Badge. Rolls-Royce calls this car the Ghost's "other self." A design that will attract not old

5.545

м дължина
(къса база)
m length
(short wheelbase)

aristocrats, but football superstars and bitcoin billionaires. But in fact, its main target is people who love to drive.

The English have announced a course towards electrification, but it will not affect this car. Under the hood here you still get the classic V12 - one of the last chances to have such an engine these days - with a volume of 6.75 liters, with 571 horses in the regular version. In Black Badge, however, the horses have been increased to 600, and the torque - to 900 Nm. The wheels are a futuristic combination of aluminum hubs, carbon ring and titanium spokes, borrowed directly from NASA space technology. The roof is made of a single piece of aluminum thanks to an extremely complex simultaneous welding system. The suspension self-levels in a fraction of a second. The effects of all this are quite unexpected.

WHEN YOU'RE DRIVING NORMALLY, it feels like a very luxurious yacht floating in very calm water. But when you want to step on the pedal, this Ghost transforms. You might not believe it for something with the mass of the Bulgarian parliament building, but this car is very, very fun to drive.

Every Ghost has standard four-wheel drive, which helps a lot to control the weight of two and a half tons (without

passengers). The suspension uses both cameras and satellite navigation data to predict the road ahead. There's also a Low button on the gear lever, which in the regular Ghost simply lowers the suspension a little. But in the Black Badge it has a completely different function: it shortens the gear ratios of the automatic transmission. And it makes this car extremely suitable for mountain bends.

THE REAR WHEELS ALSO STEER - very useful for these dimensions. At high speeds, they are turned slightly in the direction of the bend, which increases stability. At low speeds, they turn in the opposite direction to the front ones to make manoeuvring easier. Making a U-turn with this over 5.5-meter-long car is easier than with a supermini.

It is much more complicated to fill the tank: it holds a full 100 litres, and the average consumption is over 16 litres per 100 km. Even over 20 litres if you choose a mountainous section like us. But fuel costs, of course, are not among the three main factors when buying a Rolls-Royce.

The important questions are different. Is it luxurious enough? Will it set you apart from the crowd? Does it offer a feeling like no other car in the world? For the new Ghost, the answer to all three is the same: without a doubt. ■

86 | **ПАРИЖ ЗА
ПРОФЕСИОНАЛИСТИ**
PARIS FOR PROFESSIONALS

100 | **КАК ДА ПЪТУВАТЕ БЕЗОПАСНО?**
HOW TO TRAVEL SAFELY?

112 | **КОШМАРЪТ НА ДРАКУЛА**
DRACULA'S NIGHTMARE

АФИШ

РОМАН

ТРЕВОЖНИ ГОДИНИ // Когато видяхме името на Пит Таунзенд, легендарния китарист на The Who, върху корицата на тази книга, очаквахме да е нова автобиография за една от най-великите рок групи в историята, продължение на Who Am I. Но всъщност "Тревожни години" е първият роман на Таунзенд - и то опит, който спечели доста ласкави отзиви от критиката. Може би защото Пит пише за неща, които познава отлично: бремето на славата, търсенето на въдъхновение в халюцинациите, разпадането на личните връзки.

Издателство "Колибри"

NOVEL

AGE OF ANXIETY // When we saw the name of Pete Townshend, the legendary guitarist of The Who, on the cover of this book, we expected it to be a new autobiography about one of the greatest rock bands in history, a sequel to Who Am I. But in fact, "The Troubled Years" is Townshend's first novel - and an attempt that has earned quite flattering reviews from critics. Perhaps because Pete writes about things he knows well: the burden of fame, the search for inspiration in hallucinations, the collapse of personal relationships.

"Colibri" Publishing House

БОЙНИ СПОРТОВЕ

SENSHI 26 // Най-горещата арена в България ще е домакин на 26-ото издание на международната бойна галавечер SENSHI. За пръв път зрелищните боеве ще се състоят на сцената на Античния театър в Пловдив. Програмата предвижда сблъсъци в три дисциплини – кикбокс, муай тай и MMA, провеждани по правилата на професионалната верига KWU FULL CONTACT и KWU OPEN. Медийни партньори са Bulgaria ON AIR, Боеc.bg, MAX Sport, американската телевизия за бойни спортове TrillerTV, Kwunion.com, Kyokushin Karate News и други.

17 май, Пловдив

MARTIAL ARTS

SENSHI 26 // The oldest arena in Bulgaria will host the 26th edition of the international fighting gala SENSHI. For the first time, the spectacular fights will take place on the stage of the Ancient Theater in Plovdiv. The program includes fights in three disciplines – kickboxing, muay thai and MMA, held according to the rules of the professional chain KWU FULL CONTACT and KWU OPEN. Media partners are Bulgaria ON AIR, Boec.bg, MAX Sport, the American martial arts television TrillerTV, Kwunion.com, Kyokushin Karate News and others.

May 17, Plovdiv

КЛАСИКА

ШЛОМО МИНЦ // Легендарният израелски цигулар Шломо Минц е чест гост на Софийската филхармония, за радост на ценителите на класиката. Работил с фигури като Ростропович, Мета, Аббадо, Мутти, Пърлман, сега Минц ще излезе на сцената в София в компанията на оперната прима Александрина Пендачанска, и под диригентството на Наиден Тодоров. В програмата са творби на Рихард Вагнер, Макс Брух и Рихард Щраус (заклучителната сцена от "Саломе").

22 май, София, зала "България".

CLASSICS

SHLOMO MINTZ // The legendary Israeli violinist Shlomo Mintz is a frequent guest of the Sofia Philharmonic, to the delight of classical music lovers. Having worked with figures such as Rostropovich, Meta, Abbado, Muti, Perlman, now Mintz will take to the stage in Sofia in the company of opera prima Alexandrina Pendachanska, and under the baton of Naiden Todorov. The program includes works by Richard Wagner, Max Bruch and Richard Strauss (the final scene from "Salome").

May 22, Sofia, "Bulgaria" Hall

POSTER

ОПЕРА

VERISMO ОПЕРНА ГАЛА // Варненската опера ще загрее за предстоящия летен сезон с няколко интересни спектакъла, сред които и оперната гала, посветена на веризма - емблематично културно течение в Италия в края на XIX век. Галата ще е под диригентството на Якопо Сипари ди Пескасериоли. Солисти са Йоана Железчева (сопран), Линка Стоянова (сопран), Михаела Берова (мецосопран) и Рейналдо Дроз (тенор), а в програмата са арии от опери на Верди, Маскани, Пучини, Чилеа.

17 май, Варна

КИНО

ЛИЛО И СТИЧ // В Disney очевидно са решили да превърнат всичките си класически анимации в игрални филми. След "Цар Лъв" и "Мулан", такава съдба споделя и класиката от 2002 година "Лило и Стич". Игралната версия е с Маиа Кеалоа в ролята на самотното момиче Лило, което осиновява странното извънземно Стич - незаконен генетичен експеримент, преследван и от други извънземни, и от социални работници. Режисьор е номинираният за "Оскар" Дийн Флайшър Кемп.

В кината от 23 май

ТАНГО

QUINTETO PIAZZOLLA // Quinteto Astor Piazzolla, носител на две награди „Латинно Грами“, ще гостува в София, за да ни припомни музиката на аржентинския майстор на тангото. Създаден под егидата на фондация "Астор Пиацола", квинтетът има достъп до пълния архив на композитора и до оригиналните партитури. В София програмата включва както световноизвестни творби като Libertango, Adiós Nonino и Milonga del Ángel, така и няколко почти непознати за широката публика композиции на Пиацола.

2 юни, София, зала "България"

EN

OPERA

VERISMO OPERA GALA // The Varna Opera will warm up for the upcoming summer season with several interesting performances, including the opera gala dedicated to verism - an emblematic cultural movement in Italy at the end of the 19th century. The gala will be conducted by Jacopo Sipari di Pescasseroli. Soloists are Joanna Zhelezcheva (soprano), Linka Stoyanova (soprano), Michaela Berova (mezzo-soprano) and Reinaldo Droz (tenor), and the program includes arias from operas by Verdi, Mascagni, Puccini, and Cilea.

May 17, Varna

CINEMA

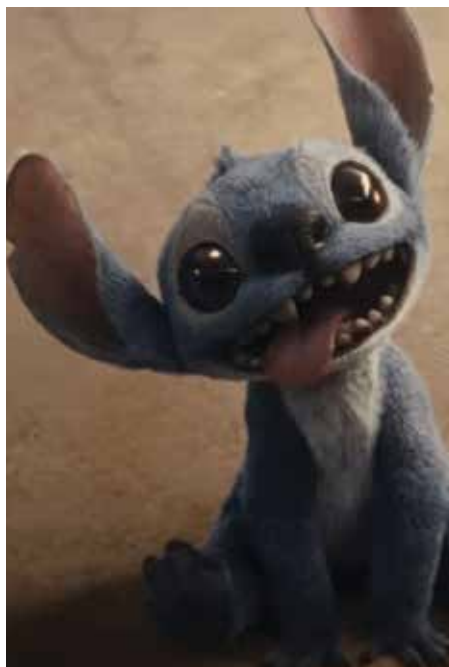
LILO AND STITCH // Disney has apparently decided to turn all of its classic animations into live action films. After "The Lion King" and "Mulan", the 2002 classic "Lilo and Stitch" will also suffer a similar fate. The new version stars Maia Kealoha as the lonely girl Lilo, who adopts the strange alien Stitch - an illegal genetic experiment, pursued by both other aliens and social workers. The director is Oscar nominee Dean Fleischer Kemp.

In theaters from May 23

TANGO

QUINTETO PIAZZOLLA // Quinteto Astor Piazzolla, winner of two Latin Grammy Awards, will visit Sofia to remind us of the music of the Argentine master of tango. Created under the auspices of the Astor Piazzolla Foundation, the quintet has access to the composer's complete archive and original scores. In Sofia, the program includes both world-famous works such as Libertango, Adiós Nonino and Milonga del Ángel, as well as several compositions by Piazzolla that are almost unknown to the general public.

June 2, Sofia, Bulgaria Hall

ПАРИЖ ЗА ПРОФЕСИОНАЛИСТИ PARIS FOR PROFESSIONALS

Има една проста тайна как да усетите истинското очарование на Града на светлината: никога не правете това, което правят туристите

Хемингуей го наричаше "безкраен празник". Местните хора с гордост го споменават като La Ville Lumiere - Градът на светлината. Велики личности в целия спектър от Огри Хепбърн до Фридрих Ницше са се влюбвали в него. И въпреки това Париж може да е и огромен капан за посетителите си. Ако просто се влееете в потока туристи и ходите там, където ходят те, за да правите това, което правят всички, тогава ще се приберете у дома изтощени, разочаровани и значително по-бедни. Ето няколко полезни съвета как да избегнете подобна съдба, и да извлечете максимума от най-романтичния град на планетата.

There's a simple secret to experiencing the true charm of the City of Light: never do what the tourists do

Hemingway called it "a movable feast". Locals proudly refer to it as La Ville Lumiere—the City of Light. Great figures across the spectrum, from Audrey Hepburn to Friedrich Nietzsche, have fallen in love with it. And yet Paris can also be a huge trap for its visitors. If you simply join the stream of tourists and go where they go to do what everyone else does, then you'll go home exhausted, disappointed, and considerably poorer.

Here are some helpful tips on how to avoid a similar fate and get the most out of the most romantic city on the planet.

ТАЙНИТЕ НА СПИРАЛАТА

THE SECRETS OF THE SPIRAL

Най-добрият начин да разгледате кой да е град е пеш. Но в Париж понякога разстоянията са твърде големи, особено ако програмата ви е наситена и не ви се губи време в ходене. За по-големи дистанции най-добре се спрете на метрото - попрепълкано в някои часове, но удобно и бързо. Наемането на кола не е препоръчително, защото трафикът е тежък, а паркирането - баснословно скъпо и трудно в резултат на войната, която поредица кметове водят срещу автомобилите. По същата причина избягвайте и таксимата, поне генем. Цените им не са шокиращи сами по себе си - 3 евро за повикване и минимална такса от 8 евро, плюс между 1.25 и 1.74 евро на километър. Но има и такса за време, така че едно задръстване може доста да опразни джобовете ви.

Градът е разделен на 20 arrondissements - района. Първи е в идеалния център, оттам нататък другите следват в спирала по часовниковата стрелка. В Първи район са Лувърът, площад Вандом и градините на Тюйлери; в Четвърти - катедралата Нотр Дам и някогашният аристократичен квартал Льо Маре ("Блатото"); в Шести - Люксембургската градина и църквата Сен-Сюлпис (ключово място в "Шифърът на Леонардо" на Дан Браун). Айфеловата кула е в Седми, а в Осми - Шанз'Елизе и Триумфалната арка. И така нататък. Препоръчителни спирки, разбира се, са Монмартр (18-и район) с неговите улични художници и букинисти, с църквата Sacre Coeur, площад Пигал и, не на последно място, с митичното кабаре "Муллен Руж". Някои намират за неустойимо романтични и гробищата Пер-Лашез (20-и район). Близко до тях е паркът Белвил, от който се открива най-добрата панорама към Париж. След като я видите, със сигурност ще изпитате топло чувство към генерал Дитрих фон Холтц, който през август 1944 не намерил сили да изпълни изричната заповед на Хитлер и да опожари града.

The best way to explore any city is on foot. But in Paris, sometimes the distances are too great, especially if your schedule is full and you don't want to waste time walking. For longer distances, it's best to use the metro - crowded at certain times, but convenient and fast. Renting a car is not recommended, because the traffic is heavy, and parking is incredibly expensive and difficult as a result of the war that a succession of mayors are waging against cars. For the same reason, avoid taxis, at least during the day. Their prices are not shocking in themselves - 3 euros for a call and a minimum fee of 8 euros, plus between 1.25 and 1.74 euros per kilometre. But there is also a time fee, so a traffic jam can really empty your pockets.

The city is divided into 20 'arrondissements' - districts. The first is in the very centre, from there the others follow in a clockwise spiral. The First Arrondissement contains the Louvre, Place Vendôme and the Tuileries Gardens; in the Fourth, you'll find Notre Dame Cathedral and the former aristocratic district of Le Marais ("The Swamp"); in the Sixth - the Luxembourg Gardens and the church of Saint-Sulpice (a key location in Dan Brown's "The Da Vinci Code"). The Eiffel Tower is in the Seventh, and the Champs-Élysées and the Arc de Triomphe - in the Eighth.

And so on. Recommended stops, of course, are Montmartre (18th arrondissement) with its street artists and second-hand booksellers, with the Sacré Coeur church, Pigalle Square and, last but not least, the mythical cabaret "Moulin Rouge". Some find the Pere-Lachaise cemetery (20th arrondissement) irresistibly romantic. Close to them is Belleville Park, which offers the best panorama of Paris. After seeing it, you will certainly feel warm feelings for General Dietrich von Holtitz, who in August 1944 did not find the strength to carry out Hitler's explicit order and burn the city.

ПОЗНАТИ УЛИЦИ FAMILIAR STREETS

Разбира се, изкушението да обикаляте по картата е огромно. Тук са събрани над две хилядолетия история, като се почне от скромното селце, основано на остров Сите от галското племе паризи през 56 година преди Христа. Всеки ъгъл е съществена частица от европейската история - тук някога изгорили великия магистър на тамплиерите, там Дантон е държал прословутите си речи, на този тротоар е пля Едит Пиаф, преди да я открият за сцената... Някои улици ще са ви познати още от любимите книги в детството - "Тримата мускетари", "Парижката Света Богородица", "Скарамуш". Но това е тема за друго посещение. Засега просто селектирайте някои от най-характерните забележителности, защото - романтичен уикенд или не - ще ви се смеят, ако се върнете от Париж без снимка с Айфеловата кула или катедралата "Нотр Дам". И двете са удобно разположени и няма да погълнат кой знае колко от времето ви. "Нотр Дам" е всъщност логичната отправна точка за повечето туристи: площадът пред изумителната готическа катедрала, строена почти два века (1163-1345), е на практика "нулевата точка", от която започва спиралата на 20-те arrondissements. Последниците от катастрофалния пожар през 2019 най-после са напълно заличени и "Нотр Дам" отново е отворена за посетители от декември 2024.

От друга страна, пълчищата туристи и витаещият комерсиален дух донякъде ограничават духовното изживяване. Ако искате по-автентичен парижки храм, можете да се разходите до "Сен Сълпис" в Латинския квартал (спирка Saint-Sulpice на метро 2). Тук на спокойствие можете да се насладите на скулптурите на Жан-Батист Пигал и на стенописите на Йожен Делакроа. В този храм са кръстени маркиз дьо Саг и Шарл Бодлер, тук се венчава Виктор Юго, и тук в по-ново време бе погребалната служба за Жак Ширак.

Of course, the temptation to wander around the map is huge. Over two millennia of history have been collected here, starting with the modest village founded on the island of Cité by the Gallic tribe of Parisii in 56 BC. Every corner is an essential part of European history - the Grand Master of the Templars was once burned here, Danton gave his famous speeches there, Edith Piaf sang on this sidewalk before she was discovered for the stage... Some streets will be familiar to you from your favorite childhood books - "The Three Musketeers", "The Hunchback of Notre-Dame", "Scaramouche". But that is a topic for another visit. For now, just select some of the most characteristic sights, because - romantic weekend or not - you will be laughed at if you return from Paris without a photo with the Eiffel Tower or the Notre Dame Cathedral. Both are conveniently located and will not take up much of your time.

Notre Dame is actually the logical starting point for most tourists: the square in front of the amazing Gothic cathedral, built over almost two centuries (1163-1345), is practically the "zero point" from which the spiral of the 20 arrondissements begins. The consequences of the catastrophic fire in 2019 have finally been completely erased and Notre Dame has reopened to visitors from December 2024.

On the other hand, the hordes of tourists and the prevailing commercial spirit somewhat limit the spiritual experience. If you want a more authentic Parisian temple, you can walk to the Saint-Sulpice in the Latin Quarter (Saint-Sulpice stop on metro 2). Here you can calmly admire the sculptures of Jean-Baptiste Pigalle and the frescoes of Eugene Delacroix. The Marquis de Sade and Charles Baudelaire were baptized here, Victor Hugo was married here, and more recently, the funeral service for Jacques Chirac was held here.

МАГИСТРАЛАТА НА ГЛУПЦИТЕ THE HIGHWAY OF FOOLS

По-циничните парижани я наричат "Магистралата на глупците". Това е добре утъпканият маршрут, по който минават двете десети от всички туристически турове: Айфеловата кула, Лувъра, Нотр-Дам, Музеят Орсе, Шанз-Елизе, Триумфалната арка и за десерт – църквата Сакре Кьор. Но опитът да покриете всичко това с една-единствена мащабна разходка е твърде амбициозно начинание. Само Лувърът спокойно може да ви глътне два дни с неговите 35 000 изложени експоната (от общо 615,797 в колекцията) и изложбена площ от над 60 хиляди квадратни метра. И то ако сте достатъчно съобразителни да си купите билетите предварително онлайн (ticket.louvre.fr, от 22 евро). Допускат се само ограничен брой посетители във всеки времеви отрязък, така че ако не купите билети онлайн, рискувате да чакате дълго и накрая да ви върнат. Не забравяйте, че този музей привлича почти 9 милиона посетители всяка година.

Музеят Орсе може да се похвали "само" с около 3.5 милиона посетители годишно, но и за него важи същото. Този храм на красивото буквално може да ви вземе дъха - стига да имате на разположение поне половин ден, за да разгледате спокойно колекцията и да я оставите да ви въздейства. Повечето туристи обаче залагат на друг метод - трескаво притичване от картина на картина, колкото да прочетат името на табелката. Излишно е да казваме, че това не остава особено естетическо наслаждение.

Ако времето ви е ограничено, по-добре заложете на по-малкия и не толкова претъпкан музей "Мармотан Моне" (спирка La Muette на метро 9). Той е спокойно място с около 300 произведения на изкуството, така че не ви очакват нито блъсканица, нито зашеметяване. Но в същото време притежава шедеври на Дега, Мане, Сисле, Писаро, Гоген и Реноар. Както и, разбира се, една от най-богатите колекции на Клод Моне, включително митичната "Импресия. Изгрев", която на практика поставя началото на импресионизма.

More cynical Parisians call it the "Highway of Fools". It's the well-trodden route that nine-tenths of all tourist tours take: the Eiffel Tower, the Louvre, Notre-Dame, the Musée d'Orsay, the Champs-Élysées, the Arc de Triomphe and, for dessert, the Sacré-Cœur. But trying to cover it all in one big walk is a daunting task. The Louvre alone can easily take you two days with its 35,000 exhibits (out of a total of 615,797 in the collection) and an exhibition area of over 60,000 square meters. And that's if you're smart enough to buy your tickets in advance online (ticket.louvre.fr, from €22).

Only a limited number of visitors are allowed in at any given time slot, so if you don't buy your tickets online, you risk a long wait and then being turned away. Remember, this museum attracts almost 9 million visitors every year.

The Musée d'Orsay may "only" boast about 3.5 million visitors a year, but the same goes for it. This temple of beauty can literally take your breath away - as long as you have at least half a day to leisurely explore the collection and let it affect you. Most tourists, however, opt for a different method - frantically running from painting to painting just to read the name on the plaque. Needless to say, this does not provide much aesthetic pleasure.

If your time is limited, you are better off going to the smaller and less crowded Musée Marmottan Monet (La Muette stop on metro line 9). It is a quiet place with about 300 works of art, so you will not be overwhelmed. But at the same time, it has masterpieces by Degas, Manet, Sisley, Pissarro, Gauguin and Renoir. And, of course, one of the richest collections of Claude Monet, including the legendary "Impression. Sunrise", which practically marked the beginning of Impressionism.

ИЗКУСТВО ЗА XXI ВЕК ART FOR THE 21ST CENTURY

От почти половин век насам за почитателите на съвременното изкуство има една задължителна спирка в Париж: Центърът Помпиду. Но ако тази новаторска сграда, приютила над 140,000 произведения на изкуството, попада и във вашите планове, ще трябва гостта да почака: центърът затваря врати за основна реконструкция и ще отвори отново... едва през 2030 година.

Утехата за ценителите на модерното изкуство се намира в Стоковата борса - една от най-новите атракции на френската столица. Всъщност трябва да кажем "бившата Стокова борса", защото сградата, служила някога за търговия със зърно, бе основно преустроена от прочутия японски архитект Тадао Андо и сега приютява прочутата колекция "Пино". Сбирката модерно изкуство на милиардера Франсоа Пино включва близо 5000 творби: от Мондриан и Пикасо до Джеф Куунс и Деймиън Хърст.

Можем горещо да ви препоръчаме също Ателието на светлините (спирка Rue Saint-Maur с метро 3). Тази сграда в 11-и район някога е била стоманолерна. Днес, благодарение на усилията на Culturespaces, е най-актуалното пространство за култура в Париж - и чудесен начин да запознаете с изкуството дори кисели, вечно заровени в смартфона си тийнейджъри. Просторната вътрешност е превърната в огромна дигитална прожекционна зала, където образ, светлина и звук се комбинират за разтърсващо сетивата преживяване. Изложбите се променят на всеки няколко месеца, актуалните представят творчеството на Пабло Пикасо, Митничаря Русо и историята на "Малкият принц". Цялото преживяване продължава по-малко от час, но настоячиво ви съветваме да го изгледате два пъти от различни позиции в залата, за да не пропуснете нищо. Туристите още не са го открили и едва ли ще улучите големи опашки. А на уличката пред ателието ще откриете няколко непретенциозни, но отлични малки ресторанчета.

For almost half a century, there has been one obligatory stop in Paris for fans of modern art: the Pompidou Center. But if this innovative building, housing over 140,000 works of art, is also in your plans, you will have to wait a long time: the centre is closing its doors for a major reconstruction and will reopen again... in 2030.

The consolation for connoisseurs of modern art is found in the Bourse - one of the newest attractions of the French capital. Actually, we should say "the former Bourse des Commodities", because the building, which once served as a grain trading centre, was completely rebuilt by the famous Japanese architect Tadao Ando and now houses the famous Pinault collection. Billionaire François Pinault's modern art collection includes nearly 5,000 works, from Mondrian and Picasso to Jeff Koons and Damien Hirst.

We can also highly recommend the Atelier des Lumières (Rue Saint-Maur stop, metro 3). This building in the 11th arrondissement was once a steelworks. Today, thanks to the efforts of Culturespaces, it is the most up-to-date cultural space in Paris - and a great way to introduce art even to moody teenagers, forever buried in their smartphones. The spacious interior has been transformed into a huge digital projection room, where image, light and sound combine to create a sensory-shaking experience. Exhibitions change every few months, with current ones presenting the work of Pablo Picasso, Le Douanier Rousseau and the story of "The Little Prince". The whole experience lasts less than an hour, but we strongly advise you to watch it twice from different positions in the hall, so as not to miss anything. Tourists have not yet discovered it, and you are unlikely to encounter long queues. On the street in front of the studio you will find several unpretentious but excellent small restaurants.

ГРАДИНИТЕ НА ПАРИЖ

PARIS GARDENS

Ако обаче жаждата ви за изкуството не е чак толкова ненаситна, и ако ви омръзне да обикаляте по музеи, можете да се посветите на това, което самите парижани обичат повече от всичко: да си вземете кроасан с кафе - или багета със сирене и бутилка вино - и да тръгнете към най-близкия парк. За щастие изборът е почти неограничен - в Париж само по-значимите градини са над 400.

Персоналният ни фаворит е Люксембургската градина (Le Jardin du Luxembourg), създадена от кралица Мария Медичи в средата на XVII век. Върху 225 декара тук ще откриете елегантни алеи, старателно композирани цветни лехи и езера, в които безгрижно плуват патици. Над всичко това доминира дворецът, построен от Мария във флорентински стил. И тук, както и в повечето големи паркове на Париж, традиционните пейки са заменени с подвижни стоманени столове, които спокойно можете да местите, така че да ви е максимално удобно - примерно да съберете два и да се излезнете, отваряйки книжката си. Освен всичко, и туристите тук са несравнимо по-малко, отколкото в далеч по-централно разположената Градина на Тюйлери - най-старата в Париж (1564).

Сред по-малко познатите паркове е т. нар. Швейцарска долина (La Vallée Suisse). Градината, създадена от Жан-Шарл Алфан в края на XIX век, си е чиста илюзия - алпийските "скали" са всъщност от малко по-особен цимент, както и уж гървеният мост. Но илюзията е умело създадена и в резултат получавате 17 декара дива пустош в самото сърце на Париж, на няколко крачки от Шанз-Елизе. През пролетта мястото е просто фантастично с цъфтящите си люляци, лимонови и портокалови дръвчета. Ако искате няколко спокойни часа сред зеленина, ще ви ги предложи и Ботаническата градина (Le Jardin des Plantes) - 280 декара с хиляди екзотични растения от цял свят, увенчани с романтичен лабиринт.

However, if your thirst for art is not so insatiable, and if you get tired of visiting museums, you can devote yourself to what Parisians love most of all: grab a croissant with coffee - or a baguette with cheese and a bottle of wine - and head to the nearest park. Fortunately, the choice is almost unlimited - in Paris alone, the more significant gardens number over 400.

Our personal favourite is the Luxembourg Garden (Le Jardin du Luxembourg), created by Queen Marie de Medici in the mid-17th century. On 225 acres here you will find elegant alleys, carefully composed flower beds and ponds in which ducks swim carefree. Dominating all this is the palace built by Marie in the Florentine style. Here, as in most of the large parks of Paris, the traditional benches have been replaced with movable steel chairs that you can easily move so that you are as comfortable as possible - for example, you can put two together and lie down, opening your book. In addition, there are incomparably fewer tourists here than in the much more centrally located Tuileries Garden - the oldest in Paris (1564).

Among the lesser-known parks is the so-called Swiss Valley (La Vallée Suisse). The garden, created by Jean-Charles Alphand at the end of the 19th century, is a pure illusion - the Alpine "rocks" are actually made of a slightly different cement, as is the supposedly wooden bridge. But the illusion is skillfully created and as a result you get 17 acres of wilderness in the very heart of Paris, a few steps from the Champs-Élysées. In spring, the place is simply fantastic with its blooming lilacs, lemon and orange trees. If you want a few quiet hours among greenery, the Botanical Garden (Le Jardin des Plantes) will offer them to you - 280 acres with thousands of exotic plants from all over the world, crowned with a romantic labyrinth.

ОТ DISNEY ДО МОНЕ FROM DISNEY TO MONET

Благодарение на високоскоростните френски влакове, концепцията за едневни екскурзии в околностите на Париж се разтяга неимоверно в географски план. Съвсем спокойно можете да се качите на експреса и 2 часа по-късно да сте в Бордо, на 600 км, за дегустация на вина. Или в Лондон. В обхвата ви са също някои от близо 300-те ефектни замъка по течението на Лоара, живописното островно абатство Мон-Сен-Мишел, катедралата в Шартр... Но въпреки това огромната част от посетителите на Париж, когато дойде време за едневна екскурзия, се насочват към Марн ла-Вале на трийсетина километра източно от града, където се намира европейският Disneyland.

Напълно разбираме задължителния характер на това посещение за семейства с деца. Но покрай несъмнените достоинства на атракционния парк той има и някои недостатъци: например безобразните цени (подгответе се за поне 75 евро за едневен билет за едната половина от разделения на две парк). И, разбира се, безкрайното чакане. При последното ни посещение, в делничен ден през април, чакането за всяка от различните атракции бе между 25 и 80 минути.

Доста по-евтина и не толкова претърпана алтернатива е паркът Asterix - френският отговор на Disneyland. Той се намира в Ерменонвил, на 35 км северно от града, билетите струват наполовина по-малко, а влакчетата и другите атракции са също толкова интересни.

Ако пък искате да завършите pogodabawcho поклонението пред изкуствата, отидете до Живерни да видите прекрасната градина, създадена от самия Клод Моне. Великият художник се мести тук през 1883 и започва работа по двора на къщата с двете си ръце, като разчита на семена и съвети от страна на хората в селото. По-късно синът му дарява мястото на френската Академия по изящни изкуства, която се грижи да го поддържа в оригиналния вид.

България Ер лети до Париж всеки ден. Най-лесно е да стигнете от летище Шарл Дьо Гол до града с бързия влак RER (около 40 минути)

Thanks to high-speed French trains, the concept of day trips in the Paris area is stretched enormously geographically. You can easily board the express and 2 hours later be in Bordeaux, 600 km away, for wine tasting. Or in London.

You can also visit some of the nearly 300 spectacular castles along the Loire, the picturesque island abbey of Mont Saint-Michel, the cathedral of Chartres... But despite this, the vast majority of visitors to Paris, when it's time for a day trip, head to Marne-la-Vallée, about thirty kilometres east of the city, where the European Disneyland is located.

We completely understand the mandatory nature of this visit for families with children. But along with the undoubted merits of the amusement park, it also has some disadvantages: for example, the outrageous prices (be prepared for at least 75 euros for a one-day ticket for one half of the park). And, of course, the endless wait. On our last visit, on a weekday in April, the wait for each of the various attractions was between 25 and 80 minutes.

A much cheaper and less crowded alternative is Parc Asterix - the French answer to Disneyland. It is located in Ermenonville, 35 km north of the city, tickets cost half as much, and the trains and other attractions are just as interesting.

If you want to properly end your pilgrimage to the arts, go to Giverny to see the wonderful garden created by Claude Monet himself. The great artist moved here in 1883 and began working on the yard of the house with both hands, relying on seeds and advice from the people of the village. Later, his son donated the site to the French Academy of Fine Arts, which takes care to maintain it in its original form.

Bulgaria Air flies to Paris every day. The easiest way to get from Charles De Gaulle Airport to the city is by the RER fast train (about 40 minutes)

6 СЪВЕТА, ЗА ДА ПЪТУВАТЕ БЕЗОПАСНО

"Виждате света. Той е по-фантастичен от всяка мечта", казваше Рей Бредбъри. Да се пътува е една от най-големите радости, и от най-добре изплащащите се инвестиции. Стига, разбира се, да няма непредвидени неприятности. Ето няколко ключови съвета, за да направите пътешествието си колкото е възможно по-безопасно.

ПРОУЧЕТЕ ДЕСТИНАЦИЯТА СИ. Добре е да познавате мястото, където отивате, и да знаете потенциалните рискове. Българското министерство на външните работи поддържа актуална информация за всички държави с препоръки и важни контакти (www.mfa.bg/embassyinfo). Можете да проверите информацията и в аналогичните сайтове на други държави - примерно Великобритания. Имайте винаги под ръка телефоните на спешните служби и на посолството на страната си.

ОСИГУРЕТЕ СИ ВРЪЗКА. В наши дни е евтино и лесно да имате мобилна връзка навсякъде по света, стига телефонът ви да поддържа e-SIM. Има множество мобилни приложения, които ще ви продават различни пакети за всяка дестинация. Изберете някое от проверените, с висока оценка и с голям брой потребители. И се погрижете да имате подръка батерия за зареждане на телефона. В страни като Китай да останеш без телефон, означава да си без пари, навигация и средство за идентификация.

НЕОЧАКВАН БАГАЖ. Опитните пътешественици съветват да носите две малко необичайни вещи в куфара си. Едното е ролка здрав скоч, която може да ви послужи за безброй неща - да залепите обувките си, мрежата за комари, скъсана чанта... Второто е стопер за врата - триъгълно парче дърво или пластмаса, което се слага под вратата и пречи тя да се отвори отвън. Малко допълнителна сигурност не пречи.

ВНИМАНИЕ ЗА ОБУВКИТЕ. Удобрството и сигурността трябва да надделяват над стила, когато става дума за пътешествие. Заложете на здрави маратонки, вместо на сандали или токчета.

НЕ ИЗДАВАЙТЕ КЪДЕ СА ПАРИТЕ. Много градове поставят предупредителни знаци на местата, където действат джебчи. Това често има обратен ефект: хората инстинктивно посягат да потупат портфейла в джоба си, и издават къде държат ценностите си. Дръжте важните си вещи на сигурно и удобно място, близо до вас, ако се наложи да тръгнете по спешност.

ЗАБРАВЕТЕ INSTAGRAM. Естественият стремеж веднага да се похвалим в социалните мрежи, когато пътуваме, е добре да бъде овладян. Крадците ги следят внимателно, за да знаят кога някой отсъства от къщи. Затова изчакайте да се върнете у дома, и тогава споделяйте, колкото искате. ■

6 TIPS FOR SAFE TRAVEL

"See the world. It is more fantastic than any dream," said Ray Bradbury. Traveling is one of the greatest joys, and one of the best-paying investments. As long as, of course, there are no unforeseen troubles. Here are some key tips to make your trip as safe as possible.

RESEARCH YOUR DESTINATION. It is good to know the place you are going to and to be aware of the potential risks. The Bulgarian Ministry of Foreign Affairs maintains up-to-date information for all countries with recommendations and important contacts (www.mfa.bg/embassyinfo). You can also double check the information on similar websites of other countries - for example, the United Kingdom. Always have the emergency services and embassy numbers of your country at hand.

KEEP YOURSELF CONNECTED. These days, it is cheap and easy to have a mobile connection anywhere in the world, as long as your phone supports e-SIM. There are many mobile apps that will sell you different packages for each destination. Choose one that is verified, highly rated and has a large number of users. And make sure you have a battery to charge your phone. In countries like China, being left without a phone means being left without money, navigation and identification.

UNEXPECTED BAGGAGE. Experienced travelers advise carrying two slightly unusual items in your suitcase. One is a roll of duct tape, which can be used for countless things - to fix your shoes, mosquito net, torn bag... The second is a door stopper - a triangular piece of wood or plastic that is placed under the door and prevents it from opening from the outside. A little extra security never hurts.

ATTENTION TO SHOES. Comfort and safety should prevail over style when it comes to traveling. Opt for sturdy sneakers instead of sandals or heels.

DON'T GIVE UP WHERE YOUR MONEY IS. Many cities put up warning signs in areas where pickpockets are active. This often backfires: people instinctively reach for their wallets in their bags and pockets, giving away where they keep their valuables. Keep your important belongings in a safe and convenient place, close to you in case you need to leave in an emergency.

FORGET INSTAGRAM. The natural urge to immediately brag on social media when we travel is a good one to control. Thieves are watching closely to know when someone is away from home. So wait until you get home, and then share as much as you want. ■

The New Face of Sofia's Iconic Landmark

**SOFIA BALKAN
PALACE**

Sofia Balkan Palace Hotel is a luxurious hotel located in the heart of Sofia, the capital city of Bulgaria.

The hotel boasts an impressive combination of modern facilities & timeless elegance, making it a popular choice for both business & leisure travelers. With 241 guest rooms & suites, Sofia Balkan Palace Hotel offers guests a range of accommodation options to suit their needs. The rooms are designed with comfort & style in mind, modern amenities, & stunning views of the city.

Sofia Balkan Palace Hotel is ideally set in close proximity to many of Sofia's top attractions, including the National Palace of Culture, the Alexander Nevsky Cathedral, & the Vitosha Mountain. The hotel's convenient position makes it an excellent choice for guests who wish to explore the city & its surroundings. Nestled in the heart of the Bulgarian capital, Sofia Balkan Palace offers sophisticated ballrooms & meeting rooms for gala dinners, conferences, banquets, engagements and your most important special events. Discover our special collection of venues and experience a luxurious excellence.

www.sofiabalkanpalace.com
5 Sveta Nedelya Square, 1000 Sofia, Bulgaria
T: +359 2 9816541, E: reservation@sofiabalkan.net

DAY OFF: FAMILY TIME

събитие на az-jenata.bg

17.05. | 10:00
HIT MAX МЛАДОСТ

INVESTOR
MEDIA **PRO**

ГЕНЕРАЛЕН ПАРТНЬОР:

ARTEKS

ОСНОВЕН ПАРТНЬОР:

елана
Фонд Менеджмънт

DENTAL CLINIC
PETAR DUCHEV

В ПАРТНЬОРСТВО С:

ХИПЕРМАРКЕТИ
HIT max

shop.
gladen.bg

АПТЕКА **puls.bg**

(НЕ)ГРАФИЧНО ЗА ЛЮДМИЛ ГЕОРГИЕВ

Пламен В. Петров

Живеем в объркано настояще. И това не е лозунг, а реалност, която бележи всекидневието ни. Като тревога, като тъга, като догадка, за което чудния свят на изкуството отдавна ни говори. В това число и графикът Людмил Георгиев, който не просто избира да пристъпи в лабиринта на изкуството, но досущ като в онзи мит за минотавъра, прокарва своята нишка. Нишката на графиката, която да му позволи бягството - от нападащото ни злободневие, от дребнотемията, от скуката. Като в привидна игра, но всъщност добре премислен ход, той присъства на художествената сцена като явление. Само-сътворено, само-съзидано на висока цена, която малцина са склонни да платят.

Иронично-саркастичен, но всъщност тревожно чувствителен, Людмил Георгиев вече няколко десетилетия заявява себе си като съвременен визуален артист, на когото нищо човешко не му е чуждо. Огорченията и неудовлетворението, които следват живеенето ни, са непрестанно по петите му, но за мнозина остава непристъпна способността му да си играе с изкуството на графиката. Като никои друг. Игра, в която графиката е повод за живопис. Но живописиста не като самоцел, а като опит за поезия, защото Людмил Георгиев освен всичко

друго е и поет. Поетът на градините - градини като убежища.

За Людмил Георгиев, показването е съществуване. Прекрачил през прага на своята творческа зрялост, повече от всякога белезите не неизбежно помъдряване започват да личат. Подреждането на изложба не е цел, а спектакъл, за който се подготвя. Подготвя сам себе

си, съмнява се, колебае се. Но не заради оценката в очите на другите, а заради онази своя изначална потребност да бъде искрен. Пред себе си, пред публиката, в изкуството си. И последната изложба на художника, в която той показва най-новите си творби, беше истинско свидетелство за това.

ГАЛЕРИЯ ГРАФИКАРТ – ГРАФИЧНОТО АРТ ПРОСТРАНСТВО НА СОФИЯ

Столичната галерия Графикарт е място, което всеки любител на изкуството трябва да посети задължително. Това е графичното арт пространство на България – място за изложби и събития с фокус върху графиката. Галерията е създадена през 2018 г. от известния график Людмил Георгиев и Мариела Гачевска, управител на фармацевтичната компания Булмар МЛ. В галерия Графикарт изложби са имали известни български и международни графици като Зураб Церетели, Васил Колев, Бранко Николов, Веселин Дамьянов-Вес, Емануела Ковач, Людмил Георгиев, Захари Каменов, Онник Камафилян, Цветан Казанджиев и др.

<https://grafikart.bg>

гр. София, ул. Златовръх № 50

телефон: +359 894 543434

Работно време: Понеделник – Петък
(13:00 - 18:00)

LYUDMIL GEORGIEV, (NON)GRAPHICALLY

Plamen V. Petrov

We live in a confused present. This isn't just a catchphrase, but a reality that marks our everyday life—as anxiety, as sadness, as conjecture—about which the wonderful world of art has long spoken to us. And this includes the work of the graphic artist Lyudmil Georgiev, who not only chooses to step into the labyrinth of art, but just like in the myth of the Minotaur, he lays his own thread. The thread of graphics that will allow him to escape—from the current events assailing us, from petty issues, from boredom. As if ostensibly in a game, but in fact a well-thought-out move, he is a phenomenon on the art scene. Self-made and self-constructed—at a high price that few would be willing to pay. Ironic and sarcastic, but actually alarmingly sensitive, Lyudmil Georgiev has, for several decades now, been declaring himself as a contemporary visual artist to whom nothing human is alien. The bitterness and dissatisfaction that follow us as we live are

GRAFIKART GALLERY - THE GRAPHIC ART SPACE OF SOFIA

The Grafikart Gallery in Sofia is a must-visit place for every art lover. This is the graphic space of Bulgaria - a place for exhibitions and events with a focus on graphic art. The gallery was created in 2018 by the famous graphic designer Lyudmil Georgiev and Mariela Gachevska, manager of the pharmaceutical company Bulmar ML. Famous Bulgarian and international printmakers such as Zurab Tsereteli, Vasil Kolev, Branko Nikolov, Veselin Damyanov-Ves, Emanuela Kovacs, Lyudmil Georgiev, Zahari Kamenov, Onnik Kamafilyan, Tsvetan Kazandjiev, etc. have had exhibitions at the Grafikart Gallery.

gr. Sofia, ul. Zlatovruh № 50

Phone: +359 894 543434

Working hours: Monday - Friday
(13:00 - 18:00)

constantly at his heels, his ability to play with the art of graphics like no one else remains inaccessible many. A game in which graphics is a reason for painting—and painting not as an end in itself, but as an attempt at poetry, because Lyudmil Georgiev is, among other things, a poet. The poet of gardens—gardens as refuges.

For Lyudmil Georgiev, showing is a sacred act. Having crossed the threshold of his creative maturity, more than ever, the signs of inevitable wisdom are beginning to appear. Arranging an exhibition is not a goal, but a spectacle for which he is preparing. He is suspicious of his own self; he has doubts, and he hesitates. Not, however, because of his assessment in the eyes of others, but because of his own primal need to be sincere. Before himself, before his audience, in his art. And the artist's last exhibition, in which he showed his latest works, was a true testament to this.

НАЙ-СЛОЖНИЯТ ЧАСОВНИК В ИСТОРИЯТА

Този шедро̀вър на Vacheron Constantin има 41 усложнения, и е правен 8 години

Complication - тоест усложнение - в света на часовникарите се нарича всяка функция извън стандартните за отмерване на часовете, минутите и секундите. Един добър швейцарски часовник обикновено има поне две-три такива усложнения - примерно за датата, деня от седмицата или хронометър. Но най-новата гордост на Vacheron Constantin има цели 41 усложнения - постижение, което прави това най-сложния ръчен часовник, разработван някога.

Les Cabinotiers Solaria Ultra Grand Complication е разработван в продължение на 8 години и за създаването му са регистрирани 13 нови патента. Има вечен календар, показва не само датата, но и коя седмица поред е, показва втора часова зона, зодиакален календар, фазите на луната и на приливите, точния момент на изгрева и залеза. Има също, за пръв път в историята, карта на звездното небе, която позволява на собственика му да определи кога дадена звезда или съзвездие ще изгрее на нощното небе.

Изцяло новата система на задвижване, наречена Caliber 3655, се състои от шокиращите 1521 ръчно монтирани части, и само нейното изработване е отнело година. Въпреки огромния брой усложнения обаче, часовникът е удивително компактен - 45 мм в диаметър и 14.99 мм дебел. Изработен е от 18-каратово злато и има две лица. Има и собствена мелодия, изпълнявана с четири миниатюрни гонга. Този шедро̀вър е създаден от един-единствен часовникар, но компанията отказва да разкрие името му.

Vacheron Constantin, която отбелязва 270-годишния си юбилей през 2025, е най-старата съществуваща часовникарска фирма в Швейцария. Тя и досега държеше рекордите за най-сложен ръчен часовник с Les Cabinotiers Grand Complication Split-Seconds Chrono Tempo от 2020. Той обаче имаше само 24 усложнения, и бе доста по-голям - 50 мм диаметър и 20 мм дебелина. Абсолютният рекорд на компанията е Berkley Grand Complication с неговите 63 усложнения, но това е джобен часовник, а не ръчен. Колкото до цената на Les Cabinotiers Solaria, фирмата по традиция не я разкрива. Но предишните най-сложни часовници на Vacheron уверено надхвърляха 2 милиона евро, така че тук това е възможната долна граница. ■

THE MOST COMPLICATED WATCH IN HISTORY

This masterpiece by Vacheron Constantin has 41 complications, and took 8 years to make

In the world of watchmakers, a 'complication' is any function outside the standard ones for measuring hours, minutes and seconds. A good Swiss watch usually has at least two or three such complications - for the date, the day of the week or a chronometer. But the latest pride of Vacheron Constantin has a whopping 41 complications - an achievement that makes this the most complicated wristwatch ever developed.

Les Cabinotiers Solaria Ultra Grand Complication was developed for 8 years and 13 new patents were registered for its creation. It has a perpetual calendar, shows not only the date, but also what week it is, a second time zone, a zodiac calendar, the phases of the moon and tides, the exact moment of sunrise and sunset. There is also, for the first time in history, a starry sky map that allows its owner to determine when a particular star or constellation will rise in the night sky.

The all-new movement, called Caliber 3655, consists of a shocking 1,521 hand-assembled parts, and it alone took a year to build. Despite the huge number of complications, however, the watch is surprisingly compact - 45 mm in diameter and 14.99 mm thick. It is made of 18-carat gold and has two faces. It also has its own melody, played by four miniature gongs. This masterpiece was created by a single watchmaker, but the company refuses to reveal his name.

Vacheron Constantin, which celebrates its 270th anniversary in 2025, is the oldest existing watchmaking company in Switzerland. Until now, it held the record for the most complicated wristwatch with the Les Cabinotiers Grand Complication Split-Seconds Chrono Tempo from 2020. However, it only had 24 complications, and was much larger - 50 mm in diameter and 20 mm thick. The company's absolute record is the Berkley Grand Complication with its 63 complications, but this is a pocket watch, not a wristwatch.

As for the price of the Les Cabinotiers Solaria, the company traditionally does not disclose it. But the previous most complicated watches from Vacheron confidently exceeded 2 million euros, so here this is the possible lower limit. ■

BANKING TODAY

събитие на investor.bg

13.05.
INTER EXPO CENTER

INVESTOR
MEDIA **PRO**

ГЕНЕРАЛНИ ПАРТНЬОРИ:

КРАТКА ИСТОРИЯ НА УДОВОЛСТВИЕТО

A BRIEF HISTORY OF PLEASURE

От сладолега и локума до гъвката, най-популярните сладки лакомства имат далеч по-дълбоки корени, отколкото предполагате

From ice cream and Turkish delight to chewing gum, the most popular sweet treats have far deeper roots than you might think

Текст: МАРГАРИТА СПАСОВА / Фотография: iSTOCK
By MARGARITA SPASOVA / Photography iSTOCK

Думата "десерт" буди всевъзможни благоуханни асоциации, но всъщност произлиза от тривиалния френски глагол *desservir*, тоест раздигам масата. "Десерт" наричали всички сладки и солени блюда, които се поднасяли след основното ястие – плодове, сирена и сладкиши. Предполага се, че традицията вечерята да завършва с десерт се заражда в Европа през XIX век, когато търговията със захар процъфтява. Въпреки че сладкарството изкуство е поделено на няколко „географски зони“ и столици, не е трудно да се проследят тенденциите на културен и вкусов обмен между Изтока и Запада. Нека проследим накратко историята на най-популярните сладки удоволствия в наши дни.

The word "dessert" evokes all sorts of fragrant associations, but it actually comes from the trivial French verb *desservir*, which means to clear the table. "Dessert" was the name given to all the sweet and savoury dishes that were served after the main course - fruits, cheeses and pastries. It is assumed that the tradition of ending a dinner with dessert originated in Europe in the 19th century, when the sugar trade was flourishing. Although the art of confectionery is divided into several "geographical zones" and capitals, it is not difficult to trace the trends of cultural and taste exchange between the East and the West. Let's briefly trace the history of the most popular sweet pleasures today.

СЛАДОЛЕДЪТ - ПРЕДИ ХЛАДИЛНИКА

Историята недвусмислено сочи сладоледа като най-популярния изискан десерт в древния свят. В Месопотамия, Китай и Гърция заможните граждани се разхлаждали със сладолед, приготвен от сняг, мед, плодове и орехи. За целта съществували специални хранилища, където се съхранявал събраният през зимата сняг. Персите усъвършенствали рецептата, като добавили розова вода, шафран и препечени местени конци - прототип на кадаифа. Първата машина за сладолед е изобретена в Китай много преди появата на хладилника, а първата европейска рецепта за сладолед е публикувана в английска кулинарна книга през 1718 година. Сладоледът и „крем-содата“ (от ice cream soda) стават любими лакомства на американците през XIX век, когато алкохолът и разхладителните напитки са синоним на порока. Един анекдот разказва, че вафлената фунийка за сладолед се появила през 1904 в Ню Йорк, когато някакъв уличен търговец останал без картонени купич-

ки и се обърнал за помощ към свой колега, продавач на сирийски вафли.

ICE CREAM CAME BEFORE THE FRIDGE

Unambiguously, history considers ice cream the most popular fine dessert in the ancient world. In Mesopotamia, China and Ancient Greece wealthy citizens used to refresh themselves with ice cream made from snow, honey, fruit, and walnuts. For just this purpose, there were special storehouses to keep the snow collected in the winter. The Persians perfected the recipe by adding rosewater, saffron and baked string-shaped dough – the *kadayif* prototype. The first ice cream machine was invented in China long before the advent of the refrigerator, and the first ice cream recipe was published in an English cookbook in 1718. Ice cream and ice cream soda became America's favourite treats in the 19th century, when alcohol and soft drinks were synonymous with vice. According to an anecdote, the waffle ice cream cone was created in New York, in 1904, when a street vendor ran out of cardboard bowls and asked a colleague, selling Syrian waffles, for help.

ШОКОЛАДЪТ И МАИТЕ

Откриването на шоколада се приписва на Христофор Колумб, макар че не друг, а знаменитият конкистадор Ернан Кортес донесе в Испания какаовите зърна и рецептата за приготвянето на шоколад. Централноамериканските народи, като майте и ацтеките, почитали диворастящото какаово дърво в продължение на хилядолетия, използвали зърната като своеобразна валута и приготвяли от тях силна, горчива напитка, подправена само с чили. Ацтеките вярвали, че напитката е източник на богатство, смелост и сила, тъй като растението било гар от върховния бог, пернатия змей Кетцалкоатл. Силният тръпчив вкус не се понаравил особено на аристократите в испанския двор, затова добавили захар и ароматни подправки. Днес напитката почти е запазила своето оригинално име – ксocolatl (горчива течност), а научното название на какаовите зърна Theobroma Cacao означава „храна на боговете“. Подобно на повечето екзотични подправки

и продукти, шоколадът първоначално се използвал предимно за медицински цели, за лечение на любовна немощ и меланхолия.

CHOCOLATE AND THE MAYANS

The discovery of chocolate is attributed to Christopher Columbus, however the famous conquistador Hernan Cortes brought cocoa beans and the recipe for chocolate back to Spain. The Mayans worshiped the wild-growing cocoa tree even before the time of Christ, used the beans as a currency, and prepared a strong, bitter drink spiced only with chili peppers. The Aztecs believed the beverage was a source of wealth, courage and strength as the plant was a gift from the supreme god – the feathered serpent Quetzalcoatl. The strong tart taste wasn't popular among the aristocrats in the Spanish court, so they added sugar and aromatic spices. Today, the drink has almost preserved its original name – xocolatl (bitter water), and the scientific name of the cocoa beans Theobroma Cacao, which means “cocoa, food of the gods.” Like most exotic spices and

products, initially chocolate was primarily used for medicinal purposes, to treat love, impotence and melancholy.

ОТ МАРЦИПАНА ДО ЛОКУМА

На немски думата марципан означава „мартенски хляб“ - аристократичен десерт от стрити бадеми и пудра захар, на който са посветени няколко музея в Европа. Легендата разказва, че италианците измислили марципан през X век, когато реколтата на всички зърнени култури била напълно съсипана от някаква болест и единствено бадемките насаждения дали добър урожай. Според друга версия сицилианците наследили рецептата от сарацините.

Ориенталският произход на локума не буди съмнения. В древността, когато захарта била рядкост, подобни специалитети стрували по-скъпо от златото. Арабите им приписвали магическа сила и им давали поетични, често еротични названия. Първите рецепти за рахат-локум, приготвян от плодов сок, розова вода, мед, стрити бадеми и нишесте, са отпреди няколко хиляди години. Халвата се появила през V век преди Христа в Персия и се приготвяла от захар, ядки и корен от сапонария. По-късно се появяват разновидности на основата на маслодайна семена като сусам, слънчоглед и мак, стафида и шира. Нуга приготвяли от захарен сироп с яйчен белтък, захаросани плодове и ядки, ванилия и лимонови кори, и единствено за празненствата на падишаха.

MARZIPAN AND TURKISH DELIGHT

In German the word marzipan means “March bread” - an aristocratic kind of dessert made of grated almonds and powdered sugar. There are even a few museums in Europe dedicated to marzipan. As legend has it, the Italians invented marzipan in the 10th century when all of the cereal crops harvests were completely ruined by a disease and only almond trees survived. According to another version, the Sicilians inherited the recipe from the Saracens, whereas the Spanish claim that the original dessert was brought by the Moors.

There is no doubt, however, over the oriental roots of turkish delight. In ancient times, when sugar was scarce, Eastern specialties cost more than gold. The Arabs ascribed them magical powers and gave them poetic, often erotic names. The early recipes, several thousand years old, of Turkish delight were made from fruit juice, rosewater, honey, ground almonds, and starch. ►

► Baklava was made with honey and various nuts. Halva appeared in the 5th century B.C. in Iran and was made from sugar, nuts and soapwort root. Later, there were varieties based on oilseeds, such as sesame, sunflower and poppy, raisins, and grape must. Nougat was made from sugar syrup with egg whites, sugared fruit and nuts, vanilla and lemon peels, and was reserved only for the Sultan's celebrations.

СУПАТА, КОЯТО СТАНА ТИРАМИСУ

Тирамису е несъмнено най-известният италиански десерт. Названието се превежда приблизително като „вдигни ме на върха“ и съгласно официалната версия описва приповдигнатото настрояние, което обзема похапващия. Знаменитият десерт се зародил почти случайно в края на XVII век в Северна Италия, когато тосканският херцог Козимо III di Медичи решил да посети Сиена. Решени да смят изискания гост, местните сладкари проявили фантазия и приготвили невиджано блюдо, което нарекли *zuppa del duca*, „супата на херцога“. Но десертът получил своето съвременно име благодарение на венецианските куртизанки, които забелязали неговото специфично свойство да повдига настроението и тонуса на техните покровители. Макар да присъства в менюто на всяка достойна сладкарница по света, истинско тирамису можете да опитате само на Апенинския полуостров, с автентично сметаново маскарпоне, ефирни бишкоти савоярди, вино марсала, пресни яйца и ароматно кафе. Италиански корени има и уж френският макарон - изобретен в един манастир на Апенините още през IX век и донесен в Париж от Катерина Медичи.

THE SOUP THAT TURNED INTO TIRAMISU

This is definitely the most famous Italian dessert. The name translates roughly as “pick me up” and describes the cheerful mood that overwhelms the person eating it. The fine dessert was created almost accidentally in the late 17th century in Northern Italy when Cosimo III de' Medici, Grand Duke of Tuscany, decided to visit Siena. Determined to amaze the distinguished guest, local confectioners were imaginative and made an unprecedented dish, called *zuppa del duca*, the “duke's soup.” However, the dessert got its modern name thanks to Venetian courtesans who noticed its specific ability to uplift their patrons' mood and energy. Although it's included on the menu of any worthy pastry shop around the world, you can taste real tiramisu only on the Ital-

ian Peninsula, with authentic cream mascarpone, airy ladyfingers Savoiardi, Marsala wine, fresh eggs, and an aromatic coffee.

ЕКЛЕРИ И КРЕМ БРЮЛЕ

Французите може и да се огорчат, че им отнехме макарона. Но френските корени на еклера са неоспорими. Малък, въздушен и невероятно вкусен, с пълнеж от маслен крем и шоколадова глазура, еклерът покорява сърцата на гастрономите по целия свят. Името на сладкиша означава мълния - метафора на светкавичната бързина, с която трябва да се приготвя. Еклерът възниква в края на XVIII век под вещите ръце на френския сладкар Мари-Антоан Карем, наричан „краля на готвачите“.

В превод от френски *crème brûlée* означава „загоряла сметана“. Класическият десерт представлява сгъстена на тих огън сметана с коричка от карамел. В Испания съществува подобен десерт, известен като каталунски крем или крем „Свети Йосиф“, като единстве-

ната разлика е, че се приготвя от конгензирано, сгъстено мляко. Французите обаче са уверени, че брълето е измислено от Франсоа Меселяно, придворен готвач на Орлеанския херцог, който публикува рецептата в своята кулинарна книга, издадена през 1691 година.

ECLAIRS AND CRÈME BRÛLÉE

The French roots of the éclair are undeniable. Small, airy and incredibly delicious, filled with butter cream and chocolate icing, the éclair conquered the gourmands' hearts all over the world. The name of the dessert means lightning – a metaphor for the lightning speed at which it must be prepared. The éclair was created in the late 18th century under the skillful hands of French pastry chef Marie-Antoine Careme, called “king of chefs and chef of kings.” In the 19th century the éclair gained tremendous popularity, and in 1884 the original recipe appeared in cookbooks. From French, *crème brûlée* means “burnt cream.” The classic dessert is thickened cream cooked over low heat, with caramel

crust. In Spain there's a similar kind of dessert, known as crema Catalana or San Joseph; the only difference is that it's made of condensed, thickened milk. The French, however, believe that crème br l e was invented by Francois Massialot, court chef of the Duke of Orleans, who included the recipe in his cookbook, published in 1691.

ЩРУДЕЛЪТ

Утрините гори в най-малкото австрийско градец са пропити с уханье на ябълки и канела... прецизни сладкари пекаят щрудел, който да подслади сутрешното кафе на местните жители. Името означава „вихър, водовъртеж“ и описва отлично спиралата от хилядолитно място с нежен плодov пълнеж. Класическият щрудел обикновено е с ябълки (apfelstrudel), но вишневият също заслужава внимание. Сладкишът получава названието си през XVIII век, макар че австрийските кулinari започват да приготвят прототипа през 1696 година, а рецептата се пази в Градската

библиотека на Виена. Кулинарните изследователи твърдят, че сладкишът произхожда от Византия, но добил популярност през управлението на Хабсбургите и бързо завладял позиции в цяла Централна и Югоизточна Европа.

STRUDEL

Even in the smallest Austrian town, the mornings are saturated with the smell of apples and cinnamon... precise bakers make strudel to sweeten the morning coffee for the local residents. The name means “eddy, whirlpool” and perfectly describes the spiral of the thousand leaves dough with a soft fruit filling. The classic strudel is usually made with apples (apfelstrudel), but the sour cherry one is also worthy of attention. The pastry got its name in the 18th century, even though Austrian chefs started making the prototype in 1696 and the recipe is housed in the Vienna Public Library. Culinary researchers claim that the pastry comes from Byzantium, but gained popularity during the reign of the House of the Habsburg and quickly gained popularity across Central and South-East Europe.

ПЛЕБЕЙСКАТА ДЪВКА

Има и много други истории на знаменити десерти: торта Сахер, Банофи пай, гулсе де лече. Но на финала ще се спрем на... дъвката! Историята на американското лакомство, което завладява следвоенна Европа и надминава по продажби всяко друго сладкарско изделие, започва от прочутия мексикански генерал Антонио де Санта Ана. Като изгнаник в Ню Йорк след Мексиканската революция, той донесъл със себе си 250 kg чикъл – смола, добивана от виреещото в пустинята Юкатан дърво саподила. Замислената търговска сделка не се увенчала с успех, а междувремево генералът бил помилван и се върнал в Мексико, оставяйки стока на своя американски партньор Томас Адамс, който започнал да продава нарязаната на тънки ивици смола като заместител на аптечната дъвка. Конкурентите надушили пазарната ниша и започнали да добавят към масата глюкоза и мента. Някой си Ригли инвестирал част от огромните печалби от продажбите си в рекламна кампания. Съвсем скоро цяла Америка дъвчела ароматните лентички. А със стъпването на американските части на Стария континент през 1917, дъвката превзела консервативното небе на европейците и продължила своето шествие по света.

THE HUMBLE CHEWING GUM

Even though the history of such famous desserts like the Sachertorte, the cult Banoffee Pie and the Argentinian dulce de leche are no less fascinating, we'll pay attention to ... chewing gum! The history of the American treat that conquered postwar Europe and outsold any other confectionery, states that for a little over a century the renowned General Antonio de Santa Anna, who at that time was exiled in New York after the Mexican Revolution, brought back 250 kg of chicle – resin, derived from the sapodilla tree that grew in the Yucatan desert.

The planned trade deal wasn't successful and meanwhile, the general was pardoned and returned to Mexico, leaving the goods with his American partner Thomas Adams. He started selling resin cut into thin strips as a substitute to the pharmacy gum. Competitors got wind of the market niche and started adding glucose and mint to the paste. A certain Mr. Wrigley invested some of the huge profits from his sales in an advertising campaign. Really soon the entire country was chewing the flavored strips. When US forces set foot on the Old Continent in 1917, chewing gum conquered the conservative palates of the Europeans and continued its journey throughout the world. ■

КОШМАРЪТ НА ДРАКУЛА

Най-добрите кухни са немислими без чесъна, а здравословните му свойства са известни още от древността. Защо тогава продължава да ни е неловко, когато го ядем?

Текст ЯСЕН БОЙЧЕВ / Фотогарафия iSTOCK

Вкусът му е в основата на всички най-прочути световни кухни. Здравословните му свойства са такива, че присъства в народните медицини от Аляска до Африка. И въпреки това продължаваме да изпитваме странна гузност, когато посегнем към него.

БЕЗ ЧЕСЪМ МНОГО ЯСТИЯ от европейската кухня (особено от средиземноморската и балканската) изцяло биха загубили своя вкус и очарование. Неговият остър, пикантен аромат е съществена част и от азиатските кухни – от Близкия до най-далечния Изток. Невъзможно е също да си представим италианската кулинария без него, домати и босилек. Присъствието му е универсално – участва в салати, супи и готвени ястия, сосове,

маринати, туршии. Единствено в десертите няма чесън, вероятно защото той винаги е бил и етичен проблем, т.е. с него може да се започне, но някак не върви да се завърши обяд или вечеря. Податлив е на различни технологични обработки – може да се яде суров, да се готви и да се Маринова. В някои азиатски кухни предлагат и един много особен черен чесън. Той ферментира по специална технология, което променя не само цвета, но и вкуса и умножава някои полезни за здравето свойства.

ПРОИЗХОДЪТ НА ЧЕСЪНА не е категорично установен. В диво състояние не е познат, поради което се приема, че е продукт на култивиращи човешки практики (т.нар. у нас "див чесън", или левурда, е свършено друго растение, б. р.). Смята

се, че е произхожда от Азия и оттам е разпространен по всички краища на света.

Според митологичните представи на повечето индоевропейски народи на тази луковича винаги са приписвани някакви магически свойства. Вярвало се е, че отблъсква зли сили, караконджоли, вампири и болести. Смятан е за мощен апотропей, талисман, поради което често се среща в различни етнографски ритуали. На Бъдни вечер в православните страни задължително на трапезата трябва да има чесън. Нестинарите понякога танцуват върху жарава с нанизани чесън в ръка. Вярвало се е, че ако човек носи скилидки в пазвата си, става недосегаем за всякакви нечисти сили като самовили и бродници. През Средновековието чесънът е смятан за магически лек срещу чумните епидемии. ►

Ипотечен кредит

ДОМ за теб

- Ниска лихва, без скрити такси и условия
- Безплатна имуществена застраховка

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

*5050
www.ccbank.bg

► **НО МАКАР ДА Е УПОТРЕБЯВАН** още от най-дълбока древност, отношението към него в повечето култури винаги е било сложно и някак двусмислено - хем бил харесван, хем бил смятан за някак непристоен.

Според Херодот старите египтяни дори прекалявали с него. В медицинския папирус „Еберс“, съставен преди 3500 години, са споменати 22 различни приложения. В изворите от онова време са споменати и „лучено-чеснови бунтове“ сред работниците на пирамидите. Не им давали достатъчно лук и чесън. Иначе казано, чесънът е бил и социален проблем.

Гърците и римляните също ядели доста чесън, но това не им е пречело да се отнасят високомерно и подигравателно към околните народи тъкмо заради употребата на този зарзават. Явно още тогава той се е превърнал в етичен проблем. Според гръцки автори траките хапвали здравата чесън, защото в страната им било стужено.

В Гърция не допускали в храмовете на Афродита лица с дъх на чесън, но в същото време вярвали, че той пропъжда зли духове и често поставяли скилидки в муски против уроки и разни болести. В Рим достъпът до храма на Кибела бил забранен за всеки, който малко преди това е ял чесън.

СПОРЕД ПЛИНИЙ СТАРИ той имал силата да пропъжда змии и да предпазва от лудост. Хипократ го препоръчвал при пневмонии и за лечение на гнојни рани. Широко е застъпен в рецептите на Диоскорид и Клавдий Гален. Смятало се е, че помага при ухапване от куче или змия, както и при екзема и проказа. В медицинските практики на Аюрведа е смятан за мощен естествен антибиотик. Впрочем това негово свойство е признато и от модерната медицина. В един от епогите на Хораций чесънът е споменат като най-злотворна храна, замесена в някои мрачни събития от гръцката митология като магиите на Медея и смъртта на Херкулес. През Средновековието освен всичко друго е бил особено популярен и като афродизиак.

В различни лековници от онова време той се препоръчва при астма, треска, глести, а също против красота и разни други болести, включително пърхот и косопад. Заради присъствието му в бита чесънът не би могъл да остане и извън културата. Неговите глави и стръкове често се срещат в средновековната християнска иконография, факт, който може да се тълкува в две посоки - той е храна на простолюдието, но е също така чиста и почтена храна, поради което художни-

ците не се свенят да го поставят пред Христос на трапезата в изображенията на Тайната вечеря.

ОБЯСНЕНИЕТО ЗА ДВОЙНСТВЕНОТО ОТНОШЕНИЕ към чесъна изглежда е свързано с химическия му състав. В него има различни серни съединения (меркаптани), на които се дължи специфичната му остра миризма. Но на сяра, както е известно, мирише и подземният свят, пъкълът. В същото време чесновите скилидки имат силно бактерицидно действие и убиват болестотворните микроби. Затова хората още от древността са били разгвоени в отношението си към него - хем го носят в пазвите си срещу болести и зли сили, хем се смущават от серния му дъх.

Модерната медицина има напълно рационални обяснения за профилактичните и лечебни свойства на чесъна и го предлага в различни форми - на таблетки, прахчета, екстракти. Скилидките имат високо съдържание на витамините А, В и С, а също селен, калций, магнезий, желязо, мед, цинк и йод. Общо 400 активни вещества мърдат под чесновите люспи. Поради което често се препоръчва като универсално средство срещу най-различни болести. Най-баналната му употреба е за профилактика срещу настинки и грип през зимните месеци. Високото съдържание на йод го прави предпочитан при забо-

лявания на щитовидната жлеза. Предпазва артериите от втвърдяване, което го прави добро средство при високо кръвно налягане и атеросклероза. Заради веществото алицин той е мощно пратиовъзпалително и антибактериално средство.

А СЪДЪРЖАНИЕТО НА ВИТАМИН В6 обяснява веселия нрав на онези, които са трайно привързани към него. Заради високото съдържание на селен е ценен и като козметично средство. Ако към всичко това добавим и факта, че гони комарите през лятото, картината на ползите от чесъна става още по-изчерпателна.

Ето защо в интернет е пълно с рецепти срещу най-различни болести, в които основно се разчита на чесън. Добре е да се знае, че скилидките са най-ефективни, когато се ягат на гладно.

В повечето светски общества чесновият дъх минава за много лош тон, което е меко казано лицемерно, след като на чесъна се възлагат толкова големи надежди. Но има и места, където миризливият зарзават е източник на особен вид кокетство.

В Сан Франциско има ресторант с гордото име „Смрадливата роза“ (The Stinking rose). В менюто всички ястия са от чесън или подправени с чесън. В листа са включени над сто неща. Има и чеснов сладолед за десерт. Ако имате път натам, може да се отбиете. Без да се срамувате. ■

180 DEGREES

Kabakum | Varna | Bulgaria

Luxury Seaside Properties for Sale

Learn more +359 888 323 432
www.my-home.bg

DRACULA'S NIGHTMARE

The best cuisines are unthinkable without garlic, and its health benefits have been used since antiquity. Then why do we feel uncomfortable when eating it?

By YASEN BOYCHEV / Photography ISTOCK

It is the root of nearly all famous cuisines around the world. Its health benefits are so great that it is in traditional medicine ranging from Alaska to Africa. Yet, we keep feeling strangely guilty when we reach for it.

WITHOUT GARLIC, MANY EUROPEAN dishes (especially Mediterranean and Balkan) would lose their taste and charm. Its sharp, spicy flavor is an essential part of Asian cuisines – from the Middle to the Far East.

It's also impossible to imagine Italian gastronomy without it, along with tomatoes and basil. Its presence is universal – in salads, soups, sauces, marinades, and pickles. Desserts are the only dishes without garlic, probably because it's always been an ethical dilemma; i.e. we can start with it, but somehow it is not okay to end lunch or dinner with it. It is multi-functional and can be eaten raw, cooked or marinated.

In some Asian cuisines they offer a very special black garlic. It ferments using a special method, which changes not only the colour, but also the taste, and increases some of its health benefits.

THE ORIGIN OF GARLIC has yet to be determined. Wild garlic is, in fact, not wild and it is assumed that it is a product of cultivation (the so-called wild garlic, or ramsoms, is a completely different plant, see editorial note). It is thought to have originated in Asia and has spread all over the world.

According to mythological understanding of

most Indo-European people, this bulb has always been associated with magical properties. It was believed that it warded off evil spirits, bugbears, vampires, and diseases. Considered a powerful apotropaic and a lucky charm, it's often found in various ethnographic rituals. On Christmas Eve in Orthodox countries garlic is a must on the table. Fire dancers sometimes dance on embers with garlic braids in hand. It was believed that if a person carries cloves of garlic in their bosom, they become immune to any evil spirits such as nymphs and witches. During the Middle Ages, garlic was considered a magical cure against the plague.

EVEN THOUGH IT HAS BEEN USED since ancient times, in most cultures the attitude toward garlic has always been complex and somewhat ambiguous – it's been both liked and considered indecent.

According to Herodotus, ancient Egyptians even had too much of it. There were 22 different uses mentioned in the medical papyrus "Ebers," compiled 3,500 years ago. The 'onion-garlic rebellions' among the pyramid workers were also mentioned in the sources from that time. They didn't get enough onions and garlic. In other words, garlic was a social issue.

Greeks and Romans also ate quite a lot of garlic, but it didn't prevent them from looking down on and mocking the nations around them, mostly because they used the vegetable. Apparently, even then it turned into an ethical problem.

According to Greek authors, Thracians used to eat a lot of garlic because their country was cold. People with garlic breath weren't allowed inside the temples of Aphrodite in Greece, but at the same time it used to ward off evil spirits and they often placed cloves in amulets against evil eyes and several diseases. In Rome, the access to the temple of Cybele was denied to everyone who had just eaten garlic.

ACCORDING TO PLINY THE ELDER, it had the power to banish snakes and protect against madness. Hippocrates recommended it against pneumonia and for the treatment of festering wounds. It was widely used in Dioscorid and Claudius Galen's prescriptions. It was thought to help treat dog or snake bites, as well as eczema and leprosy. It's considered a powerful natural antibiotic in Ayurvedic medical practices. In fact, its power has been acknowledged by modern medicine.

In one of the Horace Epodes, garlic was mentioned as the deadliest food that was used during various dark events from Greek mythology, such as Medea's spells and the death of Hercules. During the Middle Ages, among other things, it was especially popular as an aphrodisiac. In various medicinal books from that time it's recommended in the treatment of asthma, fever, tapeworms, and also against scabies and various diseases, including dandruff and hair loss.

Due to its presence in everyday life, garlic

couldn't be left out of the culture.

Its heads and stalks are often found in medieval Christian iconography – a fact that can be interpreted in two ways – it's the food of the common people, but it's also a pure and natural food, which is why artists aren't ashamed to put it in front of Christ on the table in the "Last Supper."

THE EXPLANATION OF THE DUAL ATTITUDE toward garlic seems to be related to its chemical composition. There are various sulfur compounds (mercaptans), responsible for the specific pungent odor. As we understand, the underworld, hell, also smells of sulfur. At the same time, garlic cloves have strong bactericidal activity and kill disease-causing germs. That's why people have been on the fence about it since antiquity – it fights against diseases and evil spirits, but they are embarrassed by their sulfur breath.

Modern medicine has a perfectly rational explanation for the preventative and healing properties of garlic and offers it in various forms – pills, sachets, extracts. Cloves have high levels of vitamins A, B and C, but also selenium, calcium, magnesium, iron, copper, zinc, and iodine. A total of 400 active substances live under garlic's skin, which is why it's often recommended as a universal cure for various diseases. It is used in the prevention of colds and the flu dur-

In one of the Horace Epodes, garlic was mentioned as the deadliest food that was used during various dark events from Greek mythology, such as Medea's spells and the death of Hercules. During the Middle Ages, among other things, it was especially popular as an aphrodisiac

ing the winter months. The high iodine content makes it a preferable cure for thyroid gland disorders. It prevents against arterial hardening, which makes it a good remedy for high blood pressure and atherosclerosis. Because of the allicin substance, it's a powerful antiseptic and antibacterial agent.

THE LEVEL OF VITAMIN B6 explains the cheerful nature of those who are regularly eating it. Due to its high selenium content, it's also valued in cosmetics. If we add the fact that it keeps mosquitoes away in the summer, the picture of the benefits of garlic becomes even more complete.

This is why the Internet is full of recipes that use garlic to fight various diseases. It's also good to keep in mind that the cloves are most effective when eaten on empty stomach.

In most secular societies, garlic breath is considered very bad manners, which is, to put it mildly, hypocritical, since people put such high hopes on garlic. However, there are places where the stinky vegetable is a source of a special kind of coquetry. In San Francisco there's a restaurant proudly named The Stinking Rose. All dishes on the menu are prepared with garlic or are seasoned with garlic. The list includes over 100 items. There is even garlic ice cream for dessert. If you happen to be there, you can stop by without feeling embarrassed. ■

BULGARIA - SOFIA

Two restaurants serving traditional national dishes and live folk music

HADJIDRAGANOVITE IZBITE
www.izbite.com

HADJIDRAGANOVITE KASHTI
www.kashtite.com

Hadjidragans restaurants take you on a culinary journey through time without leaving the capital. Two restaurants in the heart of Sofia function as museums, with original exhibits donated by old Bulgarian families. Thousands of household items from ancient Bulgarian villages will be brought to life before your eyes, together with stunning

costumes, painted carts, a weaving loom, and more. Come and sample some traditional Bulgarian dishes including oven roasted lamb, chicken in an egg, banitsa and shopska salad. Choose one of the two restaurants, relax, savour your meal, and take comfort in the knowledge that you have just passed by a number of Bulgaria's most exciting sights.

ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕЪР

Всички пътници на „България Еър“ имат право на превоз на безплатен ръчен багаж 10 кг + дамска чанта/лаптоп в салона, а в зависимост от избраната класа и тарифа и на регистриран багаж (в багажника на самолета). Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на „България Еър“ които трябва да имате предвид. Авиокомпания „България Еър“ спазва системата PIECE CONCEPT, базирана на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage 10 kg + personal item/laptop, as well depending on the chosen class of service and fare to a checked baggage (in the luggage compartment of the airplane). Baggage transportation on regular flights is based on some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider. Bulgaria Air baggage policy complies with the **PIECE CONCEPT** system based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

ПРЕВОЗ НА БЕЗПЛАТЕН БАГАЖ В ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕЪР

Всички пътници на България Еър имат право на превоз на безплатен ръчен багаж в салона и регистриран багаж /в багажника на самолета/, в зависимост от избраната тарифа. Безплатните норми за брой и тегло на багажа могат да бъдат различни, в зависимост от класата на пътуване /бизнес или икономична/, както и от тарифата, по която е издаден билета. Превозът на багаж по редовните линии е съобразен и с някои общи правила и политиката на България Еър, които трябва да имате предвид.

ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВОЗ НА БАГАЖ ПО ПОЛЕТИ, ИЗПЪЛНЯВАНИ ОТ БЪЛГАРИЯ ЕЪР

Авиокомпания България Еър въвежда по линиите си правила за превоз на багаж за билети, издадени след 2 май 2011г. Системата PIECE CONCEPT е базирана на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

ТАРИФИ БЕЗ РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен само ръчен багаж, има право да превози в кабината на самолета безплатен багаж, както следва:

Класа на обслужване – икономична класа

Набор на безплатен багаж - 1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)* и 1 дамска чанта/лаптоп.

**Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/. При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Солун, Атина, Родос, Корфу или Хераклион) регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg или телефон +359 2 40 20 400.*

ТАКСИ ЗА БАГАЖ

Първи брой регистриран багаж до 23 кг и до 158 см*:

Такса 30 EUR – Тел Авив (30 USD), Лондон (30 GBP), Магдуг, Малага, Палма де Майорка, Барселона, Лисабон, Амстердам, Брюксел, Париж (Шарл дьо Гол), Москва (Шерметиево)

Такса 20 EUR – Франкфурт, Берлин, Цюрих (20 CHF), Прага, Виена, Рим-Фiumicino, Милано, Ларнака, Родос, Хераклион, Корфу, Атина

Такса 15 EUR – Варна, Бургас

> В случай на по-тежък, по-обемен или допълнителен чекиран багаж се прилагат стандартните условия на България Еър.

> Регистриран багаж може да бъде закупен преди полет на летище или чрез издателя на билета.

> Сумата, доплатена за регистриран багаж за билети, издадени по тарифа без регистриран багаж, не подлежи на възстановяване.

> Притежанието на карти CCB Club, карта Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и България Еър, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен чекиран багаж по тарифа без багаж.

**Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l+h+w/.*

При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Солун, Атина, Родос, Корфу или Хераклион) регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg или телефон +359 2 40 20 400.

ТАРИФИ С РЕГИСТРИРАН БАГАЖ

Всеки пътник, закупил билет по тарифа с включен регистриран багаж, има право да превози в багажниците на самолета безплатен багаж, както следва:

ПО МЕЖДУНАРОДНИ И ВЪТРЕШНИ ЛИНИИ

КЛАСА НА ОБСЛУЖВАНЕ – БИЗНЕС КЛАСА

Норма на безплатен багаж - 2 броя ръчен багаж с общо тегло до 15 кг. (размери 55x40x23см всеки) и 1 дамска чанта/лаптоп, 2 броя регистриран багаж, до 32кг и до 158 см* всеки

BAGGAGE ALLOWANCE ON BULGARIA AIR FLIGHTS

All passengers of Bulgaria Air are entitled to free carriage of cabin baggage and checked baggage (in the luggage compartment of the airplane) depending on the chosen fare. Free allowances for pieces and weight of baggage may vary depending on the travel class (business or economy) and the fare on which the ticket has been issued. Baggage transportation on regular lines also conforms to some general rules and the policy of Bulgaria Air, which you should consider.

BAGGAGE POLICY ON FLIGHTS OPERATED BY BULGARIA AIR

Bulgaria Air introduces rules for baggage carriage on its destinations for all tickets, issued after May 2, 2011. The PIECE CONCEPT system is based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

FARES WITHOUT CHECKED BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a fare that includes only a hand baggage carriage, is allowed to transport in the cabin free baggage allowance as follows:

Class of service – Economy class

Allowance for free of charge baggage - 1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23cm (total length up to 118 cm)* and 1 personal item/laptop bag.

Fees for checked baggage carriage:

First piece of checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*:

Fee 30 EUR - Tel Aviv (30 USD), London (30 GBP), Madrid, Palma de Mallorca, Barcelona, Lisbon, Amsterdam, Brussels, Paris (Charles de Gaulle), Moscow (Shermetievo)

Fee 20 EUR - Frankfurt, Berlin, Zurich (20 CHF), Prague, Vienna, Rome-Fiumicino, Milan, Larnaca, Rhodes, Heraklion, Corfu, Athens

Fee 15 EUR - Varna, Burgas

> In case of heavier, above volumes or additional piece of checked baggage, the standard conditions of Bulgaria Air apply.

> Checked baggage can be purchased before the flight at the airport or through the issuer of the ticket.

> The amount paid for checked baggage for tickets issued at a fare without checked baggage is non-refundable.

> Possession of CCB Club card, Visa Platinum card from CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and FLY MORE gold card does not entitle free checked baggage on tariff without baggage.

**The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/.*

When traveling from any of the Greek destinations (Thessaloniki, Athens, Rhodes, Corfu or Heraklion) checked baggage or oversize baggage can be requested only through the ticket issuer or through the Customer Service Center by email at callfb@air.bg or phone +359 2 40 20 400.

FARES WITH CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger who bought a ticket in a fares that includes checked baggage, is allowed to transport in the luggage compartment of the airplane free baggage allowance as follows:

INTERNATIONAL AND DOMESTIC FLIGHTS

CLASS OF SERVICE - BUSINESS CLASS

2 pieces hand baggage with a total weight up to 15 kg (dimensions 55x40x23cm each) and 1 personal item/laptop bag, 2 pieces checked baggage, up to 32kg and 158 cm* each.

CLASS OF SERVICE - ECONOMY CLASS

1 piece hand baggage up to 10 kg and dimensions 55x40x23 cm (total length up to 118 cm)* and 1 personal item/laptop bag, 1 piece checked baggage up to 23 kg and up to 158 cm*.

**The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage /l+h+w/.*

When traveling from any of the Greek destinations (Thessaloniki, Athens, Rhodes, Corfu or

КЛАСА НА ОБСЛУЖВАНЕ – ИКОНОМИЧНА КЛАСА

Норма на безплатен багаж - 1 брой ръчен багаж до 10 кг и размери 55x40x23 см (сумарна дължина до 118 см)* и 1 дамска чанта/лаптоп, 1 брой регистриран до 23 кг и до 158 см*

ИЗКЛЮЧЕНИЯ

Златна карта FLY MORE - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

За билети заплатени с карта VISA Platinum от ЦКБ - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

За билети заплатени с кобрандирана карта България Еър и ЦКБ - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

За членове на програмата „CCB Club“ - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки**

Моряци - 2 броя по 23 кг и до 158 см* всеки***

Бебета от 0-2 години - В случай, че тарифата, по която е издаден билета на възрастният, придружаващ бебето, позволява 1 брой чекиран багаж до 23 кг, то бебето има право на 1 брой чекиран багаж до 10 кг. Превозът на бебешки колички се извършва безплатно, но те следва задължително да се предават и получават непосредствено при качване/слизване на/от самолета. Авиокомпанията не носи отговорност за щети в резултат на транспортиране по багажните ленти в случай, че количката не е предадена/получена на/от самолета.

***Сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа /l +h+w/. Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане. Трети багаж се таксува по таксата за трети свръхбагаж.**

**** Ако билетите Ви са заплатени в сайта на компанията, както и в случаите на: притежание на златна карта FLY MORE, членство в програмата CCB Club, или за билети, заплатени с кобрандирана карта от ЦКБ и България Еър или карта Visa Platinum от ЦКБ, е необходимо да се свържете с нас на тел +359 2 4020 400 или на е-мейл callfb@air.bg за преиздаване на билета с право на 2 броя безплатен багаж.**

***** За да се възползвате от условията ни за превоз на моряци е необходимо билета да бъде издаден в по специална моряшка тарифа. За повече информация и резервация можете да се обърнете към Центъра за обслужване на клиенти на тел +359 2 4020 400 или на е-мейл callfb@air.bg, бората на авиокомпанията в страната и чужбина, както и чрез агентската мрежа.**

Притежанието на карти CCB Club, Visa Platinum от ЦКБ, кобрандирана карта от ЦКБ и България Еър, както и златна карта FLY MORE не дава право на безплатен допълнителен чекиран багаж по тарифа без багаж.

Правото на два броя багаж за притежатели на златна карта FLY MORE и CCB Club и за билети, заплатени с кобрандирана карта България Еър и ЦКБ, както и карта Visa Platinum от ЦКБ, е само за полети, при които опериращ превозвач е авиокомпания България Еър.

ТАКСИ ЗА СВРЪХБАГАЖ - МЕЖДУНАРОДНИ ЛИНИИ

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг – цена 50 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдуг, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 60 EUR.

За големина на багажа между 158 см* и 203 см* - цена 70 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдуг, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 80 EUR.

За големина на багажа между 203 см* и 280 см* - цена 100 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдуг, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 120 EUR.

Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см* - цена 50 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдуг, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 60 EUR

Допълнителна бройка – трети багаж до 23 кг до 158 см* - цена 100 EUR

За следните дестинации: Лисабон, Магдуг, Малага, Палма де Майорка, Тел Авив*, Москва, Санкт Петербург, Амстердам, Париж, Лондон* и Барселона таксата е в размер на 120 EUR.

***За пътуване от Лондон посочените тарифи са съответно в GBP и от Тел Авив в USD.**

При пътуване от някоя от гръцките дестинации (Солун, Атина, Родос, Корфу или Хераклион) допълнителен регистриран багаж или свръхбагаж може да бъде заявен само чрез издателя на билета или през Центъра за обслужване на клиенти по имейл на callfb@air.bg или телефон +359 2 40 20 400.

ТАКСИ ЗА СВРЪХБАГАЖ - ВЪТРЕШНИ ЛИНИИ

За тегло на багажа между 23 кг и 32 кг – 15 EUR.

За големина на багажа между 158 см* и 203 см* - 40 EUR.

За големина на багажа между 203 см* и 280 см* - 60 EUR.

Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг до 158 см* - 30 EUR.

Допълнителна бройка – трети багаж до 23 кг до 158 см* - 60 EUR.

Багаж с тегло над 32 кг може да се превозва само като карго.

В случай, че билетът дава право на безплатен превоз на два броя регистриран багаж, а пътникът превозва три броя регистриран багаж – третият багаж е в категория „Допълнителна бройка- трети багаж до 23кг до 158 см“.

За повече информация относно всички видове специален багаж, моля посетете интернет страницата на България Еър www.air.bg.

Heraklion) checked baggage or oversize baggage can be requested only through the ticket issuer or through the Customer Service Center by email at callfb@air.bg or phone +359 2 40 20 400.

EXCEPTIONS

Gold card FLY MORE - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For tickets paid with VISA Platinum card by CCBank - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For tickets paid with co-branded card Bulgaria Air / CCBank - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each**

For members of the 'CCB Club' programme- free checked-in baggage - 2 pieces of 23 kg.

Third piece is charged as third excess baggage**

Seamen - 2 pieces of 23 kg and up to 158 cm each***

Infants 0-2 years of age - If the fare of the ticket of the adult who is accompanying the baby allows 1 piece checked baggage up to 23 kg, the baby is entitled to 1 piece checked baggage up to 10 kg.

Transportation of baby carriages is free of charge, but it is mandatory to hand them over/to receive them immediately before embarkation / disembarkation of the aircraft.

The aviation company shall not be responsible for damages resulting from transportation on baggage belts, in case the carriage has not been handed over/received at the aircraft.

*** The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.**

**** If your tickets are paid in the company's website, as well as in the cases of: possession of gold card FLY MORE, membership in CCB Club, or tickets paid with co-branded card from CCB and Bulgaria Air or Visa Platinum card from CCB you need to contact us by phone +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg to reissue the ticket entitled to free 2 pieces of luggage.**

***** In order to take advantage of our conditions for the transportation of seamen, the ticket must be issued at a special seaman fare. For more information and reservations, please contact the Customer Service Center at +359 2 4020 400 or e-mail callfb@air.bg, any of the Bulgaria Air offices or through the travel agent network.**

Possession of card CCB Club, Visa Platinum CCB, co-branded card from CCB and Bulgaria Air, and Gold Card FLY MORE does not entitle the additional free checked baggage on tariff without luggage.

The right to two pieces of luggage for holders of Gold Card FLY MORE and CCB Club and tickets paid with co-branded card CCB and Bulgaria Air and Visa Platinum card from CCB is only on flights where the operating carrier is Bulgaria Air.

EXCESS BAGGAGE FEES – INTERNATIONAL FLIGHTS

Baggage weight between 23 kg and 32 kg – 50 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 60.

For luggage sizes between 158** cm and 203 cm** - 70 EUR

For the following destinations: Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 80

For baggage size between 203 **cm and 280 cm** - 100 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 120

Extra piece – second bag up to 23 kg x 158 cm** - 50 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 60

Extra piece – third bag up to 23 kg x 158 cm** - 100 EUR

For the following destinations Lisbon, Madrid, Malaga, Palma de Mallorca, Tel Aviv*, Moscow, St. Petersburg, Amsterdam, Paris, London* and Barcelona the fee is EUR 120

*** For travel from London these fares are respectively in GBP and from Tel Aviv in USD.**

****The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.**

EXCESS BAGGAGE FEES – DOMESTIC FLIGHTS

Baggage weight between 23 kg and 32 kg – 15 euros

Baggage dimensions between 158 cm* and 203 cm* – 40 euros

Baggage dimensions between 203 cm* and 280 cm* – 60 euros

Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm* – 30 euros

Extra piece – third bag up to 23 kg up to 158 cm* – 60 euros

Baggage with weight over 32 kg may only be carried as cargo.

In case the ticket entitles a free carriage of 2 pieces of checked baggage and the passenger carries 3 pieces of checked baggage - the third luggage is in the category " Extra piece – second bag up to 23 kg up to 158 cm**".

***The maximum allowed volume is the sum of the external length, height and width of the baggage/l+h+w/. The passenger may carry more than the free of charge baggage allowance for an additional fee. Third piece is charged as third excess baggage.**

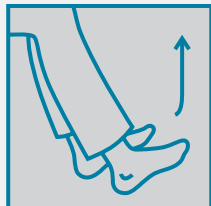
For more information please check Bulgaria Air's website www.air.bg.

ГОТОВИ ЗА ПОЛЕТ

Предлагаме ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно.

FIT TO FLY

These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight. Perform each move with steady, even breathing.

ХОДИЛА

10 пъти

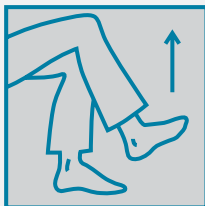
Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

ГЛЕЗЕНИ

15 пъти

Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

КОЛЕНЕ

30 пъти

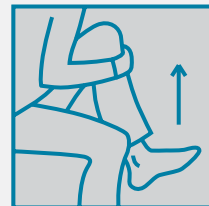
Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

РАМЕНЕ

5 пъти

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

КРАКА

10 пъти

Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Задръжте така 15 секунди.

ГРЪБ И РЪЦЕ

15 пъти

Поставете и гвете стъпала на пода и стегнете корема. Навеждайте се напред, докато ръцете Ви не опрат пръстите на краката.

FEET

10 times

Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

ANKLES

15 times

Rotate your foot – first in one direction and then the other.

KNEES

30 times

Raise your legs, tensing the muscles in your thighs.

SHOULDERS

5 times

With your hands on your thighs, rotate your shoulders in a circular motion.

LEGS

10 times

Bend forward slightly. Wrap your hands around one knee and raise it to your chest. Hold for 15 seconds. Repeat with the other knee.

BACK AND ARMS

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

ДА СЕ ЛЕТИ НЕ Е СТРАШНО

Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности. Екипажът на Вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит. Самолетите на „България Еър“ са с безупречна поддръжка и могат да устоят на всякаква турбулентция.

Опитайте да се отпуснете – вдишвайте дълбоко през носа и задържайте въздуха няколко секунди, преди да го издишате.

RELAX!

Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives. The crew in control of the plane is highly trained and experienced. Bulgaria Air aircrafts are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence.

Try to relax – breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly.

ПО ВРЕМЕ НА ПОЛЕТ

Усещате болка в ушите? Запушете носа, затворете устата и започнете да преглъщате или да се опитвате да изкарате въздуха, без да отваряте уста. Дъвченето на дъвка също помага.

Стимулирайте кръвообращението си, като се разходите по пътеката в самолета. Избягвайте да седите с кръстосани крака, защото това може да ограничи кръвообращението. Може да се почувствате по-удобно, ако свалите обувките. Пийте повече вода и по-малко алкохол, чай или кафе.

DURING THE FLIGHT

Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum.

Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching. Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation. Removing your shoes may provide you with more comfort. Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee.

КАК ДА СЕ ПРИСПОСОБИМ ПО-БЪРЗО КЪМ ЧАСОВИТЕ РАЗЛИКИ

Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата Ви дестинация, като вечерта преди полета си легнете един час по-рано или по-късно.

Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета. Яжте богати на протеин храни в подходящи за новата часова зона отрязъци от нощието.

Когато пристигнете на избраната от Вас дестинация, направете си кратка разходка. Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина.

REDUCING JETLAG

Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later.

Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol. Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone.

At your destination, take light exercise – such as a walk. Spend at least 30 minutes in daylight.

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

„България Ер“ Ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността Ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с които може да се запознаете, докато почивате и се наслаждавате на полета с „България Ер“.

ВАШЕТО ЗДРАВЕ

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди заминаване. Аптеките могат да Ви предложат лекар-ства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар, когото са най-подходящи за Вас.

ВАШИЯТ БАГАЖ

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма Ви. Да седнеш в креслото уморен и загъхан, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще Ви трябва по време на полета.

СРОКЪТ ЗА ЯВЯВАНЕ НА ЛЕТИЩЕТО

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оставете си достатъчно време за формалности, пазаруване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летището.

ВАШАТА СИГУРНОСТ

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазвайте. Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж. Не оставайте багажа си без надзор. Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния Ви багаж, летищните служби за сигурност ще Ви забранят да ги качите в самолета.

ВАШИЯТ РЪЧЕН БАГАЖ

Сложете тежките предмети под седалката пред Вас, а леките – в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно – ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

ПУШЕНЕТО

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички полети на „България Ер“. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в тоалетните, които са оборудвани с датчици за дим.

УПЪТВАНИЯТА ЗА БЕЗОПАСНОСТ

Преди заминаване и пристигане кабинният състав на „България Ер“ ще Ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за Вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в жоба на седалката пред Вас.

КАБИНЕН ЕКИПАЖ

Кабинният екипаж на „България Ер“ се грижи да Ви обслужва отлично и да осигурява безопасността му всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото Ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги уведомявате за потребностите си.

ПРИ ПРИСТИГАНЕ

Пазете багажните си купони, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flight deck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

YOUR HEALTH

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always to consult a doctor to determine which are suitable for you.

YOUR LUGGAGE

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

YOUR CHECK IN DEADLINE

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to check-in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport and from destination to destination. Please, inform yourself well in advance to avoid delays/cancellations.

YOUR SECURITY

Do read and follow the security requirements. Do not agree to carry other people's items with you. Never leave your luggage unattended. Store personal knives, scissors and other sharp objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do not, airport security staff will stop you taking them aboard in your cabin luggage.

YOUR HAND LUGGAGE

Please store heavy items underneath the seat in front of you. Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please ensure you do not block access to the emergency exits, and do not block the aisle. Please open the overhead lockers with caution: items there may have become disturbed and may fall onto the seats below.

SMOKING

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are non-smoking and cabin crew are under strict instructions to monitor observance. Please do not smoke in the lavatories; they are equipped with smoke sensors.

THE SAFETY BRIEFING

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a moment to watch their demonstration. Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in the seat pocket in front of you.

YOUR CABIN CREW

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you with top class inflight service and ensure your safety at all times. Please do not hesitate to use the overhead attendant call button and share comments or request service from your flight attendant.

AT THE DESTINATION AIRPORT

Have your luggage identification tags ready to help you find your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation with the weather and environment of your destination.

От 6 ноември 2006 г. в Европейския съюз са в сила нови мерки за сигурност, които ограничават количеството течности в ръчния багаж. Те трябва да са в самостоятелни опаковки до 100 мл. Всяка и общо до 1 л, поставени в самозапечатващ се прозрачен плик, който подлежи на проверка от служителите по сигурността. Ограниченията се отнасят за следните течности: вода, напитки, супи, сиропи, аромове, кремове, лосиони, гелове, парфюми, дезодоранти, спрейове, паста за зъби, пена за бръснене и не включват медикаменти и бебешки храни за ползване по време на пътуването, но те подлежат на проверка.

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля, консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

Уважаеми пътници,

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004 г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или изглежда възможно да се причини нараняване. Сред забранените предмети са:

всякакви видове огнестрелно оръжие / катапулти и харпуни / имитации на огнестрелно оръжие, в това число детски изграчки /оръжейни части, с изключение на уреди за телескопично виждане / пожарозасителни / електрошокери уреди / бравди, секири, сатери, томахапки / лъкове, къси копия / всякакви заострени метални предмети, които могат да послужат за нараняване / ножове, независимо от предназначението им /саби, мечове / бръсначи, скалпели / ножици, с режеща част, по-дълга от 6 см / бормашини, отвертки, клещи, чукове / кърпи за лег / всички видове спортни стикове, бухалки, щетки и тояги / всички видове оборудване за бойни спортове / амунizioni, гранати, мини, военни експлозиви / детонатори / газ и газови контейнери / всякакви пиротехнически средства / хлор, парализиращи спрейове, сълзотворен газ / терпентин, разрестител и аерозолна боя / напитки с над 70% съдържание на алкохол.

From November 6, 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre). The restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels, perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be presented at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information.

Dear passengers,

In keeping with European Commission Regulation № 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

all types of firearms / catapults and harpoons / replica or imitation firearms, toy guns /component parts of firearms (excluding telescopic sighting devices) / fire extinguishers / stun or shocking devices / axes, hatchets, meat cleavers, machetes / arrows and darts / any type of sharpened metal objects, which could cause injury / all types of knives / sabers, swords / open razors and blades, scalpels / scissors with blades more than 6 cm in length / drills, screwdrivers, crowbars, hammers / ice skates / any type of sport bats, clubs, / sticks or paddles / any martial arts equipment / ammunition, grenades, mines, explosives and explosive devices / detonators / gas and gas containers / any pyrotechnics / chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas / turpentine and paint thinner, aerosol spray paint / alcoholic beverages exceeding 70% by volume.

Защото знаем, че те са част от Вашето семейство – възползвайте се от услугата ни за превоз на домашни любимци!

При превоза на домашни любимци в пътническата кабина /PETC/ максималното допустимо тегло на животното и клетката е 8 кг, а размерите на клетката 48 x 35 x 22 см. За услугата се заплаща такса от 60 евро в посока.

При превоз на домашни любимци в багажното отделение /AVIH/ няма ограничение в теглото

на животното, а максималните размери на клетката са 110 x 65 x 70 см. При общо тегло до 32 кг се заплаща такса 100 евро, а над 32 кг – 140 евро в посока. Превозът на домашни любимци задължително подлежи на потвърждение от Авиакомпанията.

Могат да бъдат превозвани само кучета и котки, като единствено го и от Великобритания не се предлага услугата превоз на животни.

Бойните и опасни породи се приемат за превоз само като карго.

Пътниците, които желаят да пътуват с домашен любимец (куче или котка), предварително трябва да се запознаят с инструкциите за превоз на домашни любимци на авиакомпанията на www.air.bg и да спазват всички условия на регламент 576/2013. Регламентът е задължителен за всички страни членки на ЕС. По време на check-in документите на любимеца, ще бъдат обстойно проверени. Паспортият трябва да отговаря на общоприетия международен образец.

Because we know they are part of your family – take advantage of our service for animal transportation!

When transporting pets in the passenger cabin /PETC/ the maximum weight of the animal and the cage is up to 8 kg and the maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm. A fee of EUR 60 per direction applies.

When transporting pets in the luggage compartment /AVIH/ there are no limitations in the weight of the animal. The maximum dimensions of the

container are 110 x 65 x 70 cm.

At the weight of the animal and container up to 32 kg, a fee of EUR 100 per direction applies, if the weight is over 32 kg – EUR 140 per direction applies.

Pets' transportation is a subject to compulsory confirmation from the Airline.

Only dogs and cats are accepted for transport. Animal transportation to and from Great Britain is not allowed.

The fighting and dangerous breeds are accepted for carriage

only as cargo.

Passengers willing to travel with a pet (dog or a cat), should get acquainted in advance with the airline's instructions for traveling with pets on www.air.bg as well as to observe and follow all the conditions of Regulation 576/2013. The regulation is mandatory for all EU member countries. During check-in the pet's documents will be thoroughly checked. The passport must comply with the generally accepted international model.

Upgrade до бизнес класа, за да е перфектно

„България Еър“ Ви дава възможност да повишите комфорта на своето пътуване благодарение на услугата Upgrade до бизнес класа.

Upgrade може да бъде закупен от 24 часа до 40 минути преди излитане, при наличие на свободни места. Освен удобство и комфорт, услугата Ви носи още редица предимства

като приоритетни чекиране и качване в самолета, допълнителен багаж, достъп до бизнес салоните на летищата и бизнес класа кетъринг. Ако сте член на програма FLY MORE, печелите и повече точки.

Важно е да се отбележи, че при полет с прекачване трябва да се спази разрешението за превоз на багаж и на другия превозвач. Съветваме Ви да заявите UPGRADE минимум 2 часа преди излитане на полета от София, за да се насладите и на кетъринга като част от

всичките предимства. Таксата за услугата Upgrade е 50 евро* в посока по вътрешни линии и 100 евро* в посока по международни линии.

Можете да закупите Upgrade чрез Центъра за обслужване на клиенти на тел.: +(359) 2 40 20 400 или по e-mail на callfb@air.bg, както и в офисите на „България Еър“, чрез издателя на билета или на летището преди полет.

*За отсечката Лондон – София таксата е 100 паунда.

Upgrade to business class to be perfect

Bulgaria Air gives you the opportunity to increase the comfort of your trip with the Upgrade to the business class service.

The Upgrade may be purchased from 24 hours to 40 minutes before scheduled departure in case of availability.

By choosing it you get not only comfort and convenience, but also

priority check-in and boarding in the airplane, additional baggage, access to airport business lounges and business class catering. If you are a member of our frequent flyer program FLY MORE, you earn more points as well.

Please note that in case of a connecting flight, the luggage permit of the other carrier must be checked and observed with.

We also advise you to request UPGRADE at least 2 hours before the departure from Sofia in order

to enjoy catering as part of all the benefits of the service. The Upgrade fee is EUR 50 in direction for domestic flights and EUR 100 in direction for all international flights.

Upgrade can be purchased at our Customer Service Center: +(359) 2 40 20 400 or via e-mail: callFB@air.bg, and also in the Bulgaria Air offices, through the ticket issuer or at the airport before the flight.

Добавете повече удобство към Вашето пътуване!

Как? Като запазите своето място с допълнително пространство и повече комфорт срещу такса от 20 евро на посока, или изберете своето предпочитано място, близо до изхода, срещу такса от 10 евро на посока. Услугата е налична за директните полети, изпълнявани от авиакомпанията. Сега можете с повече пространство и комфорт са разположени на 3 ред и аварийен изход, а тези на 4 ред

можете да резервирате като предпочитани, поради близостта им до изхода и възможността бързо да се отправите към крайната точка или трансферния си пункт. Можете да заявите и заплатите своето място чрез Центъра за обслужване на клиенти на тел.: +(359) 2 40 20 400 или по e-mail на callfb@air.bg, както и в офисите на „България Еър“, чрез издателя на билета и на летището преди полета. Съветваме Ви да заявите услугата предварително, за да си гарантирате налично

място и да спестите време на летището. Следва да се има предвид, че има пътници, които не могат да бъдат настанявани на аварийни изходи, например хора с физически, психически и слухови увреждания, възрастни хора, деца и бебета (със или без придружител) и пътници с наднормено тегло.

** За Тел Авив таксата е в шатски долара, за Лондон в паунда, за Цюрих в швейцарски франка.*

Travel even more comfortable

Bulgaria Air gives you the opportunity to guarantee more in-flight comfort! How? Just book your seat with extra space and more comfort for 20 EUR per flight or book your preferred seat near the exit f for 10 EUR per flight. The service is available for all direct flights operated by Bulgaria Air. Seats with extra space are located on the 3rd row and emergency exit, while those at 4th row can be booked as a

preferred due to their proximity to the exit point and the availability they provide for the passenger to head straight to his final destination or transfer point. You can request and prepay your seat by contacting our Customer Service Center at +(359) 2 40 20 400 or via e-mail: callfb@air.bg, as well as in the Bulgaria Air's offices, through the ticket issuer and at the airport prior the flight. We recommend you to request the service in advance to make sure we have an available seat

for you and to save time at the airport. It should be considered that here are passengers who cannot be seated in an emergency exit row (some of the seats with extra leg space are situated next to these exits) such as people with physical, mental and hearing impairments and limitations, elderly people, children and babies (including unaccompanied minors (UMNR) and overweight passengers.

** For Tel Aviv the fee is in USD, for London in GBP, for Zurich in CHF*

Пътуване на деца без придружител

Доверете се на услугата на „България Еър“ за превоз на непридружени деца и бъдете спокойни за своето дете по време на полет!

• За деца на възраст между 3 и 5 г. осигуряваме ескорт – стюард, който да посрещне детето от изпращача на отправното летище, да го придружи по време на всички летищни процедури до качване в самолета, да се погрижи лично за спокойното му пътуване и да го предаде на посрещача при пристигане. За детето се заплаща пълната тарифа без детско намаляние, плюс 50%

от еднопосочната тарифа в М класа и двупосочни летищни такси за стюарда-придружител.

• За деца между 5 и 11 г. се осигурява служител, който да посрещне детето от изпращача на отправното летище, както и такъв, който да го предаде на посрещача при пристигане. За детето се заплаща пълната тарифа без детско намаляние, плюс УМ такса в размер на 50 евро на отсечка за международни полети и 30 евро за вътрешни полети. За София – Лондон таксата е 60 евро, а за Лондон – София е 60 паунда.

• По желание на родителите, деца от 12 до 18 г. могат също да се възползват от услугата

срещу заплащане на УМ таксата. На тях се предоставя същата услуга като за деца между 5 и 11 г. За да се възползвате от услугата, е необходимо да отправите запитването си поне 2 седмици преди полета на callfb@air.bg.

Детето Ви задължително трябва да носи със себе си валиден паспорт.

Една стюаргеса може да придружава две деца от едно семейство – братя и сестри, които пътуват заедно. За тях се заплаща една УМ такса.

Unaccompanied minors flying

Trust the Bulgaria Air service for unaccompanied minors and let them flying without any worries!

• For children between 3 and 5 years old we provide an escort – flight attendant who will pick up the child from the person who is escorting him/her at the departure airport, will be next to the child during all airport procedures until boarding the plane, personally take care of the child's safe journey during the flight and will hand him/her over to the welcoming person at the arrival airport. The full ticket fare is payable for the child (without a child's discount), plus 50% of the

one-way fare in the M class and two-way airport taxes for the escort flight attendant.

• For children between 5 and 11 years old a staff member is provided to welcome the child from the escorting person at the departure airport, as well as a person to hand him over to the welcoming person at the arrival airport. The full ticket fare is payable for the child (without a child's discount), plus a UM fee of EUR 50 in direction for international flights and EUR 30 in direction for domestic flights. For Sofia – London the fee is EUR 60 and for London – Sofia is GBP 60.

• Per parents request, children between 12 and 18 years old could also take advantage of

the service, against payment of the UM fee. They are provided the same service as for children between 5 and 11 years of age.

In order to take advantage of the service, you should make your inquiry at least two weeks prior the flight at callfb@air.bg

Your child must carry a valid passport with him/her. One flight attendant can accompany two children from the same family – brothers and sisters who travel together. For them is paid a single UM fee.

THE FACE OF

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

Airbus A220-300

Airbus A220-100

Airbus A320-214

Airbus A320-214

Airbus A319-112

Boeing 737-300

Embraer 190-100

CODESHARE PARTNERS

Codeshare partnerships are an integral part of Bulgaria Air route portfolio. They enable the airline to provide its customers more frequencies to a particular destination as well as to widen its destinations list at facilitated booking procedure.

IBERIA

SOFIA – MADRID
MADRID – LAS PALMAS / TENERIFE

QATAR
AIRWAYS الخطوط الجوية القطرية

Sofia – Doha / Bucharest / Varna / Burgas

AEGEAN

A STAR ALLIANCE MEMBER

SOFIA – ATHENS / LARNACA / VARNA / BURGAS
ATHENS – BEYRUT / TEL AVIV / EREVAN / NICE / TBILISI
LARNACA – TEL AVIV

AirSERBIA

SOFIA – BELGRADE / TEL AVIV / LARNACA / VARNA
BELGRADE – GENEVA

AIRFRANCE

SOFIA – PARIS / VARNA
PARIS – NICE / LYON / BORDEAUX

KLM

SOFIA – AMSTERDAM

ITA
AIRWAYS

SOFIA – ROME / MILAN / VARNA / BURGAS
ROME – MILAN / TURIN / FLORENCE / GENOA / NAPLES /
PIZA / VENICE / BOLOGNA / TRIEST / VERONA / CATANIA /
BARI / PALERMO / LAMECIA TERME / BRINDIZI / REGGIO
CALABRIA / MADRID / BARCELONA / AMSTERDAM /
LONDON / PARIS / BRUSSELS / PRAGUE / GENEVA /
MALTA

TAROM
ROMANIAN AIR TRANSPORT

VARNA/BURGAS – SOFIA – BUCHAREST

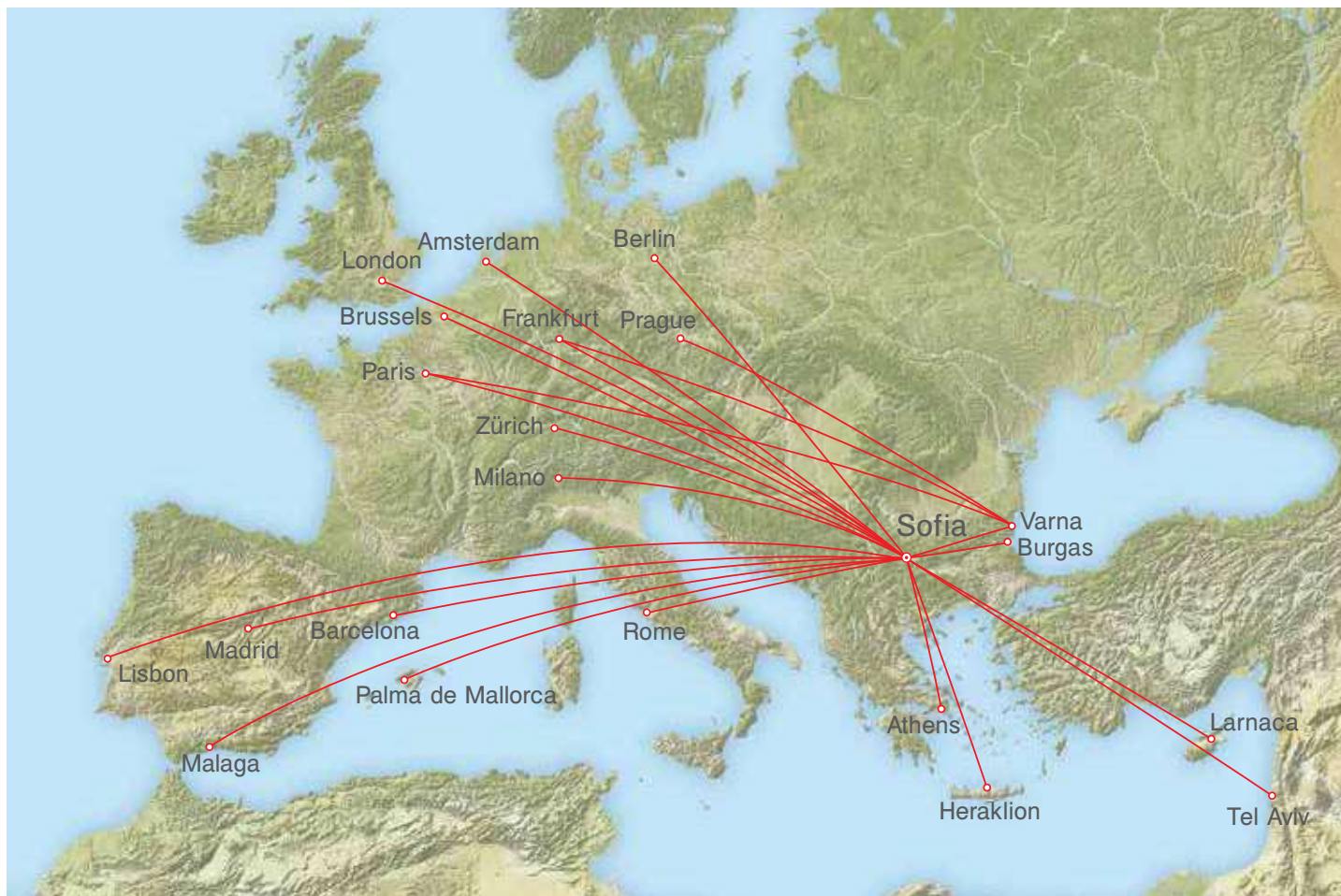
airBaltic

VARNA/ BURGAS/ SOFIA – RIGA
RIGA – OSLO/STOCKHOLM/COPENHAGEN/HELSINKI

AZERBAIJAN
AIRLINES

SOFIA – BAKU

Дестинации Destinations

CODESHARE PARTNERS

Code share партньорството позволява на авиокомпаниите да предлагат на своите пътници повече полети до дадената дестинация при облекчена процедура за резервация, както на собствените полети, така и на полетите на партньора по маршрута.

The Code share partnership enables airlines to provide for their valuable customers more frequencies to each particular destination at facilitating booking procedure, on every own operated or marketing flight en route.

SPA PARTNERS

Special prorate agreement е сред основните търговски договори, предоставящ на партньорските авиокомпани изключителната възможност да увеличат броя на предлаганите дестинации през даден пункт и да отговорят на търсенето на клиентите с приемливи цени.

The Special prorate agreement is among the basic commercial agreements, giving partner airlines a significant opportunity to enlarge number of global beyond destinations offered in response to customer demands at reasonable prices.

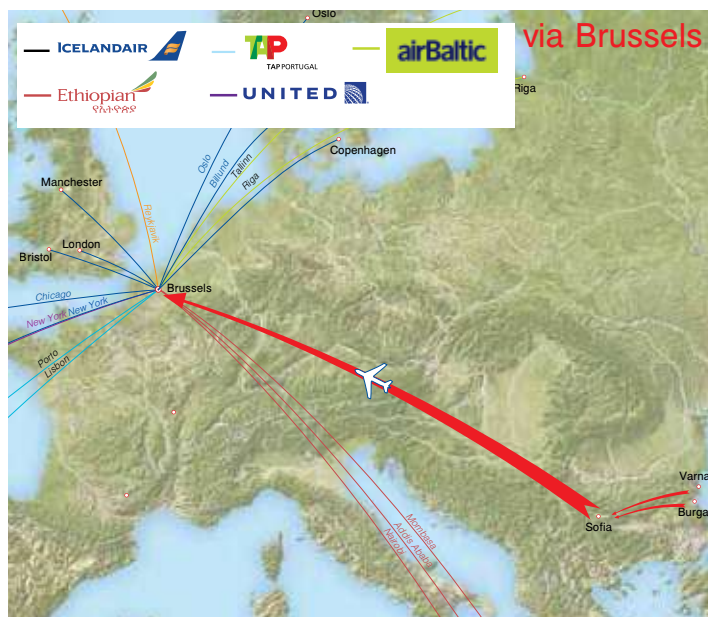
INTERLINE PARTNERS:

Interline agreement позволява взаимното признаване на билетите и по този начин съществено допринася за това двете авиокомпани да могат да предлагат продукта на партньора по редовни линии.

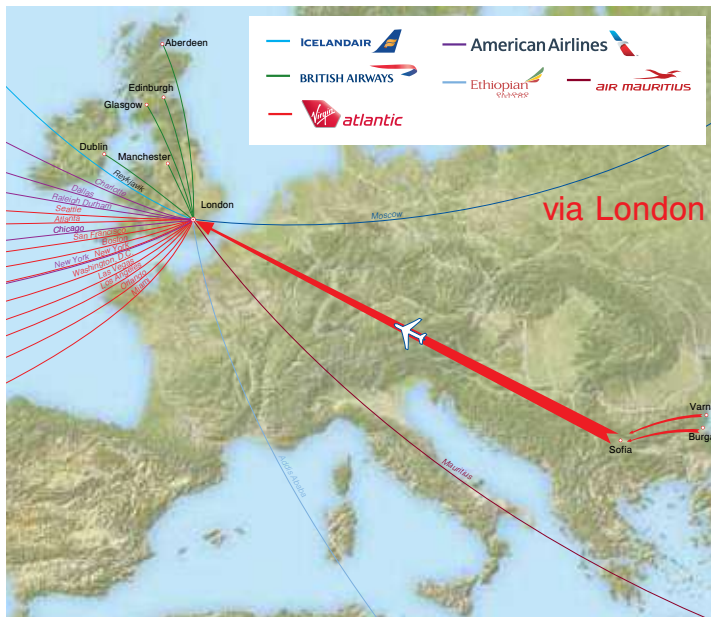
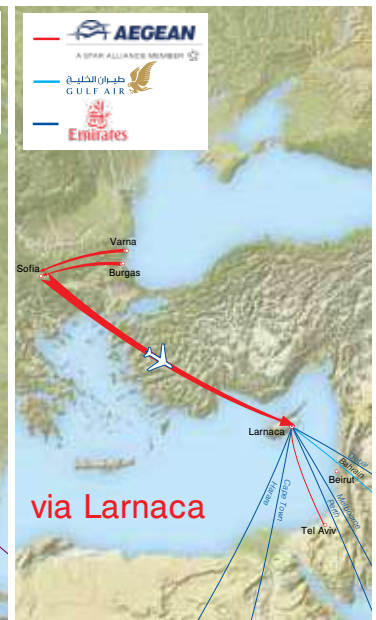
The Interline agreement permits the acceptance of each other's airtickets and that way contributes significantly both airlines to be able to offer customers reciprocally their product on schedule services.

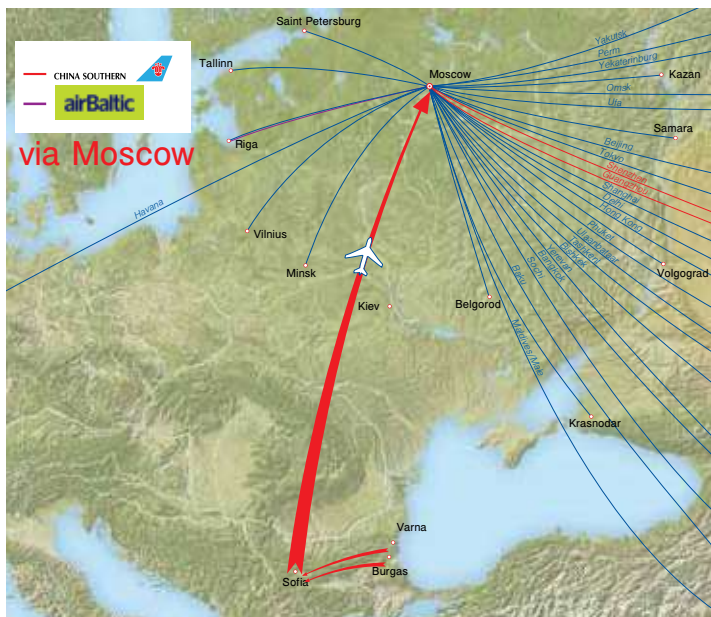
Летете до Всяка точка на света с България Еър и партньори.
Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

Летете до всяка точка на света с България Еър и партньори.

Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

БЪЛГАРИЯ ЕЪР: Къде га ни намеруме?

BULGARIA AIR: Where to find us?

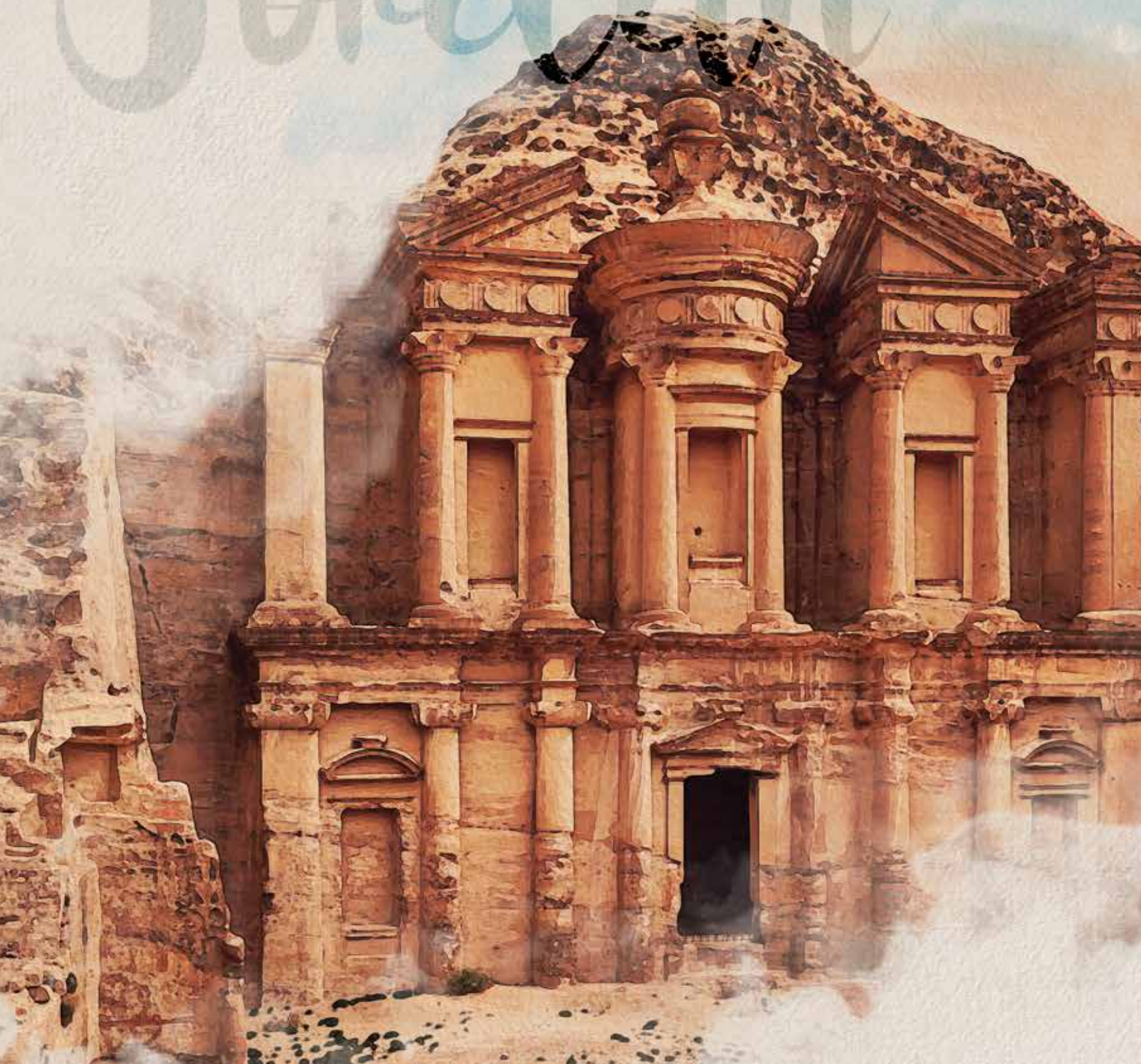
SOF BOJ VAR 	Customer Service Center 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Every day 08:00-20:00 Local Time</i>	phone: +359 2 402 04 00 e-mail: callFB@air.bg www.air.bg
	Head office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i>	fax: +359 2 984 02 03 e-mail: office@air.bg www.air.bg
	Sofia City Office 2 Ivan Vazov Street <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00 - 17:30 Local time</i>	phone: +359 2 402 03 93 e-mail: tickets1@air.bg www.air.bg
	FLY MORE Office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 Every day: 9:00 a.m. to 5:00 p.m. (lunch break - 12:00 p.m. to 1:00 p.m.)	+359 2 984 02 96 e-mail: flymore@air.bg www.air.bg
	Varna Airport Office Varna Airport Terminal 2, Departures <i>Working hours: Opens 2 hours prior</i> <i>to scheduled departure</i>	phone: +359 52 573 321 fax: +359 52 501 039 e-mail: varna@air.bg www.air.bg
	Varna City Office 55, 8-mi primorski polk blvd <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00 - 17:00 Local time</i> (lunch break: 12:30 p.m. - 1:30 p.m.)	phone: +359 52 651 101 e-mail: varna_city@air.bg www.air.bg
	Shumen City office <i>Shumen, Patleyna 10 str.</i> <i>Monday-Friday: 09:00-17:00</i>	phone: +359 887 84 01 71 e-mail: shumen@air.bg www.air.bg
BER 	Germany, Berlin Bulgarian Air Tour Leipziger str 114-115, 10117 Berlin, Germany <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-18:00 Local Time</i>	phone.: +49 30 2514405 +49 30 2514460 fax: +49 30 2513330 e-mail: info@berlin-bat.de www.air.bg

LON 	United Kingdom, London Airport office Heathrow Ticket Pod 3 (Zone G) Terminal 4 Heathrow Airport TW6 3FB <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:30 - 17:30 Local Time</i>	phone: +44 208 745 9833 +44 788 966 4174 e-mail: LHR@bulgaria-air.co.uk www.air.bg
MOW 	Russia, Moscow City Office 3 Kuznetzkiy Most Str., Moscow, 125009, Russia <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday:</i> <i>09:00-13:00/14:00-18:00 Local Time</i> <i>Saturday: 10:00-14:00</i> <i>(between June and</i> <i>September)</i> <i>Temporarily closed</i>	phone: +7 49 5789 9607 e-mail: ticketmow@air.bg moscow@air.bg www.air.bg
	Airport office Sheremetyevo airport, Terminal F, fl. 2, ticket desks 10 and 14 <i>Working hours:</i> <i>Opens 2 hours before flight</i> <i>Temporarily closed</i>	e-mail: svoapfb@mail.ru www.air.bg
TLV 	Israel - Tel Aviv Open Sky LTD 25 Ben Yehuda Str. Israel 63806, Tel Aviv <i>Working hours:</i> <i>Sunday - Thursday:</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +972 379 51 355 Viber \$ WhatsApp: +972 54 5066020 fax: +972 379 51 354 e-mail: annie@open-sky.co.il www.air.bg
USA 	Mailing Address: 1819 Polk St #401 San Francisco, CA 94109 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday 9am - 5pm,</i> <i>Saturday - Sunday 9am - 1pm (EST)</i>	phone: 1-855-FLY-TO-BG (359-8624) e-mail: tickets@bulgariaairusa.com www.air.bg
VIE 	Austria, Vienna Intervega Reisen Tiefer Graben 9, A-1010 Wien, Austria <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Thursday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i> <i>Friday</i> <i>09:00-17:00 Local Time</i>	phone: +43 1 5352550 0 900 220013 (domestic line) fax: +431 5352552 e-mail: intervegareisen@aon.at office@intervega.at www.air.bg

POSOKA.COM

Резервирай своето вълнуващо
пътуване на www.posoka.com
или се свържи с нас на **0700 17 107**

Frezcoliada

Спорт и талант за светло бъдеще!

09.05.2025

ASICS ARENA, SOFIA

19:00

Откриваме четвъртите
Фрезколиада игри

frezcoliada.bg